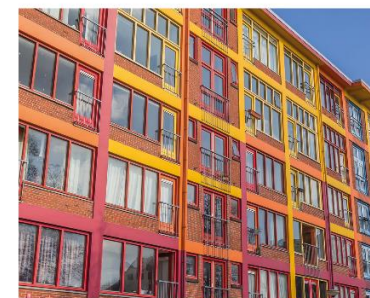

Woonzorganalyse

Regio Amstelland

18 iuli 2022

Definitief

DATUM	18 juli 2022
TITEL	Woonzorganalyse
OPDRACHTGEVER	Regio Amstelland
AUTEUR(S)	Valentine Reijers Davy van Beers Martin Bleijenburg
PROJECTNUMMER	451.101/G
STATUS	Definitief

Inhoud

1	Inleiding	5	5	5	5	
1.1	Onderzoek Wonen met Zorg	5		5.1	Woonwensen en woonvormen	51
1.2	Verantwoording	6		5.2	Vraag naar Beschermd Wonen (BW)	53
1.3	Afbakening	6		5.3	Vraag naar Maatschappelijke Opvang	56
1.4	Leeswijzer	7		5.4	Uitstroom uit BW	57
2	Managementsamenvatting	8		5.5	Huisvestingsopgave BW	59
2.1	Kwantitatieve opgaven	8		5.6	Beleidsopgaven	61
2.2	De belangrijkste huisvestingsopgaven Amstelland	9		6	Economisch daklozen	63
2.3	De belangrijkste beleidsopgaven	10		6.1	De groep economisch daklozen	63
3	Ouderen & mensen met een lichamelijke beperking	13		6.2	Werksessie	63
3.1	Wensbeelden	13		6.3	Gegevens Regenboog Groep	64
3.2	Woonstijlen en gewenste woonconcepten	15		6.4	Beleidsopgaven	65
3.3	Ontwikkeling van de vraag naar wonen met zorg	18		7	Kwetsbare jongeren	66
3.4	Vraag onder mensen met een lichamelijke beperking	25		7.1	Woonwensen en woonvormen	66
3.5	Marktsegment	27		7.2	De groep kwetsbare jongeren	66
3.6	Vraag naar woonconcepten binnen geclusterd wonen	29		7.3	Uitstroom	68
3.7	Aanbodinventarisatie ouderen	31		7.4	Huisvestingsopgave	70
3.8	Geschiktheidsanalyse	32		7.5	Beleidsopgaven	71
3.9	De huisvestingsopgave ouderen: match tussen vraag en aanbod	36		8	Uitstroommogelijkheden op de reguliere woningmarkt	72
3.10	Beleidsopgaven ouderen	38		8.1	Geschikte corporatiewoningen	72
4	Mensen met een verstandelijke beperking (VG)	41		8.2	Mutaties	74
4.1	Woonwensen en woonvormen	41		8.3	Druk op de sociale huur	74
4.2	Woonvraag van mensen met een verstandelijke beperking	44		8.4	Beleidsopgave uitstroommogelijkheden	75
4.3	De huisvestingsopgave VG: match tussen vraag en aanbod	47				
4.4	Beleidsopgaven VG	48				
					Bijlage 1: Aanbodoverzicht	77
					Bijlage 2: De Doorzonscan	79

Bijlage 3: Afkortingen en begrippen	80
Bijlage 4: Organisatie en bekostiging van langdurige zorg	82
Bijlage 5: Zorggebruik	84
Bijlage 6: Verwerking aannames doelgroep ouderen en VG	85
Bijlage 7: Woonstijlen	86
Bijlage 8: Voorzieningenkaarten	97

1 Inleiding

We staan aan de vooravond van een flinke vergrijzing. In samenhang met extramuralisering leidt dit tot veranderingen in de wereld van wonen en zorg. Ouderen met een zorgvraag, cliënten in de gehandicaptenzorg, mensen die Geestelijke GezondheidsZorg (GGZ) ontvangen en uitstromen uit Beschermd Wonen, de mensen die een beroep doen op de Maatschappelijke Opvang (MO) en niet in de laatste plaats de kwetsbare jongeren, die uitstromen uit de Jeugdzorg, blijven langer zelfstandig wonen of kunnen eerder terug naar huis. Logisch gevolg van de beweging naar langer en weer thuis wonen is dat het aantal zorgbehoevenden dat op de woningmarkt blijft, toeneemt. Succesvolle extramuralisering is mogelijk, maar alleen als wonen, woonomgeving en de sociale en zorginfrastructuur zodanig op elkaar worden afgestemd dat men kan terugvallen op een steunnetwerk. De vraag is in hoeverre het huidige woonzorgvastgoed en de huidige woningen in de regio Amstelland (en lokaal per gemeente) wordt voldaan aan de gewenste kwaliteiten, en of de woonomgeving en het aanbod van zorg en ondersteuning aansluiten bij de vraag.

De gemeenten in de regio Amstelland; Uithoorn, Diemen, Ouder-Amstel, Amstelveen en Aalsmeer hebben, naar aanleiding van de doordecentralisatie van MO/BW, besloten de analyse van de behoefteontwikkeling wonen en zorg van verschillende doelgroepen in samenhang te willen oppakken. Hierbij gaat de aandacht uit naar de huisvesting van ouderen, volwassenen én jongeren met een hulpvraag; zij blijven steeds langer zelfstandig wonen.

1.1 Onderzoek Wonen met Zorg

Het doel van dit onderzoek is om kwantitatief en kwalitatief zicht te krijgen op de huidige en toekomstige vraag naar en het aanbod van passende (sociale huur-)woningen en andere benodigde woonvormen voor mensen met een (toekomstige) zorgvraag/hulpvraag in de vijf gemeenten: Uithoorn, Diemen, Ouder-Amstel, Amstelveen en Aalsmeer in de regio Amstelland. Waarbij er niet alleen gekeken wordt naar woonvastgoed, maar ook naar de behoefte aan de daarmee samenhangende zorg- en welzijnsvoorzieningen in de regio Amstelland.

De onderzoeksvragen daarbij zijn:

- Wat is de ontwikkeling van de doelgroepen als gevolg van demografische ontwikkelingen (op basis van gemeentelijke bevolkings- en huishoudensprognoses), maatschappelijke trends en beleidsontwikkelingen tot 2040?
- Welke knelpunten komen we bij welke doelgroep tegen?
- Wat is het huidige aanbod aan woningen en woonvormen voor deze doelgroepen?
- Welke mogelijke knelpunten zijn er in de match tussen vraag en aanbod van passende woningen nu en op langere termijn (2025, 2030 tot 2040) en welke aanvullende maatregelen zijn nodig om hier in te voorzien?
- Is er voldoende aanbod?
 - o Zijn er kleinschalige woonvormen voor de diverse zorgdoelgroepen?
 - o Welke burger- en organisatie-initiatieven zijn er op het gebied van wonen en hoe kunnen deze bijdragen?
 - o Welke ondersteuningsbehoefte en begeleiding is er nodig voor cliënten en mantelzorgers?
 - o Zijn er nog andere opgaven die moeten worden gerealiseerd?
- Wat kan lokaal en wat moet er regionaal ontwikkeld worden?

- Welke gevolgen heeft de doordecentralisatie van de Wmo (Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang) en de ambulantisering in de GGZ op de behoefte aan:
 - o 24-uursvoorzieningen Wmo?
 - o Voorzieningen voor beschermd wonen?
 - o Sociale huurwoningen (uitstroom uit de 24-uursvoorzieningen)?

In het onderzoek onderscheiden we de volgende **doelgroepen**:

- Economisch daklozen
- Cliënten in de Maatschappelijke opvang
- Cliënten Beschermd wonen
- Ouderen
- Mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking
- Kwetsbare jongeren die 18 worden

1.2 Verantwoording

Op basis van gegevens over het huidige zorggebruik van verschillende doelgroepen en demografische gegevens is een eerste prognose opgesteld van de toekomstige vraag naar verschillende vormen van wonen met zorg en van de jaarlijkse vraag naar woonruimte voor mensen die uitstromen uit een zorginstelling. Het aanbod aan wonen-met-zorgplekken voor verschillende doelgroepen is in beeld gebracht door middel van een online enquête die is uitgezet onder zorgaanbieders in Amstelland. De vraag-aanbodbalansen zijn tot stand gekomen door het afzetten van het geïnventariseerde aanbod tegen de door ons opgestelde vraagprognoses per doelgroep. De vraagprognoses zijn tot stand gekomen door gebruikmaking van de gemeentelijke bevolkings- en

huishoudensprognoses van 2019 die zijn opgesteld door de provincie Noord-Holland, en aannames over toekomstige ontwikkelingen waarover overeenstemming is gekomen tijdens twee heisessies met de regio en haar ketenpartners. Met inzet van zorgaanbieders, gemeenten en corporaties hebben we dit onderzoek kunnen uitvoeren.

1.3 Afbakening

Wij richten ons in dit onderzoek op de specifieke woonbehoefte van mensen met een (toekomstige) zorgvraag. We hebben het daarbij voornamelijk over mensen met een relatief zware zorgvraag die leidt tot een specifieke woonbehoefte. Omtrent de ouderenzorg worden ook mensen met een toekomstige zorgvraag of met een behoefte aan ondersteuning en sociale interactie meegenomen in het onderzoek. Bij het bepalen van de vraag naar plekken voor zorg met verblijf gaat het veelal om mensen met een indicatie voor Wlz-zorg¹. We beschrijven, waar mogelijk op basis van de beschikbare gegevens, ook de vraag van mensen die zorg of ondersteuning vanuit de Wmo, en/of Zvw krijgen en een specifieke woonvraag hebben die samenhangt met hun zorgbehoefte.

De focus ligt in dit onderzoek op de *woonvraag* die samenhangt met de behoefte aan zorg en ondersteuning. Om die reden hanteren we in dit rapport niet het in de zorgwereld gebruikelijke onderscheid tussen intramurale en extramurale zorg. Dit onderscheid zegt immers vooral iets over de financiering van de zorg en niet zozeer over de verschijningsvorm van het vastgoed. Wij richten ons op de verschijningsvormen van het wonen: *geclusterde woonvormen* en *regulier wonen*. Mensen met een zware zorgvraag wonen meestal in een geclusterde woonvorm, maar het is soms ook mogelijk in een reguliere

¹ Wet Langdurige Zorg. Zie bijlage 3 voor een lijst met afkortingen, begrippen en definities. Bijlage 4 biedt een nadere toelichting op de inrichting van het Nederlandse zorgbestel.

woning intensieve zorg te ontvangen. Andersom komt het bij ouderen voor dat mensen zonder zware zorgvraag er toch voor kiezen om in een geclusterde woonvorm te gaan wonen (bijvoorbeeld een serviceflat). Bij een aantal doelgroepen hanteren we ook de term ‘gespikkeld wonen’. Dit zijn reguliere, niet-geclusterde woningen die in de nabijheid van een woonvorm liggen waarvandaan zorg en begeleiding wordt geboden.

Doelgroepen

We spreken in dit rapport over ‘doelgroepen’, zoals ouderen, mensen met een verstandelijke beperking of jeugdigen. In de praktijk blijkt de grens tussen deze doelgroepen niet altijd zo scherp te trekken als deze termen suggereren. Een jongere die wordt opgevangen in een instelling heeft soms ook een (licht) verstandelijke beperking, een bewoner van een Beschermd Wonen-instelling (GGZ) soms ook. Bij het opstellen van prognoses hebben we informatie over de huidige indicaties als uitgangspunt genomen en dus aparte ramingen gemaakt per ‘doelgroep’. Voor de huisvestingsopgave is het echter van belang ook doelgroepoverstijgend te kijken en aandacht te hebben voor de mogelijkheden die er zijn mensen vanuit verschillende financieringsregimes samen te huisvesten.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport begint met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen: de verhouding tussen vraag en aanbod van woningen voor verschillende zorgdoelgroepen en een aantal aanbevelingen voor het vervolg. In de volgende hoofdstukken (3 tot en met 8) behandelen we steeds de verwachte vraagontwikkeling van één of twee doelgroepen, om af te sluiten met de mogelijkheden tot uitstroom op de reguliere markt.

- Hoofdstuk 3: Ouderen en mensen met een lichamelijke beperking (LG)
- Hoofdstuk 4: Mensen met een verstandelijke beperking (VG)

- Hoofdstuk 5: Geestelijke gezondheidszorg (GGZ)
- Hoofdstuk 6: Economisch daklozen
- Hoofdstuk 7: Kwetsbare jongeren
- Hoofdstuk 8: Uitstroommogelijkheden op de reguliere markt

In de bijlage is een overzicht van het aanbod aan woonzorgplekken voor de verschillende doelgroepen opgenomen (bijlage 1), uitleg over de geschiktheidsanalyse (bijlage 2), een overzicht van afkortingen en definities in dit onderzoek (bijlage 3), uitleg en overzichten over de organisatie en bekostiging van de langdurige zorg (bijlage 4), inzicht in het zorggebruik per doelgroep (bijlage 5), de gehanteerde aannames in dit onderzoek (bijlage 6), een toelichting op de woonstijlen (bijlage 7) en kaarten met voorzieningen en aanbod per gemeente (bijlage 8).

Naast de uitgewerkte kaarten die in bijlage 8 te vinden zijn, is er ook een interactieve kaart ontwikkeld van de voorzieningen, aanbodlocaties en de geschiktheid van woningen op buurtniveau. Deze kaart is te vinden via de volgende link: www.companen.nl/arcgis/woonzorgamstelland

2 Managementsamenvatting

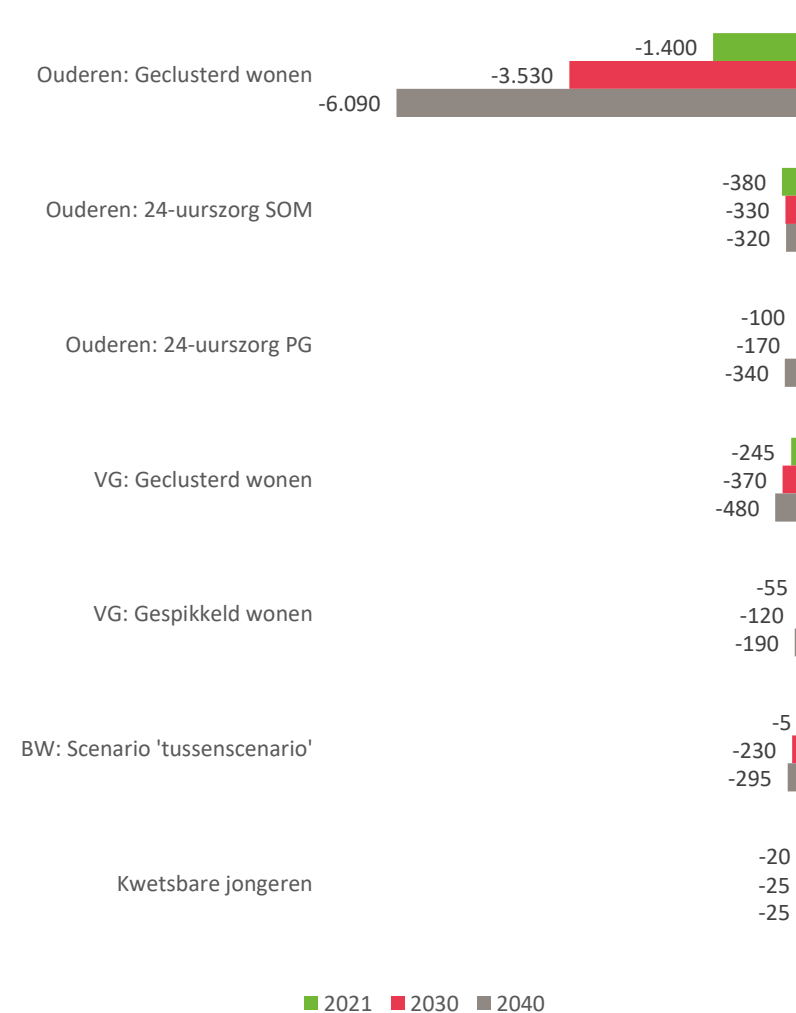
In dit onderzoek is gekeken hoe de (verwachte) vraag naar wonen met zorg zich verhoudt tot het huidige aanbod voor verschillende zorgdoelgroepen in de regio Amstelland. In dit hoofdstuk vatten we de huisvestingsopgave kort samen op regionaal niveau. Eerst geven we een totaaloverzicht van de kwantitatieve opgaven voor alle doelgroepen. Vervolgens geven we de kwalitatieve en beleidsopgaven per doelgroep. In de afzonderlijke hoofdstukken verdiepen we de uitkomsten. In factsheets geven we inzicht op gemeente, kern- en wijkniveau wat betreft de vraagontwikkeling van de doelgroep ouderen en de geschiktheid van de woningvoorraad.

2.1 Kwantitatieve opgaven

De grootste opgave als vertrekpunt

In de komende 20 jaar stijgt in de regio Amstelland het aantal 65-plus-huishoudens van ruim 26.500 in 2021 tot 37.700 huishoudens in 2040. In 2040 is 35% van alle huishoudens 65 jaar of ouder, tegen 28% in 2021. De toename van 75-plussers zorgt voor een forse groei in zorgvragers. Er dreigen tekorten aan zorgpersoneel. De druk op de zorg neemt toe, al kan technologie mensen deels 'ontzorgen'. Stijgende zorgkosten leiden tot keuzes: 24-uurszorg krijgt men alleen als het niet anders kan. Dit geldt ook voor andere kwetsbare groepen. Voor zorg aan huis biedt clustering door hogere efficiëntie uitkomst. Maar wel op voorwaarde dat deze woonvormen ook voldoen aan de (veranderde) woonwensen van mensen met diverse woonstijlen. Waar het kan, is zelfstandig wonen met beperkte begeleiding een wens en ook een noodzaak. Het liefst in de eigen wijk of woonkern en met behoud of opbouw van een eigen sociaal netwerk. Decentralisatie van de zorg geeft aanzet tot spreiding van het wonen: lokaal wonen in de eigen wijk of kern wordt het nieuwe uitgangspunt.

Figuur 2.1: Huisvestingsopgave regio Amstelland

Bron: Prognosemodel 'Woonzorgweter' Companen.

2.2 De belangrijkste huisvestingsopgaven Amstelland

Ouderen en LG

Druk op 24-uurszorg: tekort van 660 in 2040

- Voor mensen met een **psychogeriatrische (PG)** zorgvraag is er momenteel een **tekort van 100 plekken**. Dit tekort zal stijgen naar **170 plekken in 2030** en naar **340 plekken in 2040**.
- Voor mensen die afhankelijk zijn van **24-uurszorg bij somatische klachten** (intramurale capaciteit somatische zorgvraag) bestaat er nu een **tekort van 380 plekken**. Dit tekort loopt terug naar **330 plekken in 2030** en **320 plekken in 2040**.

Druk op geclusterd wonen: tekort van 6.090 in 2040

- Voor mensen die geen intramurale indicatie (zorg met verblijf) hebben maar wel behoefte aan **geclusterd wonen** bestaat er momenteel een **tekort van 1.400 woningen**. Dit tekort loopt op naar **3.530** en **stijgt naar een tekort van 6.090 geclusterde woningen in 2040**.

Van de totale woningvoorraad is sociale voorraad meest geschikt

- **Corporatiewoningen** zijn het vaakst **geschikt** voor ouderen (**58% en 13.450 woningen**). De corporatiewoningen zijn relatief gezien het minst **geschikt te maken (9% en 2.091 woningen)**. In het corporatiebezit bevinden zich de meeste voor ouderen geschikte woningen én het grootste aandeel van de woningen die niet geschikte te maken zijn.
- **Ook particuliere huurwoningen** zijn relatief vaak geschikt (**53% en 9.758 woningen**). Particuliere huurwoningen zijn vaker dan corporatiewoningen **geschikt te maken (21% en 3.864 woningen)**.

Mensen met een verstandelijke beperking

- **De huidige vergelijking van vraag en aanbod leidt tot een tekort van 300 plekken. Dit tekort zal tot 2040 toenemen tot 675 plekken.** Het tekort dat we aantonen wordt waarschijnlijk deels veroorzaakt doordat veel WLZ-indicaties voor VG thuis worden verzilverd door middel van een Persoonsgebonden Budget. Het tekort is hierdoor kleiner. Echter kan eronder deze personen wel de wens leven om bijvoorbeeld op zichzelf te gaan wonen met begeleiding of een plek te krijgen in een groepswooning. Wanneer we naar de **gespikkelde plekken** kijken, zien we dat er op het moment een **tekort is van 55 plekken**. Dit tekort zal oplopen naar **190 plekken in 2040**.
- Momenteel is er een **tekort van 245 geclusterde woonplekken**. Dit tekort zal oplopen naar **480 plekken in 2040**.

Beschermd Wonen

- Er is momenteel sprake van een **tekort van 5 plekken** in de regio Amstelland. Dit tekort aan plekken **loopt op tot 294 plekken in 2040**. We zien dit tekort wanneer we rekening houden met een meer verdeelde vraag naar BW-plekken in de verschillende gemeenten in de regio naar rato van het aantal inwoners.

Economisch daklozen

- We schatten dat de huidige groepsgrootte van economisch daklozen ligt **tussen 48 tot 77 personen** in de regio Amstelland.

Kwetsbare jongeren

- Op het moment zien we een **behoefte aan 20 geclusterde woonplekken met begeleiding**. Deze behoefte groeit naar **25 geclusterde woonplekken in de periode 2025 – 2040**.

Uitstroom op de reguliere woningmarkt

- In 2021 verwachten we een jaarlijkse **uitstroom van 25 BW-cliënten**. Dit aantal loopt in de komende jaren op naar **110 uitstromers in 2040**. Het is de bedoeling dat de uitstromers een woonplek vinden binnen de reguliere woningmarkt en stromen daarmee in op de reguliere woningmarkt.
- Jaarlijks stromen circa **10 kwetsbare jongeren** uit naar **zelfstandig wonen**.

2.3 De belangrijkste beleidsopgaven

Ouderen en mensen met een lichamelijke beperking

- **Gezamenlijk tussenvormen concretiseren**
 - Biedt diverse voordelen: efficiënte levering van zorg, geschikt voor een zwaardere zorgvraag en een hoger veiligheids- of gemeenschapsgevoel bij ouderen. Voorkomt of stelt gebruik intensieve zorg uit.
 - Stel duidelijke normen op voor nieuwe (geclusterde) woonvormen.
- **Goede ondersteuning voor de mantelzorger**
 - Breng aan de man hoe men gebruik kan maken van respijtzorg.
 - Waardering voor de mantelzorgers.
 - Soepel omgaan met aanvragen voor mantelzorgwoningen.
- **Voorkomen eenzaamheid**
 - Voor een grote groep ouderen is het belangrijk om oog te hebben voor het welzijn, zingevingsvraagstukken en het voorkomen van eenzaamheid.

- **Toenemend beroep op woningaanpassingen**

- Investeren in bewustwording rondom geschikt maken eigen woning.
- Wmo-afspraken over rolverdeling gemeenten en corporaties bij investeringen in collectieve en individuele woningaanpassingen.

- **Ruimte voor vernieuwende woonconcepten**

- Inzet woonconcepten die voor verschillende doelgroepen geschikt zijn. Voorbeelden van dergelijke woonconcepten zijn ecowijken- en dorpen, 'magic mix'-woonvormen en hofjeswonen.

- **Inzet van technologie**

- Technologie kan druk op zorgverleners verlagen en het gebruiksgemak verhogen. Het is zaak dat de aanbieders en gemeenten gericht inzet om technologische kansen te benutten.

Mensen met een verstandelijke beperking

- **Nieuwbouw van geclusterd wonen**

- Vraag naar geclusterde woonvormen in de eigen gemeente/wijk.

- **Kleinschalig uitbreiden en moderniseren van vastgoed**

- Toevoegen 'nieuwe' kleinschalige woonvormen met zelfstandige woningen en gemeenschappelijke voorzieningen voor ontmoeten, dagbesteding en begeleiding.

- **Gemengd wonen voor 'doelgroep'**

- Dynamische mix tussen mensen met een verstandelijke beperking (vragers) en dragers (jongeren, studenten of ook gezinnen).
- In samenleefconcepten kunnen 'vragers' en 'dragere' elkaar aanvullen en ondersteunen. Een vereiste is wel de intrinsieke motivatie van de 'dragere' om een rol te spelen bij het ondersteunen van de 'vragers'. Wederkerigheid is het fundament.

- **Clënten bewustmaken van zelfstandig wonen.**
 - Op laagdrempelige wijze uitleg geven over onder andere de (tijdige) inschrijving bij WoningNet, en de informatie die daarbij ingevuld moet worden (aandoening, instelling etc.).
 - Stem informatievoorziening af tussen zorgaanbieder en corporatie.
 - Schets als aanbieders de risico's wat betreft het thuis wonen met een Persoons Gebonden Budget (PGB) of Volledig Pakket Thuis (VPT)).
- **Voorzien in de randvoorwaarden voor extramuralisering**
 - Samenwerking is nodig rondom ondersteuningsaanbod, zorgverlening en spreiding van mensen met een verstandelijke beperking over de gemeenten.

Beschermd Wonen

- **Tussenvorm realiseren met flexibele op- en afschaalbare zorg:**
 - Vanuit een beschermde woonvorm is de stap naar (begeleid) zelfstandig wonen vaak groot. Niet iedereen weet deze stap goed te maken. Een wenselijke oplossing is om een deel van het huidige woonzorgvastgoed (in de wijk) in te zetten als tussenvorm; tussen Beschermd Wonen en regulier wonen in. Denk hierbij aan de vorm Begeleid Thuis.
- **Inzetten op meer regionale spreiding van (uitstroom) BW**
 - Meer regionale spreiding van BW-plekken en/of uitstroom.
 - Goede samenwerking met de regionale partners.
- **Spreiding van de uitstroom over de wijken**
 - Spreiden van woonvormen om geconcentreerde problematiek te vermijden.
- **Zachte landing in de wijk**
 - Blijf buurtbewoners betrekken bij de uitstroom van BW-cliënten.

- Aanwezige partijen doen er goed aan te blijven investeren in de wijk; dat komt het draagvlak ten goede.

- **Intensivering samenwerking tussen ketenpartners**

- Meer focus op preventie van instroom en bevorderen uitstroom, een soepele aaneenschakeling van zorg voor de cliënt en daarvoor een intensievere samenwerking tussen (verschillende) zorgpartijen, gemeenten en corporaties.

Economisch daklozen

- **Blijven inzetten en breed inzetten op preventie**

- Blijf inzetten op samenwerkingsverbanden zoals het convenant Vroeg Eropaf.
- Zorg voor aanbod aan tijdelijke woonoplossingen voor economisch daklozen.

Kwetsbare jongeren

- **Bredere doelgroep**

- Houd oog voor de totale groep jongeren wat betreft de woonvraag door niet alleen aandacht te hebben voor jongeren van 18 jaar en ouder maar ook voor jongeren vanaf 16 jaar, om ze goed voor te bereiden op het volwassen worden en het te zijner tijd zelfstandig wonen.

- **Win-win: Kamertrainingsplekken en gezamenlijke 'pot'**

- Uitstromende jongeren hebben baat bij kamertrainingsplekken om uiteindelijk zelfstandig te kunnen wonen.
- Wanneer jongeren voldoende financiële middelen hebben kunnen ze zelfstandig gaan wonen en komen ze minder snel in Beschermd Wonen terecht. Financiële ondersteuning kan worden geboden door het opstellen van een gezamenlijke 'pot' voor tijdelijke overbrugging

van de vaak te dure huur. De kosten voor huur van de woning en ambulante begeleiding zijn een stuk lager dan de kosten voor BW en het levert daarmee een kostenbesparing op.

- **Meer aanbod aan tussenvormen**
 - De stap van instellingszorg naar zelfstandig wonen is in veel gevallen te groot; er is dus aanbod nodig in tussenvormen. Meer 'doorstroomgericht woningaanbod' kan ook helpen. Dit om de uitstroom op peil te houden, of juist om instroom bij instellingszorg te voorkomen.
 - Kijk bij het realiseren van 'tussenvormen' naar het transformeren van een deel van het huidige aanbod aan groepswonen.

Uitstroom op de reguliere woningmarkt

- **Samenwerken aan een landschapsschets of woonzorgladder**
 - Werken aan eenduidige definities en vereisten voor diverse woonvormen (zoals tussenvormen) en zorggroepen, de aansluiting tussen diverse woonvormen en een gestroomlijnde monitoring.
- **Gezamenlijk werken aan samenlevingsopbouw**
 - Een betere ketensamenwerking tussen zorginstellingen en woningcorporaties is gewenst om te werken aan verbetering van de samenlevingsopbouw in de wijken.
- **Afspraken maken over woonruimte voor alle uitstromers**
 - Afspraken over een (vast) jaarlijks beschikbaar aantal woningen voor alle uitstromers, met zowel corporaties als geïnteresseerde particuliere verhuurders.
- **Spreiding van uitstroom over de wijken**
 - Spreid uitstromers over verschillende wijken zodat er minder kans is op een concentratie van sociaaleconomische problematiek binnen de kwetsbare wijken waar uitstromers nu voornamelijk nog terecht komen.

- **Integrale aanpak voor mensen met multiproblematiek in de wijk**
 - Zorgaanbieders geven aan dat het aantal mensen met multiproblematiek toeneemt, nu in de breedte een verzwarende zorgvraag wordt gezien. Er is meer, langer en specifiekere zorg nodig.

3 Ouderen & mensen met een lichamelijke beperking

Lang niet alle ouderen (65-plussers) hebben een zorgvraag, en lang niet alle ouderen hebben behoefte aan een specifiek soort woning vanwege die zorgvraag. Verreweg de meeste ouderen (94%) wonen thuis, zo blijkt uit de Monitor Zorg voor ouderen 2018 van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Veel ouderen zijn daarbij niet afhankelijk van langdurige zorg en ondersteuning. Ook van de 85-plussers woont 70% nog thuis. Dit geldt ook voor de 85-plussers, die dat vaak met ondersteuning vanuit de wijkverpleging doen.

In dit hoofdstuk gaan wij in op de woonvraag van twee groepen ouderen:

- *De ouderen die vanwege hun gezondheidssituatie een beroep doen op Wlz-zorg. Dat betekent dat zij 'levenslang en levensbreed' ondersteuning nodig hebben, thuis of in een zorginstelling. Het gaat om mensen die permanent toezicht of 24 uur per dag zorg in de nabijheid nodig hebben. De meeste van deze mensen wonen in een woonzorgcentrum of serviceappartement.*
- *Daarnaast gaan wij in op de woonvraag van ouderen met een lichtere zorgvraag: welk deel van hen doet een beroep op een geclusterde woonvorm en welk deel zal wonen in een (aangepaste) reguliere woning?*
- *Ook hebben we aandacht voor de groep ouderen zonder zorgvraag die anticiperen op een mogelijke zorg- of ondersteuningsvraag in de toekomst.*

3.1 Wensbeelden

Wensbeelden ouderen

De woonvraag onder ouderen valt uiteen in de groepen die een beroep doen op zelfstandig wonen, (kleinschalig) geclusterd wonen of instellingszorg. Op

basis van literatuuronderzoek, een klantenpanelgesprek met ouderen in de regio Amstelland en gesprekken met ouderen en mantelzorgers voor andere onderzoeken elders in het land kunnen we de woonwensen van (toekomstige) ouderen benaderen.

Woning

- De verhuisgeneigdheid onder ouderen is over het algemeen laag, vooral onder ouderen met een eigen woning. Met woningaanpassingen en de scooter is het langer thuis wonen goed mogelijk, mits ouderen hier zelf tijdig op anticiperen. Maar niet elke woning is (potentieel) levensloopgeschikt of heeft een ligging nabij voorzieningen. Een deel van de ouderen heeft hierdoor een verhuiscens en zoekt een levensloopgeschikte woning. De gewenste woonplaats of het woningtype van ouderen loopt sterk uiteen. Daarnaast is de gezondheid van de partner een belangrijke reden om wel of niet te verhuizen. Ouderen zijn vaak niet op de hoogte van huurregelingen, om bijvoorbeeld de huur mee te nemen van de oude naar de nieuwe woning. Hierdoor denken ouderen vaak ten onrechte dat zij meer huur moeten betalen voor een kleinere woning.
- De ideale geschikte woning voldoet, door de linie heen, aan de volgende uitgangspunten: de woning moet gelijkvloers zijn, zonder drempels, met één of twee slaapkamers en een verhoogd toilet. Verder moeten woningen gasloos zijn en eventueel een buitenruimte hebben. Een belangrijke voorwaarde voor een ideale woning is een ontmoetingsplek in het complex. Gezelligheid, activiteiten en samen zijn, zijn belangrijk voor ouderen.
- Voor een deel van de ouderen is de overstap naar een woonzorgcentrum (instellingszorg) noodzakelijk. De voornaamste reden waarom ouderen naar een woonzorgcentrum willen of moeten, is omdat zij behoefte hebben aan intensieve zorg. Daarnaast vinden zij in een woonzorgcentrum meer sociaal contact en comfort.

- Voor ouderen zonder zorgvraag of met een lichte zorgvraag zijn hofjes een aantrekkelijke woonvorm vanwege de mogelijkheid van sociaal contact. Met een ‘hofje’ bedoelen we hier overigens niet alleen grondgebonden woningen rondom een binnentuin; het belangrijkste is dat het ontwerp uitnodigt tot onderling contact en betrokkenheid. Dat kan bijvoorbeeld ook in een appartementencomplex met een gezamenlijk atrium en restaurant.

Woonomgeving

- In de woonomgeving zoeken ouderen de nabijheid tot voorzieningen vanwege een beperkte mobiliteit. De belangrijkste voorzieningen zijn daarbij de huisarts en ontmoetingsplekken. Voor het gebruik van bepaalde voorzieningen zoals een supermarkt of een apotheek is het minder noodzakelijk om nabij deze voorzieningen te wonen, omdat boodschappen en medicijnen ook met een koerierdienst thuis kunnen worden geleverd.
- Voor mensen met PG geldt dat de nabijheid van een woonzorgcentrum en dagopvang gewenst is, zodat de zorg en ondersteuning kan worden opgeschaald. Voor deze groep is Openbaar Vervoer in de buurt, of bijvoorbeeld een regiotaxi, belangrijk. Daarin is het zaak dit vroegtijdig beschikbaar te stellen omdat mensen met dementie het gebruik hiervan in een later stadium niet meer kunnen aanleren.
- Mensen met dementie blijven graag wonen in de vertrouwde woonomgeving. Hierin is het goed om de buurt (ook winkeliers) in te lichten over de zorgsituatie, zodat zij hier rekening mee kunnen houden.

Zorg en ondersteuning

- De persoonlijke aard van de zorgverlening is belangrijk voor de ouderen. Het afstemmen van de zorg en ondersteuning op het individu blijft een belangrijk aandachtspunt.

- Voor de huidige generatie ouderen zijn technologische oplossingen in de zorg en ondersteuning in sommige gevallen te ingewikkeld en te duur. Enkelen geven aan hier moeilijk mee om te kunnen gaan en mensen met dementie kunnen het veelal niet meer aanleren. Ook zijn sommige mantelzorgers onvoldoende bekend met de werking. De veelvoud aan keuzes creëert onvoldoende zicht op wat goed is en wat werkt. Voorlichting over de inzet van vernieuwende technologieën aan zorgverleners en ouderen zelf is belangrijk. Over het algemeen zullen toekomstige ouderen echter adaptief genoeg zijn om met het gros van de technologische vernieuwingen overweg te kunnen.

Woonvormen voor ouderen

Wij maken in dit rapport geen onderscheid tussen ‘intramuraal’ en ‘extramuraal’. Het komt steeds meer voor dat mensen met een Wlz-indicatie gebruik maken van ‘extramuraal woonvormen’ waarbij zij zelf huur betalen voor hun woning en zorg en ondersteuning ontvangen vanuit de Wet langdurige zorg. Er bestaan ook hybride vormen: woon-zorgcomplexen waar een deel van de bewoners zowel de zorg als het verblijf betalen vanuit een Wlz-indicatie en andere bewoners die daar wonen op basis van scheiden wonen en zorg. Het verschil tussen ‘intramuraal’ en ‘extramuraal’ is in die gevallen zuiver administratief. De verwachting van zorgaanbieders is dat er in de toekomst steeds meer van dit soort hybride concepten zullen komen.

- Wel maken wij een onderscheid tussen ‘geclusterd’ en ‘regulier’ wonen. Onder geclusterde woonvormen valt een uiteenlopend palet aan woonvormen: van verpleeghuizen tot aanleunwoningen, hofjes, woonzorgboerderijen, etc. Het gezamenlijke kenmerk van de woningen is dat ze een zekere mate van beschutting en gemeenschap bieden. Slechts een beperkt deel van het geclusterde aanbod richt zich op specialistische verpleeghuiszorg. Een groot deel van de ouderen met een (zware) zorgvraag woont in

een geclusterde woonvorm. Daarnaast zijn er ook ouderen *zonder* zorgvraag die – uit voorzorg of vanwege een behoefte aan comfort of sociale contacten – kiezen om in een geclusterde woonvormen te gaan wonen.

De onderstaande illustraties geven een indruk van de variëteit aan woonvormen die vallen onder de noemer ‘geclusterd wonen’. De vormen die worden weergegeven zijn: Het Atrium/de ontmoetingsruimte van een woonzorgcentrum, hofjeswonen, gemengd wonen concept en patio-bungalows.

Figuur 3.1: Voorbeelden van geclusterd wonen voor ouderen

3.2 Woonstijlen en gewenste woonconcepten

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor ‘vernieuwende woonconcepten’ voor ouderen. Ouderen met een lichte zorgvraag komen niet meer in aanmerking voor een plek in een verzorgingshuis, en veel ouderen willen dit ook niet meer. Een deel wil echter wel verhuizen naar een geschiktere woning, waar (op termijn) ook zorg geboden kan worden. Dit leidt tot een toenemende vraag naar geclusterd wonen voor ouderen als ‘tussenvorm’ tussen een reguliere woning en het verzorgingshuis. De woonvorm ‘geclusterd wonen’ is een verzamelnaam voor diverse woningtypes en woonconcepten die beschutting, comfort en ontmoeting bieden. Verschillende groepen ouderen zoeken daarbij verschillende typen geclusterde woonvormen. Welke keuzes groepen ouderen hierin maken is onder meer afhankelijk van hun waardenprofiel en financiële mogelijkheden, die wij samenbrengen in zogeheten ‘woonstijlen’.

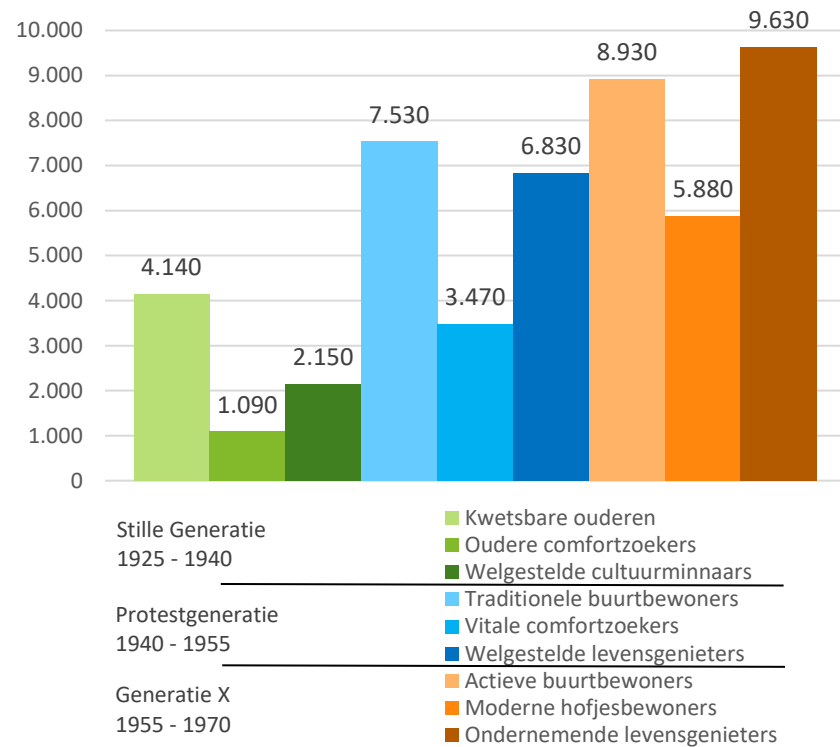
Figuur 3.2: Indeling van woonstijlen naar generatie (geboortjaar) en financiële positie

	Lagere financiële positie	Middel financiële positie	Hoge financiële positie
Stille Generatie (1940 e.o.)	Kwetsbare Ouderen	Oudere comfortzoekers	Welgestelde cultuurminnaars
Protestgeneratie (1940-1955)	Traditionele buurtbewoners	Vitale comfortzoekers	Welgestelde levensgenieters
Generatie X (1955-1970)	Actieve buurtbewoners	Moderne hofjesbewoners	Ondernemende levensgenieters

Wij zien negen dominante woonstijlen onder huidige en toekomstige generaties ouderen (50+) (zie bijlage 7). In de woonstijlen worden 50-65-jarigen meegenomen, omdat deze groep in de toekomst de ‘nieuwe’ generatie ouderen zijn. Op dit moment hebben zij nog een beperkte vraag naar geschikte en clusterde woonvormen. Naarmate de leeftijd vordert zal de vraag toenemen

naar seniorenwoningen. De indeling naar woonstijlen is gebaseerd op analyses van feitelijke en subjectieve informatie (CBS-microdata, het WoON en sociologisch onderzoek naar generaties en waardepatronen) ten aanzien van het inkomen, leeftijd, huishoudenssamenstelling, stedelijkheid, opleiding en vermogen. In welke groep iemand is ingedeeld, is onder meer afhankelijk van het geboortjaar (generatie) en de financiële positie. Figuur 3.2 geeft weer welke woonstijlen we onderscheiden.

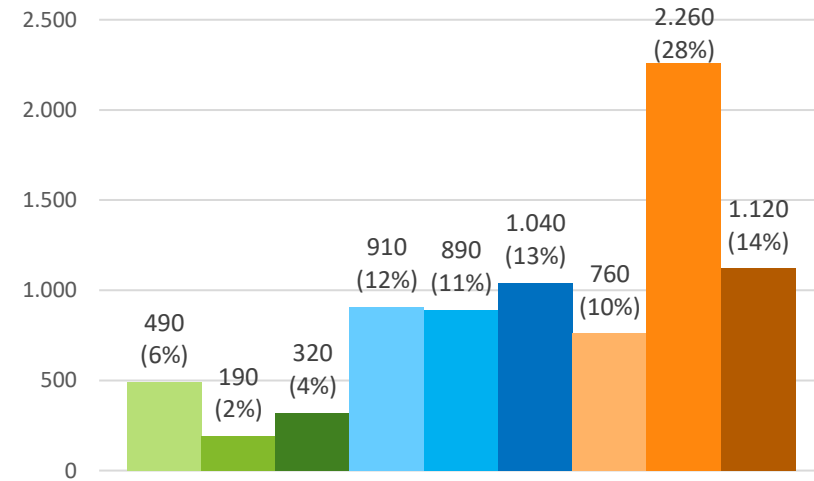
Figuur 3.3: Verdeling woonstijlen onder 50+huishoudens in de regio Amstelland (2021)

Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

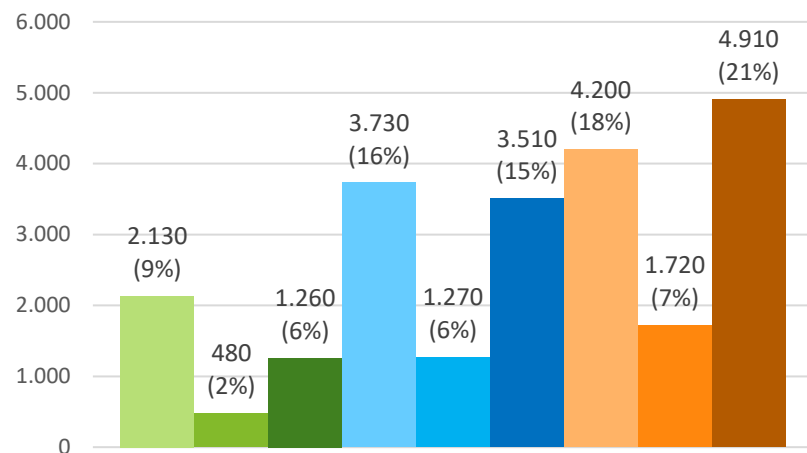
Figuur 3.3 laat zien hoe groot elk van de groepen is in de regio Amstelland. In de huidige groep 50-plussers in regio Amstelland zijn de groepen Actieve Buurtbewoners, Ondernemende levensgenieters en de Traditionele Buurtbewoners in de grootste getalen aanwezig. Dit zijn groepen met een relatief lage financiële positie, net als de groep Kwetsbare Ouderen uit de generatie erboven. Tussen de generaties zien we eenzelfde verdeling in inkomensgroepen, alleen in de 'nieuwe' generatie zijn ouderen met een hoge financiële positie in grotere aantallen aanwezig dan ouderen met een lage financiële positie. De volgende figuren tonen de verdeling van woonstijlen van de vijf verschillende gemeenten in Amstelland apart.

Figuur 3.4: Verdeling woonstijlen onder 50+huishoudens in Aalsmeer (2021)

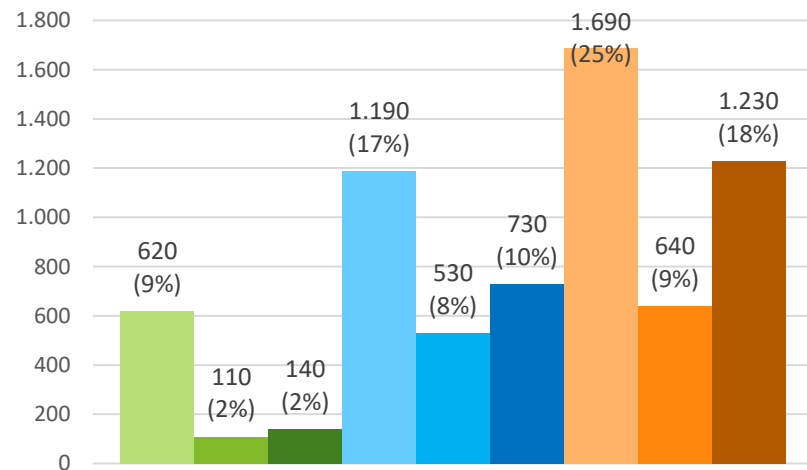
Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

Figuur 3.5: Verdeling woonstijlen onder 50+huishoudens in Amstelveen (2021)

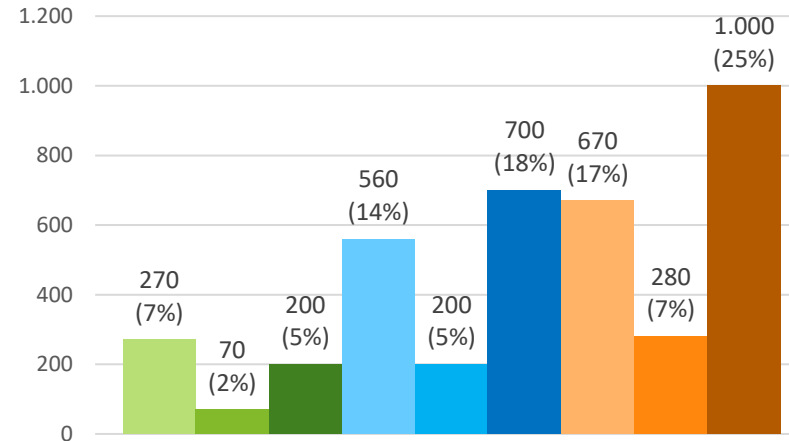
Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

Figuur 3.6: Verdeling woonstijlen onder 50+huishoudens in Diemen (2021)

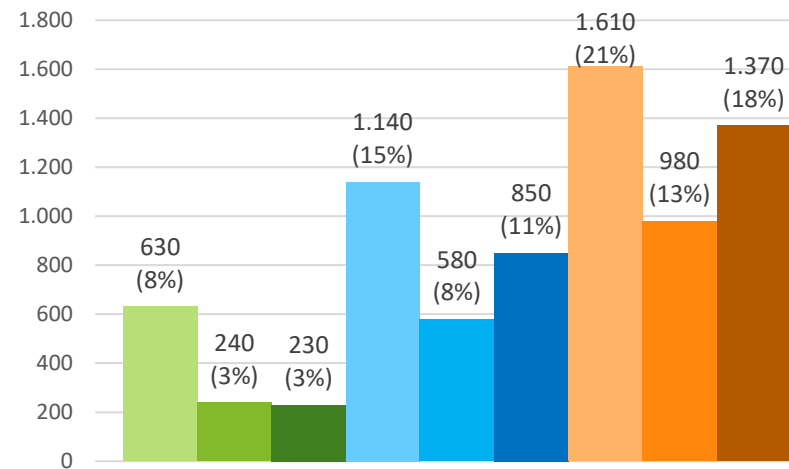
Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

Figuur 3.7: Verdeling woonstijlen onder 50+huishoudens in Ouder-Amstel (2021)

Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

Figuur 3.8: Verdeling woonstijlen onder 50+huishoudens in Uithoorn (2021)

Bron: CBS-microdata, WoON2018 en bewerking Companen.

3.3 Ontwikkeling van de vraag naar wonen met zorg

De groep ouderen in Amstelland zal in de komende jaren sterk gaan groeien: in 2021 zijn er circa 26.500 65-plushuishoudens, in 2040 zal dit aantal zijn opgelopen tot ruim 37.600 huishoudens (+42%). Hierbij gaan we uit van de huishoudensprognose 2019 – 2040 van de provincie Noord-Holland. Daarnaast komen echtscheidingen steeds vaker voor waardoor er meer mensen weer alleen wonen. In deze situaties is er geen sprake meer van partners die voor elkaar kunnen zorgen wanneer dat nodig is en langer thuis kunnen blijven wonen. Echter is het zo dat lang niet alle ouderen een zorgvraag hebben en dat betekent dat zij ook lang niet allemaal behoefte hebben aan een specifieke woonvorm. Voor een deel van de ouderen geldt dit wél.

Zorgvraag in beeld

Om een inschatting te kunnen maken van de toekomstige zorgvraag én van de woonvraag die hiermee samenhangt, sluiten wij met onze prognoses aan bij het Zorgtredenmodel van de NZa. In dit model worden alle ouderen ingedeeld per 'zorgtrede' die weergeeft wat het zwaarste type zorg is waar zij gebruik van maken. Het aantal mensen in zorgtrede 6 is berekend aan de hand van CIZ-gegevens over het zorggebruik in de Wlz-zorg.

Zorgtredenmodel van de NZa

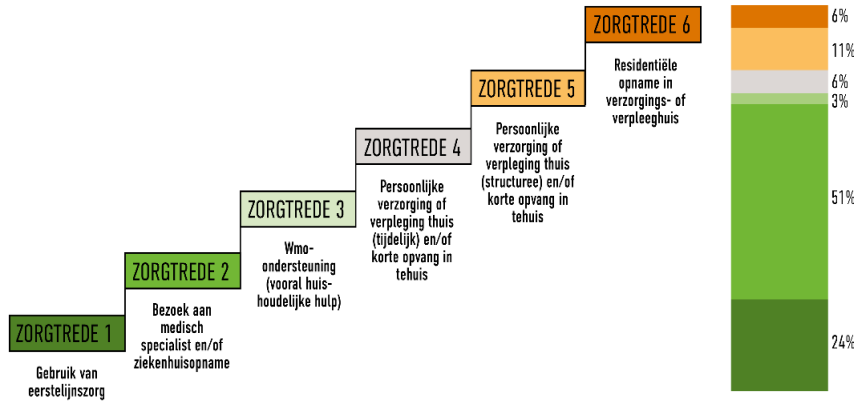
Het zorgtredenmodel van de Nederlandse Zorgautoriteit bevat zes treden. Alle 65-plussers zijn ingedeeld in één van deze treden op basis van de aard en mate van hun zorggebruik. De indeling van ouderen naar zorgtrede gebeurt op basis van de zwaarste zorgvorm die ouderen in het afgelopen half jaar ontvingen:

- Vitale ouderen zitten in zorgtrede 1. Zij wonen zelfstandig thuis en gaan slechts af en toe naar de huisarts of de apotheek voor medicatie.

- Zorgtrede 2 omvat zelfstandig thuiswonende ouderen die gebruik maken van medisch-specialistische zorg vanwege een acute zorgvraag, chronische ziekte of specialistische geestelijke gezondheidszorg.
- In zorgtrede 3 vallen ouderen die gebruik maken van Wmo en zvw en daarmee een lichte mate van afhankelijkheid van ondersteuning hebben. Deze zorg betreft hulpmiddelen, voorzieningen, huishoudelijke hulp of andere zorg.
- Bij zorgtrede 4 maakte de oudere tijdens de afgelopen zes maanden tijdelijk (niet meer dan 3 maanden) gebruik van professionele zorg: persoonlijke verzorging en wijkverpleging uit de Zvw of mpt/pgb uit de Wlz, of revalidatiezorg, eerstelijnsverblijf of Wmo-verblijf of andere Wmo-zorg die in 2015 uit de AWBZ is overgeheveld.
- In zorgtrede 5 maakt de oudere **structureel** (langer dan 3 maanden) gebruik van de zorg die net onder zorgtrede 4 is beschreven.
- In zorgtrede 6 bevinden zich ouderen die zijn opgenomen in een intramurale instelling of die een 'Volledig Pakket Thuis (VPT)', 'Modulaire Pakket Thuis (MPT) of 'Persoonsgeboonden Budget (PGB)' ontvangen via de Wlz.

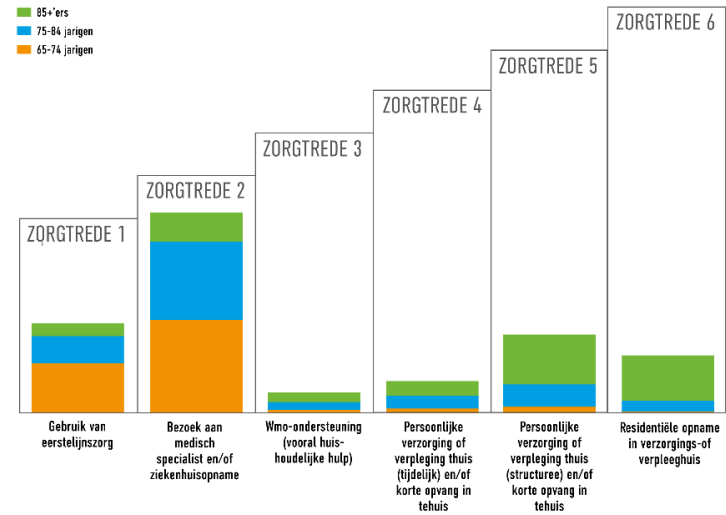
Hoe hoger de leeftijd, hoe vaker een oudere gebruik maakt van relatief zware zorg; de verdeling over de zorgtreden van 85-plussers ziet er dan ook heel anders uit dan van de groep 65-75-jarigen. Figuur 3.10 toont de verdeling over zorgtreden.

Figuur 3.9: Zorgetredenmodel NZa (Monitor Zorg voor Ouderen, 2018)

Bron: NZa, Monitor Zorg voor ouderen (2018).

Figuur 3.10: Verdeling zorgvraag in zorgetreden, naar leeftijd

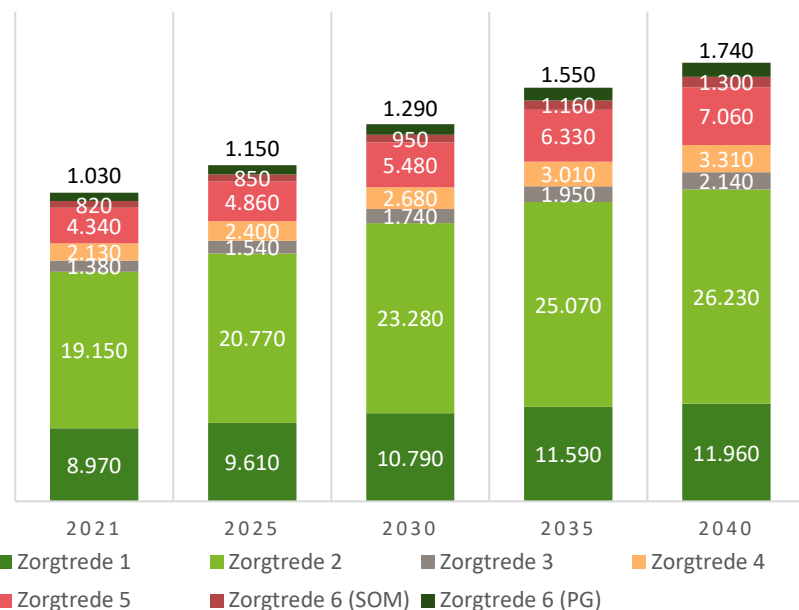

Bron: NZa, Monitor Zorg voor ouderen (2018); percentages gebaseerd op situatie 2016, landelijke cijfers.

Wanneer we de bovenstaande cijfers doorrekenen met de bevolkingsprognoses van de vijf gemeenten in Amstelland kunnen we een prognose berekenen voor de toekomstige omvang van de ouderen in de verschillende zorgetreden in Amstelland. Daarbij leiden veranderingen in de leeftijdsopbouw tot veranderingen in de zorgvraag². Deze wordt weergegeven in figuur 3.11.

² Hierbij is uitgegaan van een gelijkblijvende zorgvraag per leeftijdsgroep. Ontwikkelingen in de vitaliteit van ouderen zijn, buiten de aannames van de bevolkingsprognose over de levensverwachting, moeilijk te voorspellen en derhalve niet meegenomen.

Figuur 3.11: Prognose zorgvraag ouderen in Amstelland, naar zorgtrede (in personen)

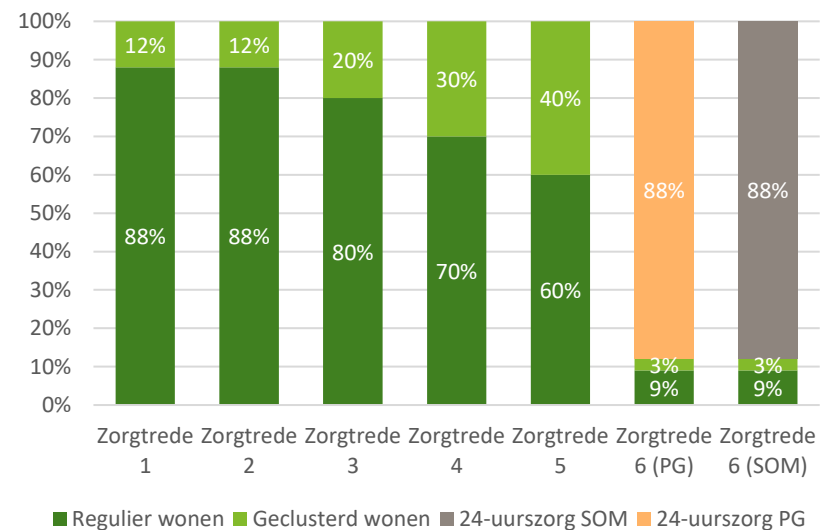
Bron: NZa, Monitor Zorg voor ouderen, bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2020, bewerking Companen.

Van zorgvraag naar woonvraag

Een zwaardere zorgvraag gaat vaak samen met fysieke, psychosociale en/of mobiliteitsbeperkingen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat mensen met een hogere zorgvraag buitenshuis minder grote afstanden afleggen, binnenshuis niet alle algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) kunnen ondernemen of dat zij minder sociale contacten hebben. Als een gevolg zien we dat deze ouderen vaker behoefte hebben aan een geclusterde woonvorm, die meer uitnodigt tot ontmoeting, meer beschutting biedt en waar voorzieningen aanwezig of dichtbij zijn. Ouderen met de zwaarste zorgvraag (zorgtrede 6) wonen in een

verzorgings- of verpleeghuis (of krijgen Wlz-zorg thuis via een Volledig Pakket Thuis). Landelijk gaat het om 6% van de 65-plussers; in de regio Amstelland gaat het ook om 6% van deze groep. De overige ouderen wonen volgens de definitie van de NZa 'thuis'. Dit kan echter ook een geclusterde woonvorm zijn speciaal voor ouderen. Hoe hoger de zorgtrede, hoe groter de kans dat een oudere ervoor kiest om in een geclusterde woonvorm te gaan wonen. Het volgende figuur geeft weer hoe wij ouderen in de verschillende zorgtrede toerekenen aan de verschillende woonvormen (zie ook de tabel in bijlage 6). Deze percentages zijn tot stand gekomen, gebaseerd op informatie uit voorgaande onderzoeken in diverse gemeenten in Nederland.

Figuur 3.12: Aannames woonvraag per zorgtrede, basisvariant (situatie 2021 en 2040)

Bron: Aannamestelsel Companen.

In de vorige paragraaf lieten we zien welke groei we in de komende jaren verwachten voor de verschillende zorgtrede. Wanneer we de ‘zorgprognose’ vertalen naar een prognose van de woonvraag dan leidt dit tot een vraagprognose voor woonvormen die beleidsvrij is en alleen uitgaat van demografische ontwikkelingen. Deze prognose noemen we de basisvariant. Een groot gedeelte van de 65-plus huishoudens zal voornamelijk binnen de vraag naar regulier wonen blijven vallen. Als we het hebben over een reguliere woning dan betreft het een ‘gewone’, niet-geclusterde woning. Het gaat hierbij zowel om gezinswoningen als om appartementen of studio’s waar ook mensen zonder zorgvraag kunnen wonen. Veel mensen die in de regio Amstelland wonen en in de toekomst tot de 65-plusdoelgroep gaan behoren wonen reeds met veel plezier in een reguliere woning en willen hier zo lang mogelijk blijven wonen. De toename in de vraag naar regulier wonen zal zich dus niet in zijn geheel vertalen in een huisvestingsopgave. Veel ouderen wonen per slot van rekening al in een woning waar ze tevreden mee zijn.

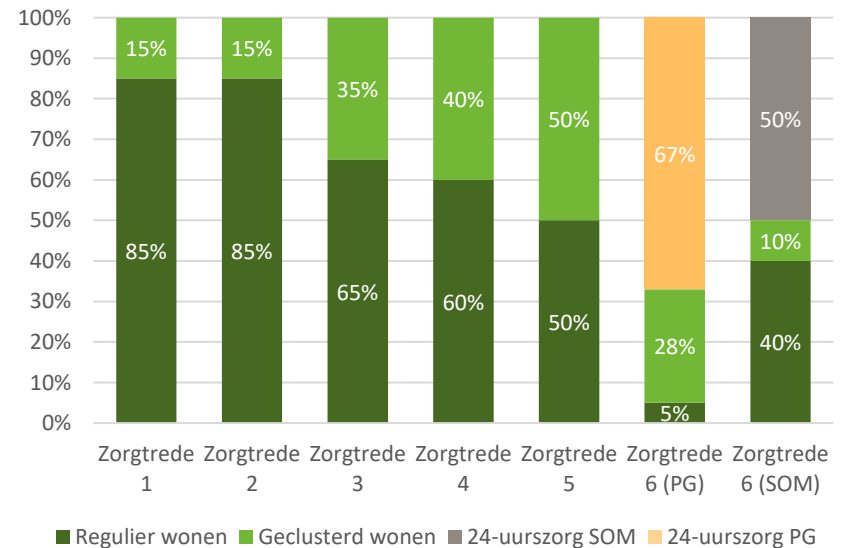
Doordat er straks meer 75- en 85-plussers in de regio Amstelland wonen zal de behoefte aan geclusterd wonen (met of zonder zorg) in verhouding meer gaan toenemen. Het aantal oudere huishoudens blijft gestaag toenemen tot 2040. Als gevolg zien we een stijging in de vraag naar 24-uurszorg, en een toename in de vraag naar geclusterd wonen. Bij 24-uurszorg maken we onderscheid tussen woonvormen die geschikt zijn voor ouderen met somatische klachten en woonvormen die geschikt zijn voor het verlenen van psychogeriatrische zorg (woonzorg PG). Binnen het woonzorg PG-segment vallen bijvoorbeeld woonvormen die ingericht zijn voor het verlenen van hulp aan mensen met dementie.

Trendvariant

Naast de basisvariant hebben we ook een trendvariant uitgewerkt waarin we uitgaan van een iets ander aannamesstelsel. Dit aannamesstelsel is tot stand

gekomen door de ervaring die we hebben opgedaan met voorgaande onderzoeken in heisessies met onder andere gemeenten, zorgaanbieders, corporaties, zorgkantoren, over toekomstige ontwikkelingen binnen wonen en zorg. In dit stelsel is opgenomen dat mensen met een Wlz-indicatie in de toekomst vaker regulier of geclusterd zullen wonen. Dit geldt ook voor de ouderen met een lichtere zorgvraag waarbij de verhouding regulier en geclusterd wonen iets verschuift. Ouderen zullen in de toekomst vaker geclusterd wonen.

Figuur 3.13: Aannames woonvraag per zorgtrede, trendvariant (situatie 2040)

Bron: Aannamesstelsel Companen.

Tabel 3.1: Behoefteprognose woonvormen regio Amstelland, bandbreedte (2021 – 2040)

	2021	2025	2030	2035	2040
Regulier wonen	20.150	21.970-22.290	24.190-24.890	25.520-26.700	26.410-28.100
Geclusterd wonen	4.860	5.350-5.790	6.000-6.990	6.650-8.330	7.140-9.550
24-uurszorg SOM	710	660-750	650-830	690-1.020	650-1.140
24-uurszorg PG	920	950-1.010	990-1.150	1.130-1.370	1.160-1.530

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2019, CIZ gegevens, bewerking Companen.

Met de twee prognoses creëren we een bandbreedte waarbinnen de werkelijke vraag zich waarschijnlijk zal voltrekken, de zogenaamde basis- en trendvariant (tabel 3.1). In figuur 3.14 geven we deze bandbreedte grafisch weer, voor regulier, geclusterd wonen en 24-uurszorg (SOM en PG). De gestippelde lijn geeft het trendscenario aan. In het trendscenario zien we een toegenomen stijging van de geclusterde woonvormen die geschikt zijn voor zorgsituaties tussen de reguliere woningvoorraad en de verpleeghuizen in.

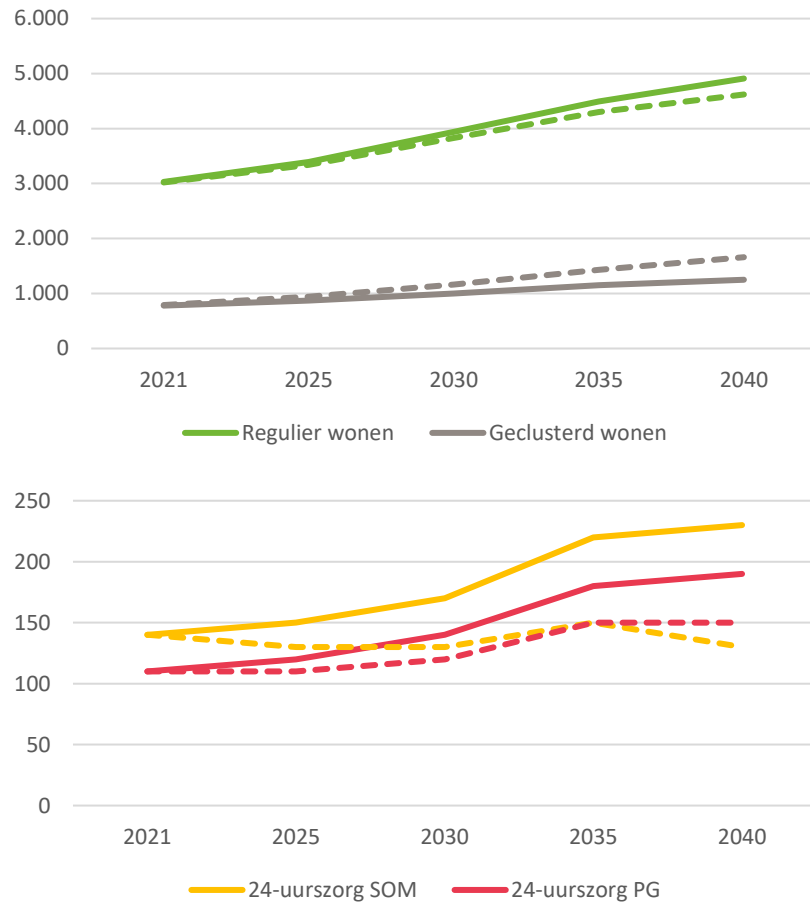
Figuur 3.14: Woonvormenprognose Amstelland (trendvariant=gestippeld, basis=vlak)

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2020, CIZ gegevens, bewerking Companen.

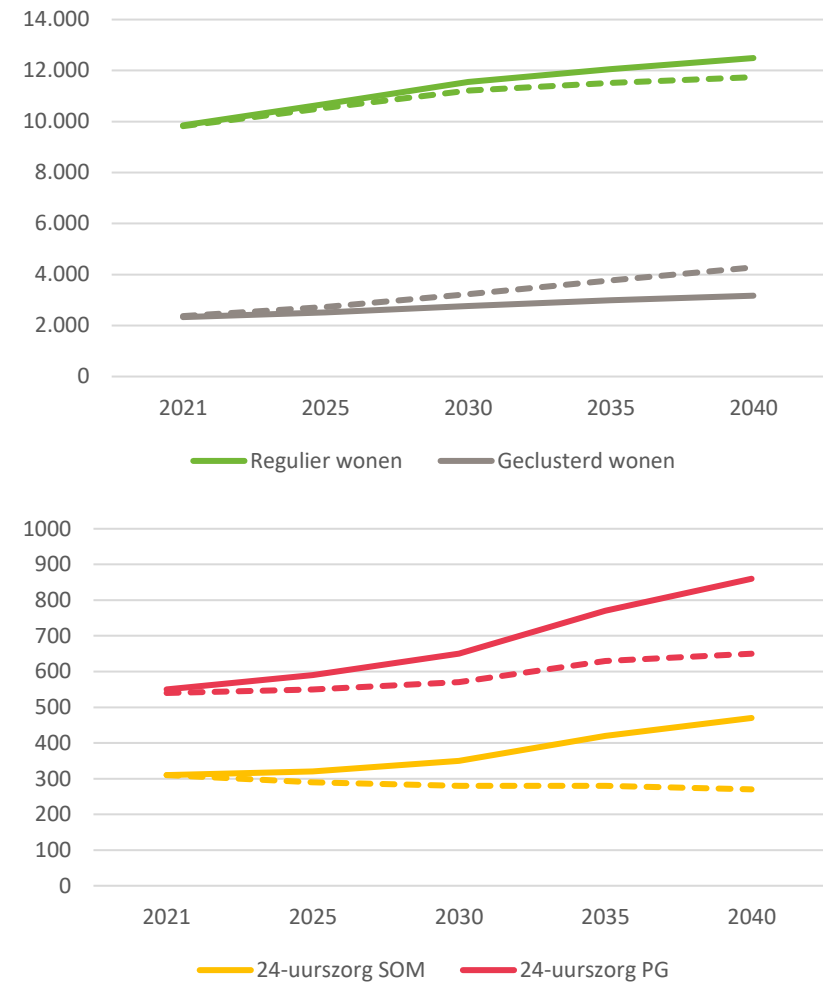
De volgende tabellen tonen de bandbreedtes van de vraagontwikkeling van de vijf verschillende gemeenten in Amstelland apart.

Figuur 3.15: Woonvormenprognose Aalsmeer (trendvariant = gestippeld, basis = vlak)

Bron: Bevolkingsprognoses gemeente Aalsmeer 2020, CIZ gegevens, bewerking Companen.

Figuur 3.16: Woonvormenprognose Amstelveen (trendvariant=gestippeld, basis=vlak)

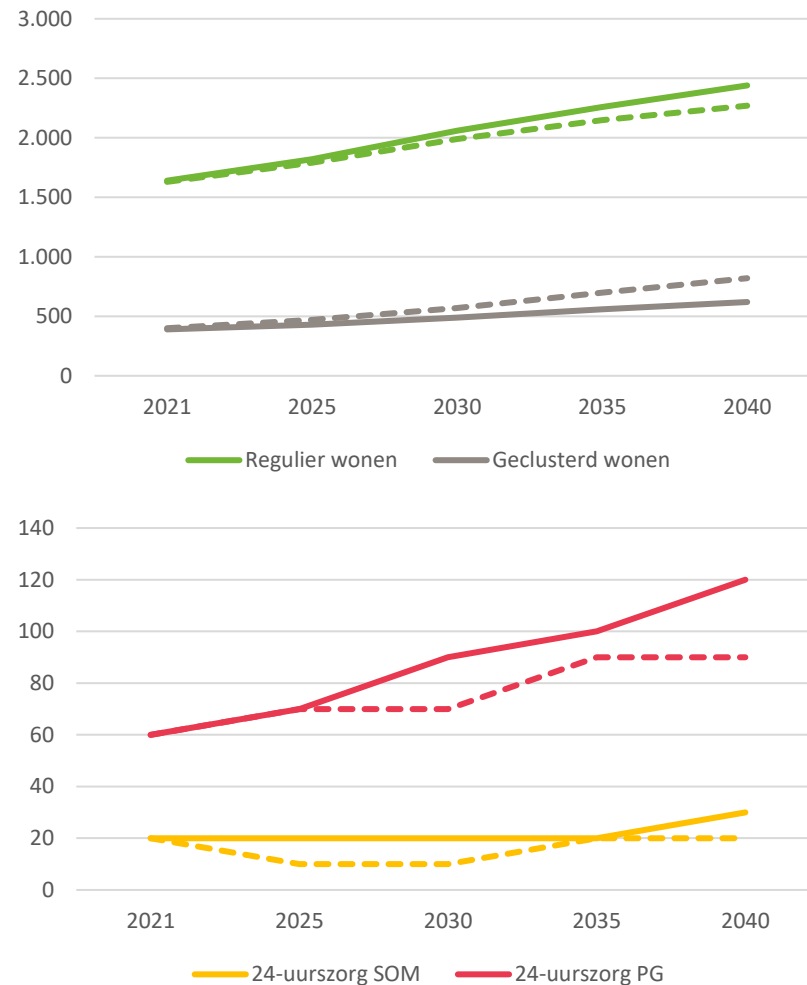
Bron: Bevolkingsprognoses gemeente Amstelveen 2020, CIZ gegevens, bewerking Companen.

Figuur 3.17: Woonvormenprognose Diemen (trendvariant = gestippeld, basis = vlak)

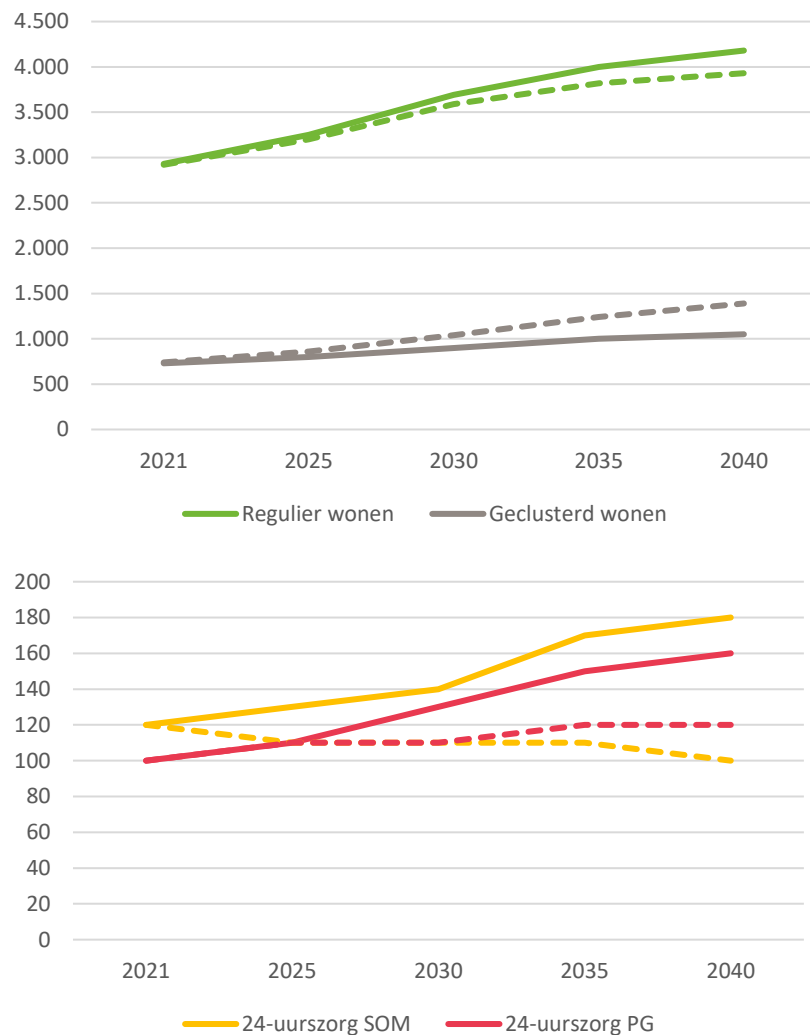
Bron: Bevolkingsprognoses gemeente Diemen 2020, CIZ gegevens, bewerking Companen.

Figuur 3.18: Woonvormenprognose Ouder-Amstel (trendvariant = gestippeld, basis = vlak)

Bron: Bevolkingsprognoses gemeente Ouder-Amstel 2020, CIZ gegevens, bewerking Companen.

Figuur 3.19: Woonvormenprognose Uithoorn (trendvariant = gestippeld, basis = vlak)

Bron: Bevolkingsprognoses gemeente Ouder-Amstel 2020, CIZ gegevens, bewerking Companen.

3.4 Vraag onder mensen met een lichamelijke beperking

Tussen de (somatische) ouderenzorg en de zorg voor mensen met een lichamelijke beperking bestaat veel synergie. Mensen met een lichamelijke beperking hebben net als ouderen vaak behoefte aan een aangepaste woning en soms ook aan (intensieve) zorg. De mate waarin iemand met een lichamelijke beperking in staat is zelfstandig te wonen is afhankelijk van de ernst van de beperking, maar ook van de geschiktheid van de woning.

In deze paragraaf brengen we de langdurig zorgbehoevenden en regulier wonende mensen met een lichamelijke beperking in beeld. Langdurig zorgbehoevenden zijn mensen die vanwege hun lichamelijke beperking een beroep doen op Wlz-zorg. Dit houdt in dat zij 'levenslang en levensbreed' ondersteuning nodig hebben. Over het algemeen wonen mensen die vanwege lichamelijke beperkingen Wlz-zorg ontvangen in kleinschalige, geclusterde concepten. Een deel van de cliënten woont in een groepswoning met gedeelde voorzieningen. De illustraties op de volgende pagina geven een indruk van de variëteit aan woonvormen die vallen onder de noemer 'geclusterd wonen'.

Figuur 3.20: Voorbeelden geclusterd wonen voor de doelgroep LG

Andere mensen met een lichamelijke beperking wonen in een geschikte reguliere woning, waar zij hulp ontvangen vanuit een Wmo-indicatie, persoonsgebonden budget of ‘volledig pakket thuis’. Voor de specifieke woonwensen is het advies om voor deze groep aan te sluiten bij de woonwensen van ouderen. In de volgende paragraaf wordt de geschiktheid en aanpasbaarheid van de reguliere woningen voor ouderen en mensen met een lichamelijke beperking besproken.

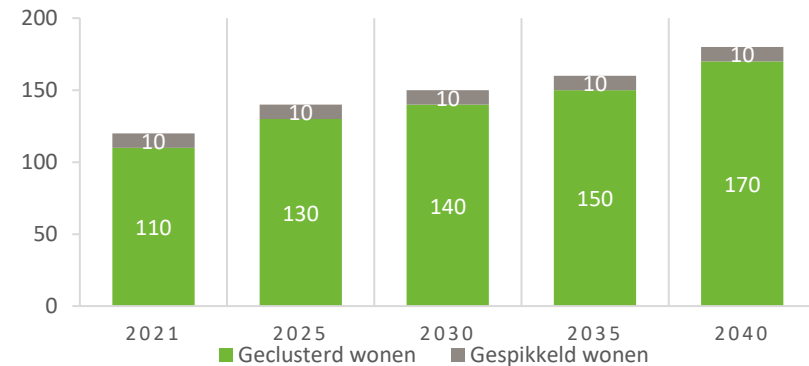
Huidige en toekomstige vraag naar wonen met zorg

Om een inschatting te maken van de Wlz-groep met een lichamelijke beperking is gebruik gemaakt van de afgegeven LG-indicaties vanuit CIZ-indicaties. Dit zijn de afgegeven indicaties voor mensen die 24-uurszorg nodig hebben. In combinatie met de bevolkingsprognoses van de gemeenten in regio Amstelland leidt dit tot een inschatting van de zorgvraag voor de periode tot 2040. Bij de doorrekening houden we rekening met de trend dat de doelgroep LG in

toenemende mate lokaal gaat wonen. Rekening houdend met deze ontwikkeling zien we een groei van het totaal aantal LG-indicaties van 62%. Deze trend voltrekt zich voor 100% in het jaar 2040.

In totaal hadden in 2021 120 mensen een LG-indicatie. Dit aantal stijgt naar ca 180 LG-indicaties in 2040. De vraagontwikkeling staat in figuur 3.16 weergegeven.

Figuur 3.21: Vraagontwikkeling LG-indicaties (2020 – 2040), trendvariant

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

De volgende tabellen tonen de vraagontwikkeling van de vijf verschillende gemeenten die de regio vormen apart.

Tabel 3.2: Vraagontwikkeling LG-indicaties gemeente Aalsmeer, trendvariant

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	20	20	20	30	30
Geclusterd wonen	20	20	20	30	30
Gespikkeld wonen	0	0	0	0	0

Bron: Bevolkingsprognose Aalsmeer 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 3.3: Vraagontwikkeling LG-indicaties gemeente Amstelveen, trendvariant

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	60	70	80	80	90
Geclusterd wonen	60	60	70	70	80
Gespikkeld wonen	0	10	10	10	10

Bron: Bevolkingsprognose Amstelveen 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 3.4: Vraagontwikkeling LG-indicaties gemeente Diemen, trendvariant

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	30	30	30	40	40
Geclusterd wonen	30	30	30	40	40
Gespikkeld wonen	0	0	0	0	0

Bron: Bevolkingsprognose Diemen 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 3.5: Vraagontwikkeling LG-indicaties gemeente Ouder-Amstel, trendvariant

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	10	10	10	20	20
Geclusterd wonen	10	10	10	20	20
Gespikkeld wonen	0	0	0	0	0

Bron: Bevolkingsprognose Ouder-Amstel 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 3.6: Vraagontwikkeling LG-indicaties gemeente Uithoorn, trendvariantkwet

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	20	20	20	30	30
Geclusterd wonen	20	20	20	20	20
Gespikkeld wonen	0	0	0	10	10

Bron: Bevolkingsprognose Uithoorn 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Gezien de beperkte omvang van de doelgroep mensen met een lichamelijke beperking, kan de vraag vanuit deze groep via twee lijnen worden opgevangen. Met (specialistische) aanpassingen van en in de woning die vanuit de Wmo kunnen worden gefinancierd, kunnen mensen met een lichamelijke beperking in de huidige reguliere woning blijven wonen. De tweede lijn houdt in dat mensen met een lichamelijke beperking een beroep zullen doen op geschikte woningen in de regio Amstelland. Denk hierbij aan rolstoeltoegankelijke en -doorgankelijke woningen. Het kan het geval zijn dat deze woningen gelabeld zijn voor senioren. De vraag vanuit de doelgroep mensen met een lichamelijke beperking wordt opgevangen in de huidige reguliere en geschikte woningvoorraad van de regio Amstelland.

3.5 Marktsegment

Op basis van het WoON2018, woonwensen onderzoeken voor ouderen in Nederland en microdata, is achterhaald welke woonstijlen in de regio Amstelland wonen. Op basis daarvan weten we ook waar mensen nu wonen en hoe zij graag willen wonen. Dat maakt het mogelijk om de prognose voor geclusterd wonen voor ouderen verder uit te splitsen³. Wij verwachten dat circa 37% van de ouderen die geclusterd wil wonen in Amstelland een sociale huurwoning wenst. 44% van de ouderen wenst een koopwoning en 19% een particuliere

³ In onze behoefteberekening voor de marktsegmenten gaan wij primair uit van het gewenste marktsegment onder deze groepen ouderen, die wij licht corrigeren voor onrealistische wensen,

zoals de wens om in een sociale huurwoning te wonen met een hoge financiële positie. Deze wens is door het invoeren van passend toewijzen inmiddels onmogelijk.

huurwoning. In 2040 daalt het aandeel ouderen dat een sociale huurwoning wenst tot 32% van het totaal; het aandeel koopwoningen en particuliere huurwoningen in de vraag naar geclusterd wonen voor ouderen bedraagt dan respectievelijk circa 49% en 19%. Deze aandelen leiden tot de volgende onderverdeling van de behoefte aan geclusterd wonen, naar marktsegment per trendscenario.

Tabel 3.7: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar marktsegmenten, regio Amstelland, bandbreedte (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2040
Sociale huur	1.780	1.870-2.030	2.020-2.340	2.280-3.060
Middenhuur	940	1.040-1.130	1.160-1.360	1.380-1.850
Koop	2.120	2.440-2.620	2.820-3.300	3.470-4.670
Totaal	4.860	5.350-5.790	6.000-6.990	7.140-9.550

Bron: Woonzorgweter, Woon2018 en CBS-Microdata.

De volgende tabellen tonen de verwachte vraag naar geclusterd wonen uitgesplitst naar marktsegmenten van de vijf verschillende gemeenten in de regio Amstelland apart.

Tabel 3.8: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar marktsegmenten, gemeente Aalsmeer, bandbreedte (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2040
Sociale huur	260	280-300	300-350	350-470
Middenhuur	130	150-160	170-200	220-290
Koop	380	450-480	530-620	680-910
Totaal	780	870-940	1.000-1.160	1.250-1.660

Bron: Woonzorgweter, Woon2018 en CBS-Microdata.

Tabel 3.9: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar marktsegmenten, gemeente Amstelveen, bandbreedte (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2040
Sociale huur	840	870-940	910-1.070	1.000-1.350
Middenhuur	490	530-570	570-670	650-880
Koop	1.000	1.130-1.220	1.280-1.490	1.520-2.060
Totaal	2.330	2.520-2.730	2.760-3.230	3.170-4.280

Bron: Woonzorgweter, Woon2018 en CBS-Microdata.

Tabel 3.10: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar marktsegmenten, gemeente Diemen, bandbreedte (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2040
Sociale huur	240	260-280	300-340	350-470
Middenhuur	160	180-200	210-250	260-350
Koop	230	280-300	340-400	430-580
Totaal	630	730-790	850-990	1.050-1.400

Bron: Woonzorgweter, Woon2018 en CBS-Microdata.

Tabel 3.11: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar marktsegmenten, gemeente Ouder-Amstel, bandbreedte (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2040
Sociale huur	140	140-160	160-180	190-250
Middenhuur	60	70-80	80-90	100-130
Koop	190	220-230	250-300	330-440
Totaal	390	430-470	490-570	620-820

Bron: Woonzorgweter, Woon2018 en CBS-Microdata.

Tabel 3.12: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar marktsegmenten, gemeente Uithoorn, bandbreedte (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2040
Sociale huur	300	320-350	350-400	390-520
Middenhuur	100	110-120	130-150	150-200
Koop	320	360-390	420-490	510-680
Totaal	730	800-860	900-1.040	1.050-1.390

Bron: Woonzorgweter, Woon2018 en CBS-Microdata.

De verdeling van geclusterd wonen naar marktsegment geeft de verwachte vraagontwikkeling in bandbreedtes weer. Binnen deze vraagontwikkeling moet er rekening worden gehouden met het spel tussen beschikbaarheid en betaalbaarheid binnen de marktsegmenten.

3.6 Vraag naar woonconcepten binnen geclusterd wonen

In deze paragraaf gaan we dieper in op de behoefte aan geclusterd wonen: aan welke woningtypes en woonconcepten is nu en straks behoefte? Om deze behoefte in te schatten, maken we gebruik van de indeling naar woonstijlen zoals deze omschreven zijn in paragraaf 3.2.

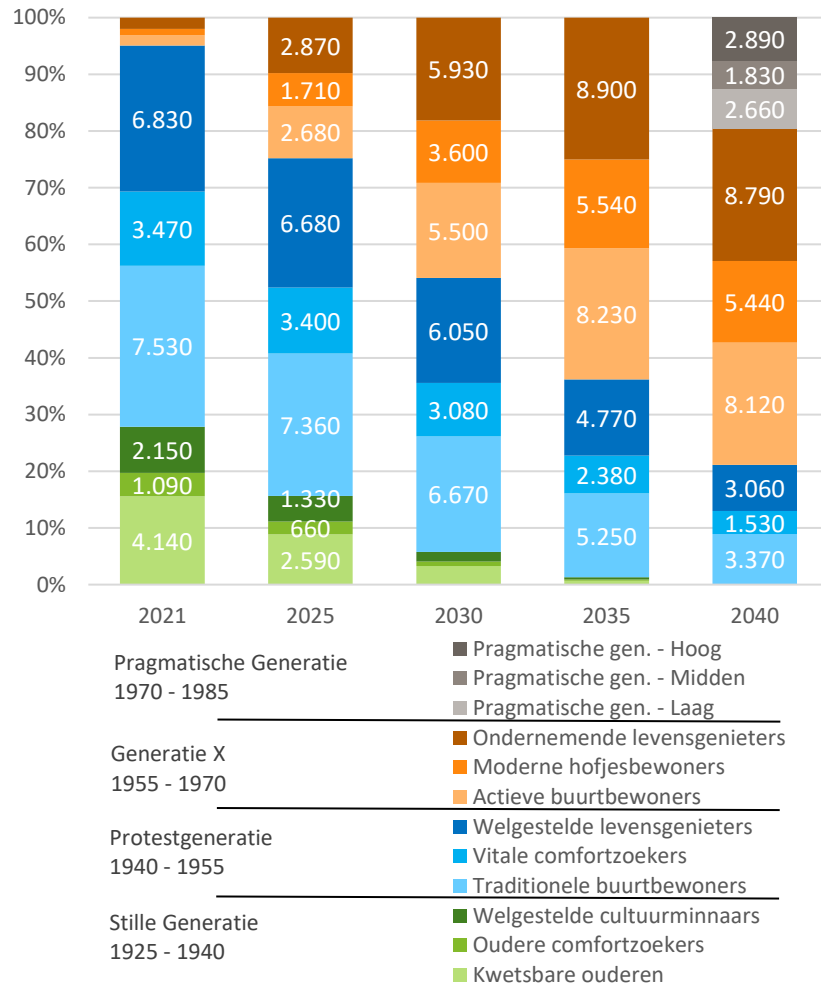
Woonstijlen

Per woonstijl is een inschatting gemaakt van de gewenste woonconcepten binnen het geclusterd wonen. De basis hiertoe ligt in antwoorden op vragen over woonwensen (WoOn2018), gecombineerd met informatie over waardepatronen (literatuurstudie) en achtergrondkenmerken van de woonstijlgroep waartoe iemand behoort (CBS-microdata). Wij maken een inschatting van de keuze die mensen gaan maken op het moment dat zij verhuizen naar een geclusterde woonvorm voor ouderen. Dit leidt tot een 'woonmix' per woonstijl (zie bijlage 7). In de woonmix maken wij primair het onderscheid tussen de voorkeur voor appartementen (afkorting app: weinig onderhoud, overzichtelijk en gezamenlijke voorzieningen) en grondgebonden woningen (afkorting ggb: groter woonoppervlak, buitenruimte en meer zelfstandigheid). Secundair geven we aan welke woonconcepten goed passen bij de waarden en de financiële positie van de woonstijlen.

Generatiewissel

De ideale woonmix van de totale groep ouderen zal van jaar op jaar veranderen, omdat generaties elkaar opvolgen en de verhouding tussen de woonstijlen dus ook verandert. Figuur 3.22 geeft een beeld van deze generatiewissel: in deze grafiek is te zien hoe de totale groep 65-plushuishoudens op enig moment is samengesteld, uitgedrukt in woonstijlen. We zien dat de 'stille generatie' geleidelijk aan uit beeld verdwijnt, en Generatie X zijn opwachting maakt. Vanaf 2040 zien we dat een nieuwe generatie in beeld komt: de 'Pragmatische generatie' (nu 35 tot en met 50 jaar).

Figuur 3.22: Verdeling 65-plushuishoudens naar woonstijl regio Amstelland (2021 - 2040)

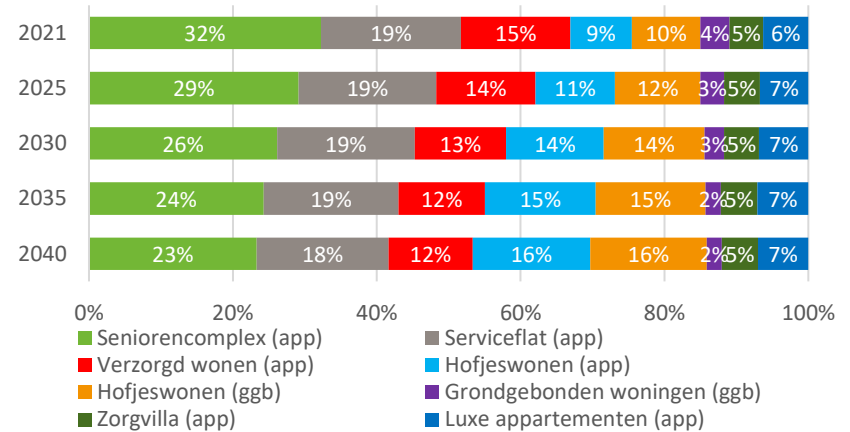
Bron: CBS-microdata, Woonzorgweter, Companen, huishoudensprognose regio Amstelland.

Woningtype en woonconcept

Op basis van de woonwensen per woonstijl (bijlage 7) en de prognose van woonstijlen (figuur 3.22) is het mogelijk om een prognose op te stellen van gewenste woningtypes en woonconcepten binnen het geclusterd wonen.

Figuur 3.23 geeft weer hoe de behoefte aan diverse woonconcepten binnen het geclusterd wonen zich door de tijd naar verwachting zal ontwikkelen (in aandelen). Tabel 3.18 geeft hierbij de benodigde aantallen woningen per woonconcept weer. We hanteren hierbij een bandbreedte, waarbij de ondergrens wordt bepaald door de totale behoefte aan geclusterd wonen volgens de basisvariant, en de bovengrens door de totale behoefte aan geclusterd wonen volgens de trendvariant.

Figuur 3.23: Gewenste verdeling binnen geclusterd wonen, naar woonconcept

Bron: CBS-microdata en WoON2018; bewerking Companen.

Figuur 3.23 laat zien dat de behoefte aan traditionele vormen van geclusterd wonen, zoals seniorencomplexen en grondgebonden seniorenwoningen, met de komst van nieuwe generaties geleidelijk zal gaan afnemen. Een deel van de oudere bevolking zal hier echter wel behoefte aan houden. Het hofjeswonen zal aan populariteit winnen. De regio Amstelland heeft een landelijk maar ook stedelijk karakter. Wij raden aan om ruimte te zoeken voor hofjes die bestaan uit grondgebonden woningen en ruimte te zoeken voor hofjes die bestaan uit appartementen. Belangrijk is om hierbij oog te houden voor de betaalbaarheid van de woningen. Beide vormen van de hofjes nodigen uit tot onderlinge ontmoeting, steun en een gevoel van veiligheid.

Tabel 3.18: Verwachte vraag naar geclusterd wonen, uitgesplitst naar woonconcept (2021 - 2040; huishoudens; afgerond op 10-tal)

	2021	2025	2030	2035	2040
Seniorencomplex (app)	340	340 – 370	340 - 400	350 – 440	350 – 460
Serviceflat (app)	180	190 – 210	200 – 240	200 - 260	210 – 280
Verzorgd wonen (app)	160	160 - 170	160 - 180	170 – 210	170 – 220
Hofjeswonen (app)	80	110 – 110	140 – 160	160 - 200	170 – 240
Hofjeswonen (ggb)	80	110 – 120	140 – 170	170 – 210	180 – 250
Grondgebonden woningen (ggb)	50	50 – 50	50 – 50	40 – 50	30 – 50
Zorgvilla (app)*	40	40 – 40	40 – 50	50 – 60	50 – 60
Luxe appartementen*	50	60 - 70	60 - 70	70 – 80	70 - 90
Totaal	980	1.050 - 1.130	1.130 - 1.310	1.210 - 1.510	1.230 - 1.650

*Kan ook de verschijningsvorm aannemen van woonboerderijen.
Bron: CBS-microdata en WoON2018; bewerking Companen.

3.7 Aanbodinventarisatie ouderen

Uit een inventarisatie onder zorgaanbieders en corporaties komt naar voren dat de regio Amstelland momenteel beschikt over circa 3.493 woningen in geclusterde woonvormen voor ouderen. Het gaat hier om woningen in complexen die hoofdzakelijke door ouderen worden bewoond én toegankelijk zijn zonder Wlz-indicatie. Verder zien we circa 1.200 plaatsen voor geclusterd wonen met 24-uurszorg. Het aanbod aan 24-uurszorg wordt bewoond door mensen met somatische of psychogeriatrische klachten. De praktijk leert dat een (groot) deel van deze plekken wisselend inzetbaar is: hetzij voor mensen met somatische of psychogeriatrische problematiek, maar soms ook voor thuiszorg (Zvw) en tijdelijke zorg.

Tabel 3.19: Geclusterd woningaanbod per (zorg)aanbieder (aantal wooneenheden)

	24-uurszorg PG	24-uurszorg SOM	Geclusterd wonen voor ouderen
Zorgaanbieders			
Amstelring	171	38	92
Brentano	212	64	
Cordaan	80	44	85
Zonnehuisgroep Amstelland	303	133	
Zorgcentrum Aelsmeer	60	45	
Zorgcentrum 't Kloosterhof	22	31	
Corporaties			
Eigen Haard			2.645
Habion			158
Rochdale			116
Stadgenoot			26
Woonzorg			371
Totaal	848	355	3.493

Bron: Inventarisatie onder zorgaanbieders en corporaties (2021).

In bijlage 1 staat het aanbod van de zorgaanbieders per locatie in tabellen weergegeven.

In onderstaande tabel staat het geclusterd woningaanbod van de verschillende zorgaanbieders voor ouderen in de regio Amstelland uitgesplitst naar gemeente.

Tabel 3.20: Geclusterd woningaanbod naar gemeente (aantal wooneenheden)

Gemeente	24-uurszorg PG	24-uurszorg SOM	Geclusterd wonen voor ouderen
Aalsmeer	111	76	633
Amstelveen	566	215	1.796
Diemen	80	44	227
Ouder-Amstel	45	0	249
Uithoorn	46	20	588
Totaal	848	355	3.493

Bron: Inventarisatie onder zorgaanbieders in de regio Amstelland (2021).

3.8 Geschiktheidsanalyse

Geschikte woningen voor ouderen

Het huidige rijksbeleid is erop gericht dat ouderen en mensen met een beperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in hun eigen vertrouwde omgeving. Hierdoor wordt het steeds belangrijker dat de woning en woonomgeving waarin men woont ook daadwerkelijk geschikt is om te bewonen voor mensen met een fysieke beperking. Daarnaast groeit ook de behoefte aan reguliere (niet-geclusterde) woningen die geschikt zijn om op hogere leeftijd te blijven bewonen, zowel in de koop- als huursector. Op dit moment woont een aanzienlijk deel van de ouderen (20.150 65-plushuishoudens) in de regio Amstelland in een reguliere, niet-geclusterde woning. In

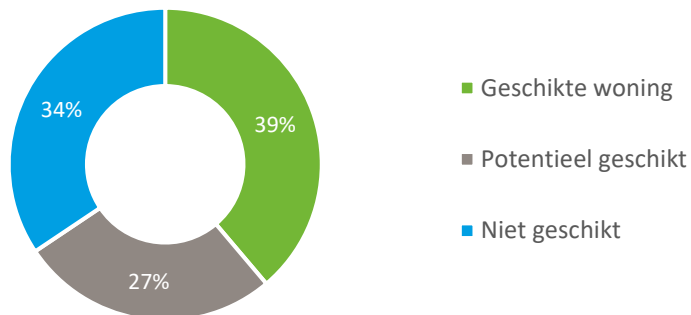
2030 zijn er dit volgens onze prognoses circa 24.190 tot 24.890 huishoudens, en weer tien jaar later circa 26.410 tot 28.100 huishoudens. Bovenstaande ontwikkelingen stellen eisen aan de woningvoorraad in termen van geschiktheid voor senioren.

In onze analyse van de geschiktheid van de woningvoorraad zijn wij uitgegaan van de volgende meetgraad voor 'geschiktheid': alle primaire voorzieningen (slaapkamer, woonkamer, toilet, badkamer en keuken) liggen gelijkvloers of zijn zonder traplopen bereikbaar. De woning is geschikt voor bewoners met geringe beperkingen bij het lopen, die eventueel een wandelstok of kruk(ken) gebruiken. De woningen voldoen aan tenminste één van deze kenmerken:

- woning is aangemerkt als seniorenwoning of nultredenwoning;
- appartementen/(galerij)flats (als deze over een lift beschikken);
- (semi)bungalows, woonboerderijen.

Voor het beoordelen van de geschiktheid hebben we dus alleen gekeken naar de 'fysieke' geschiktheid van de woningen voor mensen met een mobiliteitsbeperking en niet naar de financiële geschiktheid voor mensen met betaalbaarheidsproblemen. 'Geschikt te maken' zijn woningen die met overzichtelijke investeringen wél geschikt te maken zijn, bijvoorbeeld door het plaatsen van een traplift. Een toelichting op de werkwijze is terug te vinden in bijlage 2.

Figuur 3.24: Regio Amstelland. Aanbod 'geschikte' woningen volgens 'doorzonscan'

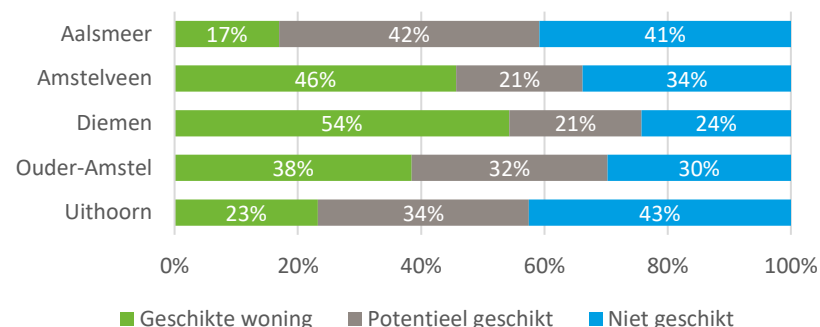
Bron: WOZ-registratie gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

We hebben de geschiktheid geanalyseerd van in totaal 85.368 woningen, die opgenomen zijn als zelfstandige woningen binnen de aangeleverde WOZ-bestanden van de vijf gemeenten in de regio Amstelland. Volgens deze analyse is er op dit moment ongeveer 39% van de totale woningvoorraad in de regio Amstelland al 'geschikt' (ruim 33.100 woningen) en nog eens 27% van de woningen 'geschikt te maken' (ongeveer 22.800 woningen). De totale vraag naar reguliere woningen onder senioren zal in 2030 en 2040 respectievelijk circa 24.890 en circa 28.100 woningen bedragen. In de regio Amstelland staan voldoende geschikte woningen om alle ouderen in de toekomst langer thuis te laten wonen. Het uitgangspunt hierbij is echter dat alle ouderen ook in een geschikte woning moeten wonen, dat is natuurlijk niet het geval. Veel inwoners van de gemeenten in de regio Amstelland die in de toekomst tot de 65-plusdoelgroep gaan behoren wonen reeds met veel plezier in een reguliere woning en willen hier zo lang mogelijk blijven wonen. De toename in de vraag naar regulier wonen zal zich dus niet in zijn geheel vertalen in een huisvestingsopgave. Doordat er straks meer ouderen in de regio Amstelland wonen zal de

behoefte aan geschikt wonen wel gaan toenemen. Zeker als men zo lang mogelijk thuis wil blijven wonen.

De geschiktheid in de vijf verschillende gemeenten in de regio Amstelland wordt in de onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 3.25: Geschiktheid woningvoorraad naar gemeente (2021)

Bron: WOZ-registraties gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

De gemeenten Diemen en Amstelveen kennen het grootste aandeel aan geschikte woningen vergeleken met de andere gemeenten (respectievelijke 54 en 46%). Daarop volgen de gemeente Ouder-Amstel, Uithoorn en Aalsmeer. Echter kent Amstelveen en Diemen ook het grootste aandeel aan niet geschikte woningen (21%). In Aalsmeer is het grootste aandeel van potentieel geschikt te maken woningen.

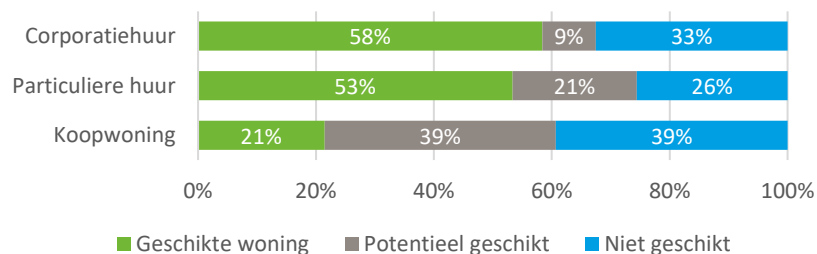
De uitsplitsing van de woningvoorraad in de regio Amstelland naar eigendom laat het volgende zien:

- Het grootste aandeel aan geschikte woningen vinden we in de sociale huursector (58%, ca 13.500 woningen). Daarnaast liggen in dezelfde sector

minder kansen om de geschiktheid te vergroten vergeleken met het koopsegment en particuliere huursegment; 9% (ca 2.100 woningen) van de woningen is geschikt te maken. Een derde van corporatiewoningen zijn niet geschikt te maken voor ouderen of mensen met een mobiliteitsbeperking (33%, ca 7.500 woningen)

- In de particuliere huursector is het aandeel aan geschikte woningen iets kleiner vergeleken met de sociale huursector (53%, ca 9.800 woningen). Daarnaast is 21% van de particuliere huurvoorraad potentieel geschikt, dat zijn circa 3.800 woningen.
- In de koopsector is een klein deel geschikt in vergelijking met de sociale en particuliere huurvoorraad (21%, ca 9.200 woningen). De koopsector biedt, vergeleken met de andere sectoren, de meeste kansen om de geschiktheid te vergroten vanwege het grote aandeel aan geschikt te maken woningen.

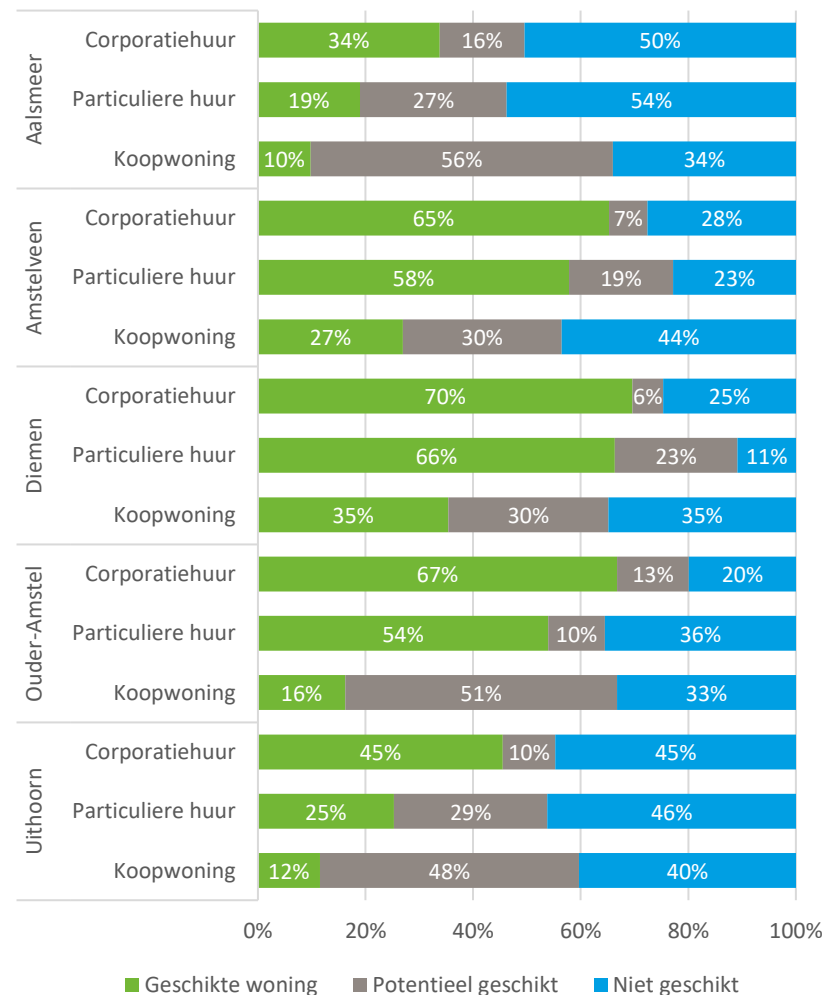
Figuur 3.26: Geschiktheid woningvoorraad naar eigendom (2021)

Bron: WOZ-registraties gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

De geschiktheid naar eigendom in de vijf verschillende gemeenten in de regio Amstelland wordt in de onderstaande figuur weergegeven.

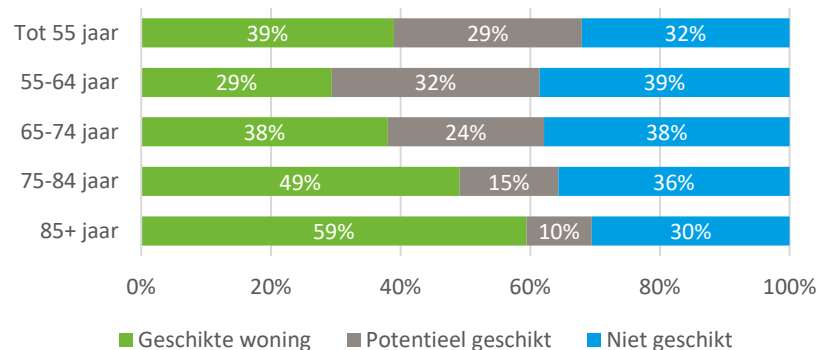
Figuur 3.27: Geschiktheid woningvoorraad naar eigendom per gemeente (2021)

Bron: WOZ-registraties gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

De uitsplitsing van de woningvoorraad in de regio Amstelland naar leeftijds-groepen laat het volgende zien: naarmate de leeftijd oploopt wonen mensen vaker in een geschikte woning. Van de 85-plussers woont bijna 60% in een geschikte woning. Daarentegen woont bijna een derde van de 85-plussers in een niet geschikte woning. De opgave ligt hier om doorstroming naar een geschikte woning te bevorderen.

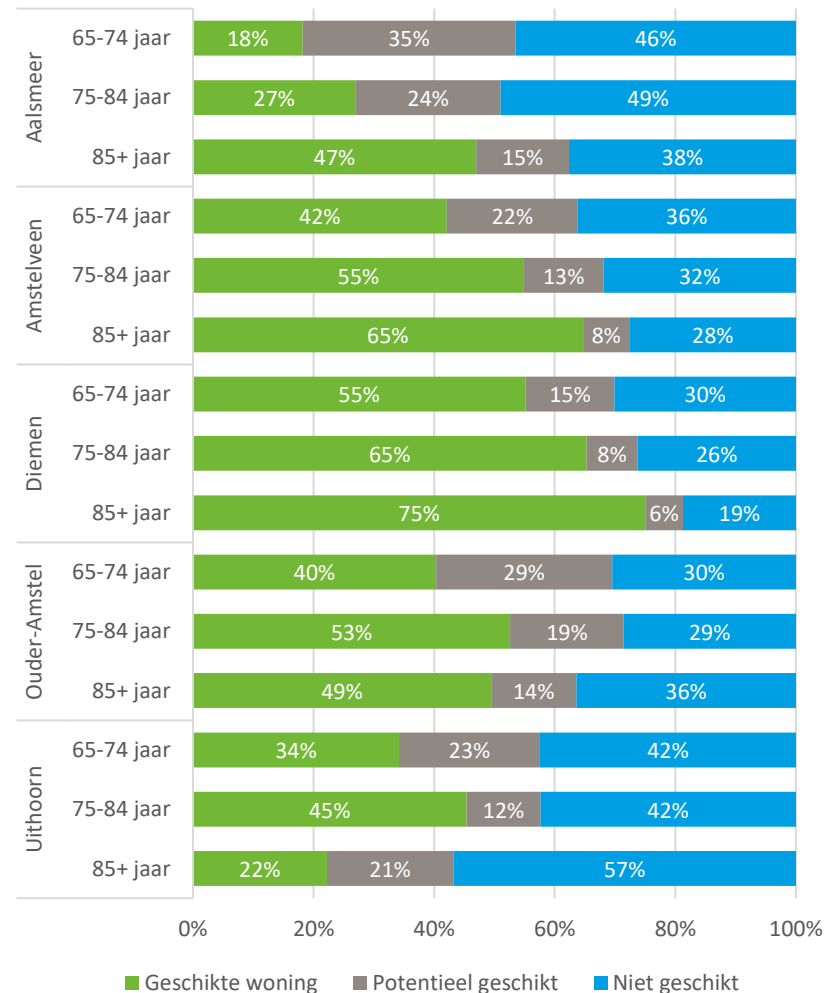
Figuur 3.28: Geschiktheid woningvoorraad naar leeftijd (2021)

Bron: WOZ-registraties gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

De geschiktheid naar leeftijd (65+) in de vijf verschillende gemeenten in de regio Amstelland wordt in de onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 3.29: Geschiktheid woningvoorraad naar leeftijd per gemeente (2021)

Bron: WOZ-registraties gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

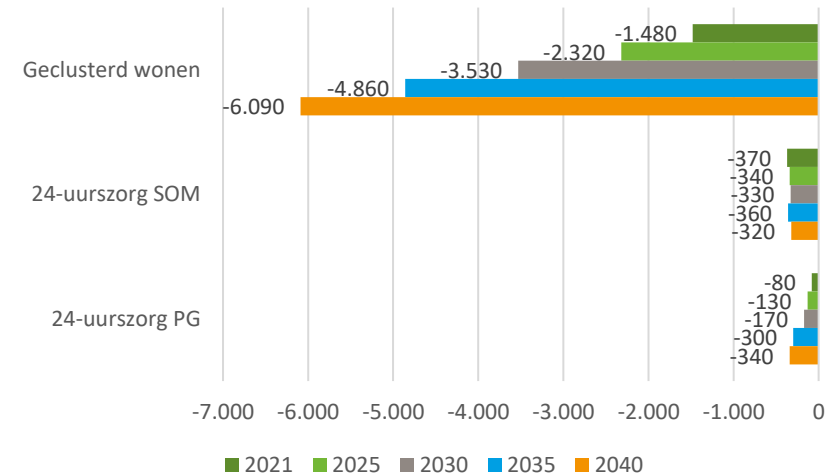
Theoretisch tekort versus de praktijk

Binnen de geschiktheidsanalyse gaan we uit van een maximale vraag, namelijk: hoeveel 65-plussers wonen er in een niet-geschikte woning? De resultaten van de geschiktheidsanalyse zijn vooral bedoeld om een overzicht te krijgen van de discrepanties per gemeente en deelgebied op basis van de maximale vraag. Het schetst de kansen en risico's binnen de huidige woningvoorraad van de regio Amstelland. De resultaten zijn dus niet direct te vertalen in een bouwopgave. Het is voor ons op basis van de beschikbare data namelijk niet mogelijk om te voorspellen hoe groot de groep 65-plussers is die in de praktijk er daadwerkelijk voor kiest om door te stromen naar een geschikte woning dan wel aanpassingen in de bestaande woning wil doorvoeren. Zeer veel factoren zijn van invloed op de uiteindelijke keuze die een huishouden hierin maakt.

3.9 De huisvestingsopgave ouderen: match tussen vraag en aanbod

Een vergelijking van de vraagprognose met het huidige geclusterde en 24-uurszorgaanbod van zorgaanbieders voor ouderen laat zien dat het aanbod aan geclusterd wonen op dit moment niet toereikend is om aan de vraag te voldoen. We gaan hier uit van de trendprognose. Wanneer we kijken naar het huidige aanbod aan 24-uurszorgplekken voor mensen met psychogeriatrische of somatische klachten is dit aanbod ook niet toereikend om te voldoen aan de vraag. Als we naar het totale plaatje kijken zien we op het moment een tekort van 450 plekken aan 24-uurszorgplekken (PG en SOM bij elkaar).

Figuur 3.30: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, regio Amstelland

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

Tabel 3.21: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, Amstelland

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-1.480	-2.320	-3.530	-4.860	-6.090
24-uurszorg SOM	-370	-340	-330	-360	-320
24-uurszorg PG	-80	-130	-170	-300	-340

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

In voorgaande figuur en tabel wordt de vraag-aanbodbalans getoond voor geclusterde woonvormen voor ouderen in de regio Amstelland, op basis van de trendvariant. We constateren daarbij het volgende:

- De intramurale capaciteit voor mensen met een psychogeriatrische (PG) zorgvraag heeft momenteel een tekort van 80 plekken. **In de toekomst stijgt het tekort van 170 plekken in 2030 tot 340 plekken in 2040.**

- Voor mensen die afhankelijk zijn van 24-uurszorg bij somatische klachten (intramurale capaciteit somatische zorgvraag) bestaat er een tekort van 370 plekken. **Dit tekort loopt terug tot 320 plekken in 2040.**
- Wanneer we kijken naar het geclusterde aanbod zijn aanbod en vraag niet met elkaar in balans. We zien momenteel een tekort van 1.480 woningen. Het aanbod aan geclusterde woningen bestaat uit het aanbod van corporaties dat specifiek bedoeld is voor ouderen en het opgegeven aanbod aan geclusterd wonen door zorgaanbieders. **Het tekort loopt flink op naar de toekomst. In 2030 is het tekort 3.530 woningen en in 2040 loopt het tekort op tot 6.090 woningen.**

Hierboven beschrijven we dat we momenteel kleine tekorten zien bij de intramurale capaciteit voor ouderen met een psychogeriatrische of somatische zorgvraag en een groot tekort aan geclusterde woningen voor ouderen. De komende jaren ontstaat er door de groeiende vraag een groter tekort in geclusterd wonen en groeiende tekorten in de 24-uurszorgplekken. De tekorten worden in alle categorieën voelbaar. Dit moet worden opgevuld met nieuw aanbod dat aansluit bij de kwalitatieve vraag – wat betekent dat gewerkt moet worden aan nieuwe concepten voor geclusterd wonen. Het advies is om daar nu al mee te beginnen in de vorm van kleinschalige experimenten per wijk en zo te ondervinden welke woonvormen toekomstwaarde hebben. Hieronder brengen we in tabellen de balans van de vraag en het aanbod per gemeente in beeld. Ook hier gaan we uit van de trendprognoses.

Tabel 3.22: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, gemeente Aalsmeer

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-170	-320	-530	-800	-1.030
24-uurszorg SOM	-70	-60	-60	-80	-60
24-uurszorg PG	0	-10	-20	-40	-40

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

Tabel 3.23: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, gemeente Amstelveen

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-580	-940	-1.440	-1.980	-2.490
24-uurszorg SOM	-100	-80	-70	-70	-60
24-uurszorg PG	20	10	-10	-70	-90

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

Tabel 3.24: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, gemeente Diemen

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-420	-560	-770	-970	-1.180
24-uurszorg SOM	-80	-80	-80	-90	-90
24-uurszorg PG	-20	-30	-40	-60	-80

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

Tabel 3.25: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, gemeente Ouder-Amstel

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-150	-220	-330	-460	-580
24-uurszorg SOM	-20	-20	-20	-20	-20
24-uurszorg PG	-20	-30	-30	-50	-50

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

Tabel 3.26: Vraag-aanbodbalans geclusterd wonen voor ouderen, gemeente Uithoorn

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-160	-280	-460	-650	-810
24-uurszorg SOM	-100	-100	-100	-100	-90
24-uurszorg PG	-60	-70	-70	-80	-80

Bron: Aanbodinventarisatie corporaties en zorgaanbieders, prognosemodel Companen.

Huisvestingsopgave geschikt wonen

Het is onmogelijk om de precieze vraag naar levensloopgeschikte woningen te achterhalen. Dat komt omdat het moeilijk is om op basis van de zorgvraag van ouderen te voorspellen welke aanpassingen een woning voor hen geschikt zouden maken. Daarnaast is het voor ons op basis van de beschikbare data niet mogelijk om te voorspellen hoe groot de groep 65-plussers is die in de praktijk

er daadwerkelijk voor kiest door te stromen naar een geschikte woning danwel aanpassingen in de bestaande woning wil doorvoeren. Zeer veel factoren zijn van invloed op de uiteindelijke keuze die een huishouden hierin maakt. Bij het bepalen van een huisvestingsopgave voor het geschikt wonen gaan we uit van een maximale vraag gebaseerd op het uitgangspunt dat alle 65-plussers een geschikte woning nodig hebben. De resultaten van de geschiktheidsanalyse zijn vooral bedoeld om een overzicht te krijgen van de opgaves per wijk op basis van de maximale vraag.

De huidige vraag naar reguliere geschikte woningen bedraagt ca. 20.150 woningen. In 2040 zal de behoefte oplopen tot ca. 26.410 woningen. Deze aantallen wegen in principe gunstig tegenover het huidige geschikte woningaanbod: ca. 33.100 woningen. Echter wordt van de geschikte woningen iets meer dan de helft bewoond door jongere (vitalere) huishoudens. Er is daarom aandacht nodig voor het toewijzen, labelen of matchen van geschikte woningen voor ouderen. Hoeveel geschikte woningen uiteindelijk benodigd zijn om in de behoefte te voorzien zal altijd een samenspel zijn van *voldoende aanbod* en *voldoende beschikbaar aanbod*.

In tabel 3.27 staat de match tussen het aanbod geschikte woningen en de behoefte naar regulier geschikte woningen per gemeente in de regio Amstelland.

Tabel 3.27: Saldo huidig aantal geschikte woningen en behoefte per gemeente

Gemeente	Aanbod geschikte woningen	Behoeftte reguliere woningen	Saldo
Aalsmeer	2.200	3.030	-830
Amstelveen	18.450	9.850	8.600
Diemen	7.720	2.700	5.020
Ouder-Amstel	2.300	1.640	660
Uithoorn	2.960	2.930	30
Totaal	33.100	20.150	12.950

Bron: WOZ-registraties gemeenten Amstelland, bewerkt door Companen (2021).

3.10 Beleidsopgaven ouderen

Levensloopbestendige nieuwbouwwoningen

Het valt aan te bevelen alle nieuwbouwwoningen levensloopbestendig te laten zijn. Bij een levensloopbestendige woning wordt rekening gehouden met voorzieningen die je in de toekomst mogelijk nodig hebt. Hierbij kun je denken aan een gelijkvloerse plattegrond van woonkamer, keuken, badkamer en slaapkamer. Er zijn ook voorbeelden waarbij de bad- en slaapkamer met een luie trap te bereiken zijn. Een luie trap stimuleert de beweging van ouderen tot op hogere leeftijd en biedt relatief eenvoudig mogelijkheden voor het plaatsen van een traplift. Vanaf de realisatie van woningen wordt al rekening gehouden met bijvoorbeeld draaicirkels van een rolstoel of het achterwege laten van drempels en trapjes. Deze woningen bieden veel flexibiliteit aangezien ieder type huishouden, met of zonder mobiliteitsbeperking, in de levensloopbestendige woningen kan gaan wonen.

Gezamenlijk tussenvormen concretiseren

Het wonen in geclusterde 'tussenvormen' biedt diverse voordelen. De zorg kan efficiënter geleverd worden. In deze woningen kunnen ouderen een zwaardere zorgvraag beter opvangen. En het veiligheids- of gemeenschapsgevoel onder

bewoners is hoger. Een goed aanbod aan tussenvormen is daarmee een voorinvestering om te voorkomen dat intensieve zorg wordt gebruikt of deze uit te stellen. Om jonge ouderen te bewegen naar geclusterde woonvormen moeten huidige en toekomstige plekken niet gebruik maken van de woorden: seniorencomplex of woningen voor ouderen. Deze groep jonge ouderen voelt zich nog niet oud, maar de behoefte aan ontmoeting bij geclusterde woonvormen is er wel.

Om tot uitvoering van de doelstelling omtrent tussenvormen te komen is een samenspel van actoren benodigd; een hecht netwerk. Wij adviseren om duidelijke normen op te stellen voor de nieuwe (geclusterde) tussenvormen, waarin alle signalen vanuit de verschillende partijen goed verwerkt zijn. Daarnaast adviseren wij om een registratie bij te houden van geclusterde woonvormen. Nu voldoen lang niet alle geclusterde woonconcepten aan de behoefte van de bewoners, bijvoorbeeld als het gaat om de aanwezige faciliteiten (ontmoetingsruimte, buitenruimte, comfort, horeca), de gemeenschapszin, omvang en het soort medebewoners. Vervolgens kan deze norm complex-gewijs uitgedragen worden.

Goede ondersteuning voor de mantelzorger

In Nederland wordt een fors beroep gedaan op de mantelzorg. Het vinden van nieuwe mantelzorgers wordt echter steeds lastiger door meer werkende ouders, huishoudensverdunning en vergrijzing. Als een mantelzorger wegvalt door overbelasting, ontstaat er een acute woonvraag voor de zorgbehoevende. Dat willen wij voorkomen. Door het sociaal (en digitaal) netwerk rondom de mantelzorger te verstevigen en respijtzorg (aan huis) te bieden, heeft de mantelzorger straks meer opties om op terug te vallen. Mantelzorgers geven aan deze ondersteuning nodig te hebben om langdurig in hun rol te voorzien. Naast de waardering kunnen mantelzorgers ook beloond worden met een vergoeding, om het aantrekkelijker te maken om vrijwilliger te worden. De

mogelijkheden voor respijtzorg moeten breder bekend en verder uitgekristalliseerd worden. Daarnaast is het belangrijk dat ouderen dichtbij hun netwerk blijven wonen, zodat mantelzorgers dicht in de buurt zijn. Dit vraagt om voldoende geschikte woningen in buurten en wijken.

Ook moeten ouderen bewust gemaakt worden dat zij in de toekomst hulp nodig hebben en aanspraak moeten en/of kunnen doen op hun omgeving. De bewustwording moet gedaan worden, voordat het eigenlijk nodig is. Aanspraak doen op de omgeving heeft ook positieve gevolgen tegen eenzaamheid.

Het is van groot belang dat mantelzorg mogelijk kan worden gemaakt. Soms kan het nodig zijn dat er een mantelzorgwoning moet worden geplaatst of worden aangewezen. Het valt aan te bevelen om soepel om te gaan met het toevoegen of aanwijzen van een mantelzorgwoning.

Voorkomen eenzaamheid

Ouderdom is geen 'medisch probleem', dat vraagt om 'oplossingen' die enkel vanuit zorg worden aangevlogen. Er is gerichte zorg nodig voor de groep die dat echt nodig heeft, maar voor een veel grotere groep ouderen is het vooral belangrijk om oog te hebben voor het welzijn, zingevingsvraagstukken en het voorkomen van eenzaamheid. Waar het gaat om de behoefte aan ontmoeting, wordt vaak gesproken over het belang van ontmoetingsruimtes. Dit kan ook heel kleinschalig worden georganiseerd, bijvoorbeeld door in een wooncomplex één appartement in te richten als gezamenlijke huiskamer.

Toenemend beroep op woningaanpassingen

Van de ouderen met een (lichte) zorgvraag die kunnen en willen blijven wonen in een reguliere woning, zal in de toekomst een groeiend deel wonen in een koopwoning. De belangrijkste opgave voor deze groep is om ervoor te zorgen dat hun woningen tijdig geschikt gemaakt worden, zodat zij hier zelfstandig

kunnen blijven wonen. In dat kader is het relevant om te vermelden dat de regeling van woningaanpassingen in het kader van de Wmo is veranderd; de eigen bijdrage voor particulieren is aanzienlijk lager geworden. Dit zal waarschijnlijk zorgen voor een toename van de aanvragen voor woningaanpassingen (met hogere kosten voor de gemeente als gevolg).

Ruimte voor vernieuwende woonconcepten

Er bestaan verschillende vernieuwende woonconcepten die voor verschillende doelgroepen, waaronder ouderen, geschikt zijn. Zo is er een woonvorm in de vorm van ecowijken en -dorpen waar verschillende doelgroepen gezamenlijk kunnen wonen. Kenmerkend is dat de woningen duurzaam zijn gebouwd en duurzaam en milieuvriendelijk zijn. De woningen delen voorzieningen met elkaar zoals een ontmoetingsruimte, tuinen en fietsenbergingen. Een ander voorbeeld van een vernieuwende woonvorm waar meerdere doelgroepen gebruik van kunnen maken is de 'magic mix'. De 'magic mix' kan bijvoorbeeld worden ingevuld met de mix van ouderen en jongeren die samen in een complex wonen. Een deel van het complex zou nog kunnen bestaan uit verpleeghuis terwijl een ander deel is ingericht voor jongeren die de appartementen of studio's huren. De insteek van deze vorm is dat jong en oud met elkaar omgaan en elkaar helpen en ondersteunen waar nodig. Een iets meer specifieke woonvorm voor ouderen is het hofjeswonen. Hofjeswonen kenmerkt zich door woningen die in een U- of L-vorm rond een binnenplaats staan. Ouderen wonen dicht bij elkaar en op een geborgen manier dat voor een gevoel van veiligheid zorgt.

Een manier om nieuwe woonconcepten te ontwikkelen is het verenigen van ouderen in CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) projecten. In de regio zijn ouderen al geïnteresseerd en hebben zich ook verenigd. Alleen is in iedere gemeente niet de ruimte voor deze projecten. Gemeenten in de regio moeten dit samen oppakken.

Inzet van technologie

Technologie kan er niet alleen voor zorgen dat ouderen een verhuizing kunnen uitstellen, maar vooral dat zij comfortabeler en veiliger kunnen wonen – of dit nu in een instelling is of in een reguliere woning. Via een tablet kunnen ouderen hun boodschappen bestellen, maar ook videobellen met een zorgverlener. En GPS-trackers maken het mogelijk om mensen met dementie een deel van hun vrijheid te laten behouden. Hoewel technologie soms als 'koud' wordt ervaren, kunnen goede toepassingen een grote bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van ouderen. In tijden van arbeidsmarktkrapte is de inzet van technologie daarnaast een bittere noodzaak om de zorg behapbaar te houden.

4 Mensen met een verstandelijke beperking (VG)

In dit hoofdstuk beschrijven wij eerst de woonwensen van mensen met een VG-indicatie en geven we een beeld van de bestaande woonvormen voor deze groep. Vervolgens analyseren we de ontwikkeling van de vraag naar plekken voor zorg met verblijf voor de VG-groep, en zetten we deze vraagontwikkeling af tegen het bestaande aanbod. Aan de hand van deze analyse wordt de balans tussen het aanbod en de vraag aan woonplekken naar de toekomst toe in beeld gebracht. De balans tussen vraag en aanbod dient als uitgangspunt voor de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de beleids- en huisvestingsopgaven.

Soms wonen mensen met een verstandelijke beperking in een reguliere woning. Vaak woont deze doelgroep, met name wanneer de zorg- of ondersteuningsvraag zwaarder is, in een zorginstelling. In dit onderzoek richten wij ons primair op de groep die gebruik maakt van Wlz-zorg. Dit houdt in dat we het hebben over mensen die 'levenslang en levensbreed' ondersteuning nodig hebben, thuis of in een zorginstelling. Deze mensen staan onder permanent toezicht of ontvangen 24 uur per dag zorg in de nabijheid. Omdat we ingaan op de groep mensen die bijna allemaal levenslang behoefte heeft aan zorg met verblijf, spreken we niet over een groep die uitstroomt.

In de afgelopen jaren is de toegang tot de Wlz voor mensen met een verstandelijke beperking iets beperkter geworden. Nieuwe cliënten met een lichte zorgvraag (Wlz-indicaties VG 1 tot en met 3) kunnen tegenwoordig geen beroep meer doen op een woonplek in een instelling. In plaats daarvan krijgen zij ondersteuning vanuit de Wmo. Bestaande cliënten met een lichte zorgvraag die in een instelling wonen, mogen hier wel blijven.

4.1 Woonwensen en woonvormen

In deze paragraaf schetsen we een algemeen beeld van de woonwensen van de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking. Dit beeld is ontstaan op basis van gesprekken met diverse groepen mensen met een verstandelijke beperking en mantelzorgers voor andere onderzoeken elders in het land en op basis van gesprekken in de regio Amstelland.

Wensbeelden VG

De woonvormen van de doelgroep VG, mensen met een verstandelijke beperking, lopen uiteen van groepswoon en thuiswonen tot studio's en appartementen in geclusterde of gespikkelde vorm. Op basis van onze ervaringen elders in het land herleiden wij de volgende wensbeelden van mensen met een verstandelijke beperking voor het wonen met zorg.

Woning

- De doelgroep blijkt doorgaans graag te willen wonen in kleine overzichtelijke kamerappartementen met eigen voorzieningen (badkamer, WC, wasmachine en een keukenblok). Een ruime studio met eigen voorzieningen volstaat daarbij vaak ook. Deze eigen voorzieningen geeft hen het gevoel van zelfstandigheid en het biedt de mogelijkheid om er meer een eigen ritme op na te houden.
- Een appartement met een extra slaapkamer is gewenst voor mensen die graag de mogelijkheid willen hebben om samen te kunnen wonen. Zo heb je met z'n tweeën wat extra woonruimte.
- Het is prettig wanneer een eigen appartement/studio in een woonvoorziening naar eigen smaak kan worden aangepast door te kunnen schilderen. Daarnaast is het belangrijk dat de woonruimtes zo geïsoleerd zijn dat er geen of bijna geen sprake kan zijn van geluidsoverlast.

- Misschien nog wel belangrijker voor de beleving van de doelgroep is de woonvorm. Hierin kan naar gelang worden geschoven in meer of minder zelfstandigheid en het type woonomgeving (rustig of prikkelend).
- In het woningaanbod moet ook aandacht zijn voor de draaicirkels van rolstoelen binnen de woningen en de ruimtes voor het stallen van fietsen en andere vervoersmiddelen. Ook is het van belang dat er in de complexen een lift aanwezig is zodat alle woningen geschikt zijn en leegstand door ongeschiktheid van vastgoed wordt voorkomen. Het hebben van een eigen of gezamenlijke tuin of buitenruimte is tevens een terugkerende woonwens in veel klantenpanels.
- Wanneer er wordt gekeken naar de samenstelling van leeftijden in complexen, geven jongere cliënten aan graag samen te wonen met andere jongere cliënten. Het is voor hen prettig dat ze met leeftijdsgenoten samen wonen, omdat ze vaak overeenkomende interesses hebben en goed met elkaar kunnen communiceren.

Woonomgeving

- Ook voor de doelgroep VG geldt dat zij nabijheid wensen tot voorzieningen. In het bijzonder gaat het daarbij om de supermarkt, verschillende detailhandel, het OV en uitgaansgelegenheden zoals een bioscoop en ontmoetingsplekken. Goede OV-bereikbaarheid kan leiden tot een lager beroep op de regiotaxi.
- Het kan voor de doelgroep een drempel zijn om naar de sportschool in de buurt te gaan. Plekken waar sport wordt aangeboden voor mensen met een (lichte) verstandelijke beperking worden gewaardeerd. De drempel om te gaan sporten wordt nog kleiner wanneer de mogelijkheid om te sporten in de woonvoorziening zelf wordt aangeboden.
- Het is prettig om in de directe woonomgeving een plek te hebben zoals een buurthuis of cultureel centrum waar (ook) activiteiten plaatsvinden voor mensen met een licht verstandelijke beperking.

- Qua woonomgeving kan de voorkeur uit gaan naar een rustige en prikkelarme omgeving maar ook naar een woonomgeving waar juist iets meer bedrijvigheid plaatsvindt.
- Een stevig sociaal netwerk waaraan ook informele zorg en mantelzorg kan worden ontleend, is erg belangrijk. De sociale veiligheid van de doelgroep zal gewaarborgd moeten worden, bijvoorbeeld door activiteiten en voorzieningen in de buurt aan te bieden.
- Voorzieningen op het gebied van ontmoeting, horeca en bijvoorbeeld detailhandel biedt ruimte voor de behoefte aan stageplekken, werkervaringsplekken en plekken voor werk met ondersteuning voor bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking.
- De woonomgeving moet vertrouwd zijn en blijven. De acceptatie van afwijkend gedrag in de wijk is alleen mogelijk bij een goede kennismaking en verdere integratie van de VG-doelgroep in de wijk.

Zorg en ondersteuning

- De meeste cliënten geven aan behoefte te hebben aan directe ondersteuning op oproep (zoals hulp bij het douchen of bij het verwerken van emoties). Daarbij willen zij wel graag zeggenschap houden om eigen beslissingen te maken en dingen op een eigen manier te doen. De meer zelfstandige cliënt heeft alleen op bepaalde momenten duidelijke instructies nodig van een begeleider. De mogelijkheid tot directe hulp is niet perse nodig, maar geeft wel veel rust. Op termijn zou deze groep kunnen doorstromen naar zelfstandig of ambulant wonen. Het aanbieden van tussenvormen of zelfstandig wonen in de buurt van de VG-woonvormen zorgt voor een prettige en geleidelijke doorstroming. Voor de zelfstandig wonende cliënten is het daarnaast van belang dat de ondersteuning flexibel op- en afschaalbaar is. Deze tussenvormen zullen voor een meerderheid van de VG cliënten uit de Wlz niet relevant zijn maar

kunnen wel bijdragen aan een passend zorgaanbod en de efficiënte inzet van vastgoed.

- Met betrekking tot de groep die intensieve begeleiding nodig heeft, is het belangrijk dat de persoonlijke en ambulante begeleiders dicht in de buurt zijn. Snelle en adequate zorgverlening is een belangrijk aspect in de woonervaring. Uiteindelijk is het een totaalbeeld, waarbij de zorgverlening een cruciale rol speelt in het wel of niet prettig voelen van de persoon.
- Het gebruik van technologie in de dienstverlening werkt wisselend voor de doelgroep. De één ervaart het als een handig communicatiemiddel, de ander mist de emotionele band bij het communiceren via een scherm.
- Voor de groep mensen die minder intensieve begeleiding nodig heeft en zelfstandig kan wonen, is het van belang dat er dicht in de buurt van de zelfstandige woning een steunpunt of loket is waar de mensen met een licht verstandelijke beperking naartoe kunnen voor ondersteuning, vragen en hulp. Ook kan begeleiding makkelijker vanaf één punt de mensen, die dicht bij het steunpunt in de buurt wonen, bereiken.
- De groep mensen met een licht verstandelijke beperking die zelfstandig woont vindt het prettig om contact via Whatsapp te hebben met hun begeleiders. Ze kunnen zo op een snelle manier aangeven of ze in meerdere of mindere mate behoefte hebben aan begeleiding per dag. Ook is het belangrijk dat er een klik is met de begeleiding en is het belangrijk dat er niet te veel wisselingen zijn van begeleiders.

Woonvormen in de regio Amstelland

In dit rapport maken wij onderscheid tussen de woonvormen 'geclusterd' en 'gespikkeld' die bedoeld zijn voor mensen met een verstandelijke beperking. Onder de woonvorm 'geclusterd' valt een uiteenlopend palet aan woonvormen: van instellingszorg in groepswooningen tot geclusterde appartementen, hofjeswooningen of zorgboerderijen. Onder 'gespikkeld' wonen vallen zelfstandige appartementen of woningen in de nabijheid van een geclusterde

woonvorm. Zie voor een uitgebreide omschrijving van de woonvormen bijlage 3.

Een belangrijke notie is dat de doelgroep VG bijzonder heterogeen is: een deel is ook lichamelijk gehandicapt en heeft dus een woning nodig die rolstoelgeschikt is, bij het andere deel is dit niet het geval. De variatie in de VG-doelgroep betekent dat zorgvastgoed flexibel gebouwd moet worden; het liefst is een woning geschikt te maken voor een veranderende zorgzwaarte. Dat kan bijvoorbeeld door de woningen voor het grootste deel rolstoelgeschikt te laten zijn. Ook de VG-doelgroep wordt ouder; dit stelt eisen aan het woonzorgvastgoed.

- Zorgaanbieders clusteren mensen met een verstandelijke beperking vaak op basis van leeftijd, zorgzwaarte en het al dan niet voorkomen van een combinatie met psychiatrische klachten om een zekere mate van homogeniteit te bereiken. Uiteindelijk wordt een dergelijk cluster vanzelf weer heterogeen door individuele ontwikkelingen in de zorgvraag.
- De illustraties in figuur 4.1 geven een indruk van de variëteit aan woonvormen die vallen onder de noemer 'geclusterd wonen'.

Figuur 4.1: Voorbeelden geclusterd wonen doelgroep VG

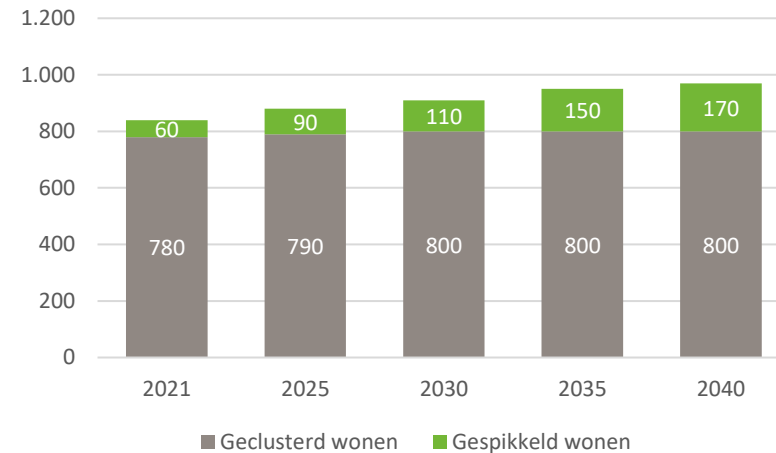
4.2 Woonvraag van mensen met een verstandelijke beperking

Het aantal Wlz-indicaties voor zorg aan mensen met een verstandelijke beperking (VG) is over de jaren 2015 tot en met 2020 in de regio Amstelland gestegen (bijlage 5). In 2020 waren er volgens de afgegeven Wlz-indicaties 830 mensen met een VG-indicatie in de regio Amstelland. In 2015 waren er 655 mensen met een VG-indicatie. Deze stijging van 175 indicaties komt mede doordat er omstreeks 2016 en 2017 een fors aantal mensen een herindicering naar de Wlz-zorg heeft gekregen. Aan de hand van deze indicatiegegevens en de bevolkingsprognose van de vijf gemeenten die Amstelland vormen, hebben

⁴ Zie bijlage 6 voor het overzicht van dit aannemestelsel.

wij een inschatting opgesteld van de zorgvraag van mensen met een verstandelijke beperking voor de periode tot 2040. In deze basisprognose is inzichtelijk gemaakt hoe de totale zorgvraag van mensen met een verstandelijke beperking zich zal ontwikkelen. De basisprognose is een beleidsvrije, demografische doorrekening, gebaseerd op de huidige vraag. Het gaat hier dus niet om de vraag naar zelfstandige woningen maar om de vraag naar zorgplekken in 'geclusterde' of 'gespikkelde' vorm.

Figuur 4.2: Prognose gewenste woonvormen (2021 - 2040) regio Amstelland, demografische doorrekening

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2019, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

In onze vraagberekeningen gaan wij daarnaast uit van een beperkte verdere extramuralisering. De mate waarin cliënten gespikkeld zullen wonen stellen wij afhankelijk van het type VG-indicatie⁴. De vraag naar gespikkelde woonvormen zal in de basisprognose oplopen van ca 60 woningen nu naar 170 woningen in

2040. Het aandeel gespikkeld wonen groeit daarmee van 7% naar 18%. Het aandeel van 18% oogt als een 'plafond' voor de vraag naar gespikkeld wonen, voor een groot deel van mensen met een verstandelijk beperking is zelfstandig wonen niet mogelijk en zij zijn aangewezen op geclusterd wonen.

Trends en ontwikkelingen

In de werksessie is besproken welke trends van invloed zullen zijn op de toekomstige vraag naar wonen met zorg in de regio Amstelland. Daaruit kwam het volgende naar voren:

- Het beleid om mensen met een verstandelijke beperking in meer landelijke gebieden, op landerijen en landgoederen te huisvesten, wordt nu minder gevoerd, maar hier is nog wel eens sprake van.
- Met de deelnemers is de trend 'lokaal wonen' besproken. Dit houdt in dat er een toenemende behoefte is om te wonen nabij de thuisomgeving of ouders. De deelnemers zien dat de trend van een groei in het 'lokaal wonen' zich in veel gevallen niet maximaal zal voltrekken. Dit komt doordat een deel van de mensen met een verstandelijke beperking inmiddels al gehecht is aan de plaats waar ze op het moment zitten. Echter wordt er verwacht dat veel mensen met een verstandelijke beperking gaan uitstromen uit Amsterdam. Deze personen keren terug naar onder andere de gemeenten die de regio Amstelland vormen. Het scenario 'lokaal wonen' zal dus voor een deel wel gaan plaatsvinden.
- De deelnemers zien dat de samenleving steeds moeilijker wordt, met name voor de mensen die net buiten de definities vallen van bepaalde doelgroepen. De definitie van VG wordt bepaald door de hoogte van het IQ. Hierdoor vallen sommige mensen net buiten de definitie maar kennen deze mensen soortgelijke problematiek als de mensen die binnen de afgebakende definitie vallen. Voor deze mensen kan het lastig zijn goed om te gaan met de huidige samenleving.

De groep mensen met een verstandelijke beperking die in de regio Amstelland beschikt over een Wlz-indicatie, is relatief beperkt in vergelijking tot de rest van het land. Hieronder drukken we de verschillen uit in aandelen:

- in de regio Amstelland wonen 4,4 VG-cliënten met een Wlz-indicatie per 1.000 inwoners;
- in Nederland wonen 6,5 VG-cliënten met een Wlz-indicatie per 1.000 inwoners.

Nu het zorglandschap in toenemende mate gedecentraliseerd wordt, verwachten wij dat mensen met een beperking vaker 'lokaal gaan wonen'. In de toekomst moeten zorgvragen vaker in de eigen gemeente worden opgevangen, hierdoor wonen zij ook dichtbij hun ouders en andere familieleden. Als een gevolg van de 'lokaal wonen'-trend verwachten wij dat deze vraag zich in de toekomst geleidelijk meer evenwichtig zal spreiden over het land. Als scenario nemen wij mee dat de vraag naar VG-plekken in de verschillende gemeenten in de regio meer verdeeld gaan worden naar rato van het aantal inwoners; het gat tussen het landelijk (6,5 VG-cliënten per 1.000 inwoners) en regionaal gemiddeld aantal VG-cliënten (4,4 VG-cliënten per 1.000 inwoners) wordt gedicht. Meer spreiding houdt in dat er meer plekken nodig zijn in de regio Amstelland. De spreiding van woonzorgplekken voor VG is echter niet een doel op zich. Met dit scenario spiegelen we voor hoe gemeenten kunnen inspelen op de lokale behoefte, zodat cliënten dichtbij hun familie kunnen wonen. Het moet inzicht bieden hoe groot de groep is van mensen met een verstandelijk beperking. In dit onderzoek gaan wij ervan uit dat de werkelijkheid (tussenscenario) tussen dit scenario en de basisprognose ligt. Onderstaande tabel geeft weer hoe de vraag zich tussen deze scenario's naar de toekomst toe zal ontwikkelen.

Naast de trend 'Lokaal wonen' houden we rekening met de trend van extramuralisering. Het blijkt dat er veel vraag is naar het scheiden van wonen en zorg, ofwel extramuralisering. Hiervoor zetten we vaker in op het zelfstandig

huisvesten van de VG doelgroep en vangen we de groei in de vraag op. Als wij uitgaan van een gestage extramuralisering, dan kan het aantal gespikkelde woonplekken in het tussenscenario oplopen naar circa 210 plekken in 2040. In tabel 4.2 staat weergegeven hoe de vraag eruit ziet naar woonvorm voor de VG-doelgroep in de periode 2021 – 2040.

Tabel 4.1: Scenario 'Lokaal wonen' en basisprognose (2021 – 2040)

	2021	2025	2030	2035	2040
Scenario 'Lokaal wonen'	840	990	1.160	1.310	1.470
Basisscenario	840	880	910	940	970
Tussenscenario	840	935	1.035	1.125	1.220

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

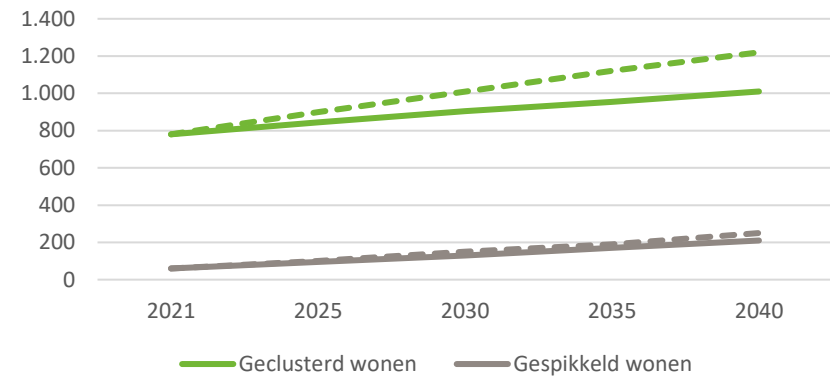
In onderstaande tabel is de woonvraag van mensen met een verstandelijke beperking uitgesplitst naar verschillende woonvormen.

Tabel 4.2: Prognose woonvormen (2021 – 2040) regio Amstelland, 'tussenscenario'

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	840	935	1.035	1.125	1.220
Geclusterd wonen	780	845	905	955	1.010
Gespikkeld wonen	60	95	130	170	210

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Figuur 4.3: Prognose Woonvormen, regio Amstelland ('Lokaal wonen' = gestippeld; tussenscenario = vlak)

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

In de volgende tabellen geven we per gemeente de vraagontwikkeling weer wanneer we uitgaan van het 'tussenscenario'.

Tabel 4.3: Prognose woonvormen (2021 - 2040) gemeente Aalsmeer, tussenscenario

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	190	200	205	205	205
Geclusterd wonen	180	185	185	175	175
Gespikkeld wonen	10	15	20	30	30

Bron: Bevolkingsprognose Aalsmeer 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 4.4: Prognose woonvormen (2021 - 2040) gemeente Amstelveen, tussenscenario

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	270	320	370	425	485
Geclusterd wonen	250	290	330	370	410
Gespikkeld wonen	20	30	40	55	75

Bron: Bevolkingsprognose Amstelveen 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 4.5: Prognose woonvormen (2021 - 2040) gemeente Diemen, tussenscenario

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	110	125	145	165	185
Geclusterd wonen	100	110	120	135	145
Gespikkeld wonen	10	15	25	30	40

Bron: Bevolkingsprognose Diemen 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 4.6: Prognose woonvormen (2021 - 2040) gemeente Ouder-Amstel, tussenscenario

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	100	115	130	145	155
Geclusterd wonen	100	110	120	130	135
Gespikkeld wonen	0	10	10	15	20

Bron: Bevolkingsprognose Ouder-Amstel 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

Tabel 4.7: Prognose woonvormen (2021 - 2040) gemeente Uithoorn, tussenscenario

	2021	2025	2030	2035	2040
Prognose	170	175	185	185	190
Geclusterd wonen	150	150	150	145	145
Gespikkeld wonen	20	25	35	40	45

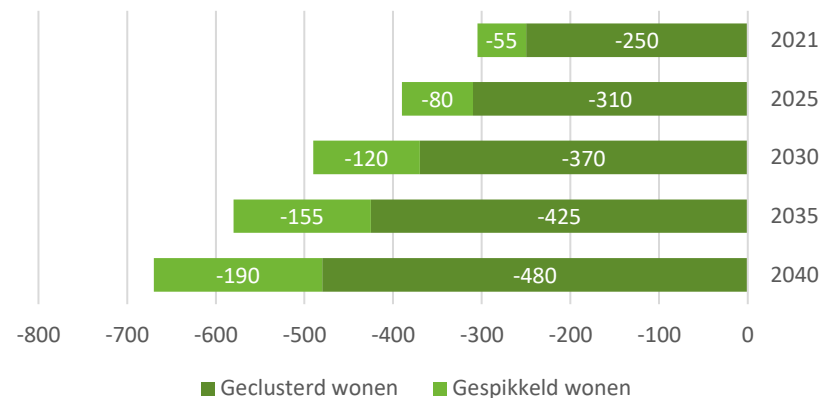
Bron: Bevolkingsprognose Uithoorn 2020, CIZ-gegevens, bewerking Companen.

4.3 De huisvestingsopgave VG: match tussen vraag en aanbod

Aan de zorgaanbieders die zich richten op zorg voor mensen met een verstandelijke beperking is gevraagd hoeveel zorgplekken zij hebben voor deze doelgroep. In bijlage 1 is het volledige aanbod per aanbieder terug te vinden.

Een vergelijking van de vraagprognose (tussenscenario) met het huidige woonzorgaanbod voor de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking laat het volgende zien:

Figuur 4.4: Vraag en aanbod woonvormen voor doelgroep VG, tussenscenario, Regio Amstelland

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel tussenscenario Companen.

Tabel 4.8: Vraag- aanbodbalans woonvormen doelgroep VG, tussenscenario, Regio Amstelland

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-250	-310	-370	-425	-480
Gespikkeld wonen	-55	-80	-120	-155	-190
Totaal	-305	-395	-495	-575	-675

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel trendvariant Companen.

Uit voorgaande figuur en tabel constateren we het volgende:

- Er is op dit moment niet voldoende geclusterd aanbod om in de vraag te voorzien naar geclusterd aanbod. **Er bestaat momenteel een onbalans met een tekort van 250 geclusterde plekken.** Een verklaring van het tekort dat we aantonen is dat een deel van de mensen met een verstandelijke beperking met een WLZ-indicatie niet in een geclusterde of gespikkelde woonvorm woont maar gebruik maakt van een Persoonsgebonden budget, met een PGB in een ouderinitiatief woont of bij de ouders thuis

woont. Echter bestaat er ook een deel van de VG-doelgroep die thuis woont maar wel behoefte heeft aan een woonplek bij een zorgaanbieder. Kijkend naar de toekomst zien we dat de vraag naar geclusterde woonplekken zal toenemen als gevolg van het scenario 'lokaal wonen' en extramuralisering. **Het tekort van 250 geclusterde woonplekken zal oplopen tot 480 plekken in 2040.**

- Op het moment is er een tekort van 55 plekken gespikkeld wonen. **Het tekort aan gespikkelde plekken zal langzaam stijgen tot 190 plekken in 2040.**

In de volgende tabellen geven we de vraag-aanbodbalans per gemeente weer. Hierbij gaan we uit van het tussenscenario van de vraagontwikkeling.

Tabel 4.9: Vraag- aanbodbalans woonvormen doelgroep VG, gemeente Aalsmeer

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-55	-60	-60	-50	-50
Gespikkeld wonen	-10	-10	-20	-25	-25
Totaal	-65	-70	-80	-75	-75

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel tussenscenario Companen.

Tabel 4.10: Vraag- aanbodbalans woonvormen doelgroep VG, gemeente Amstelveen

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-50	-85	-125	-165	-205
Gespikkeld wonen	-20	-30	-40	-55	-70
Totaal	-70	-115	-165	-220	-275

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel tussenscenario Companen.

Tabel 4.11.: Vraag- aanbodbalans woonvormen doelgroep VG, gemeente Diemen

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-60	-60	-60	-60	-60
Gespikkeld wonen	-10	-10	-20	-20	-30
Totaal	-70	-70	-80	-80	-90

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel tussenscenario Companen.

Tabel 4.12: Vraag- aanbodbalans woonvormen doelgroep VG, gemeente Ouder-Amstel

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-40	-50	-60	-70	-75
Gespikkeld wonen	0	-10	-10	-10	-15
Totaal	-40	-60	-70	-80	-90

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel tussenscenario Companen.

Tabel 4.13: Vraag- aanbodbalans woonvormen doelgroep VG, gemeente Uithoorn

	2021	2025	2030	2035	2040
Geclusterd wonen	-45	-45	-45	-45	-45
Gespikkeld wonen	-15	-15	-25	-35	-40
Totaal	-60	-60	-70	-80	-85

Bron: Aanbodinventarisatie zorgaanbieders, prognosemodel tussenscenario Companen.

4.4 Beleidsopgaven VG

Nieuwbouw van geclusterd wonen

De huisvestingsopgave voor geclusterde woonvormen VG in de regio Amstelland is groot én prangend. De gemeenten voorzien in beperkte mate in de woonbehoefte van mensen met een verstandelijke beperking. Hierdoor moeten veel jongvolwassenen met een verstandelijke beperking verhuizen naar buiten de eigen wijk of buiten de gemeente voor passende huisvesting, of zien we ouders het initiatief nemen voor woongroepen. De komende jaren zal de behoefte (landelijk) licht blijven toenemen, en zullen meer inwoners in de regio Amstelland huisvesting zoeken. Dit is een continu groeiende vraag. We zien echter ook veel ruimte (en behoefte) om eigen inwoners met een beperking vaker in de regio Amstelland te huisvesten. Om meer ruimte te bieden aan het lokaal wonen, adviseren wij de gemeente om actief mogelijkheden voor nieuwbouwlocaties te zoeken.

Kleinschalig uitbreiden en behouden van bestaand vastgoed

Uitbreiding van het aanbod zal voornamelijk bestaan uit 'gespikkeld wonen'. De bestaande geclusterde woonvormen moeten behouden blijven. Het is belangrijk dat de cliënten binnen deze woonvormen naast een eigen appartement met voorzieningen (sanitair, soms ook een keuken) ook een ontmoetingsruimte of een gezamenlijke woonkamer hebben. Ontmoetingsruimten die aanwezig zijn in bestaand aanbod kunnen ook worden gebruikt door cliënten die in de nabije omgeving ('gespikkeld') wonen. Een dergelijke plek biedt bewoners structuur (dagritme) en mogelijkheden voor ontmoeting en ontspanning. Er kan ook op een laagdrempelige manier begeleiding worden geboden.

Diverse zorgvraag vraagt om doorstroming en flexibel bouwen

Om goed te voorzien in de diverse zorgvraag en mate van zelfstandigheid van de VG-doelgroep is er uiteenlopend vastgoed nodig. Het uitgangspunt daarbij is dat zowel op- als afschaling van zorg mogelijk moet zijn als dat past bij de behoefte van de cliënt. Enerzijds vraagt dit om genoeg variatie in het aanbod: bijvoorbeeld in woningtype, geschiktheid, zelfstandigheid, locatie en ontmoetingsplekken. Anderzijds kan het flexibel bouwen van zorgvastgoed de nodige mogelijkheden tot variatie geven. Een deel van de doelgroep (VG8) is rolstoelgebonden en heeft dus een aangepaste woning nodig. Voor ouder wordende cliënten verandert de zorgvraag. Bij voorkeur zijn woningen daarom makkelijk aanpasbaar voor een veranderende zorgzwaarte.

Gemengd wonen zonder 'doelgroepen'

De systeemwereld geeft aanzet tot indelingen in financieringsvormen, doelgroepen en zorgpakketten. Maar de grenzen tussen alle indelingen zijn zacht; er liggen veel mogelijkheden om 'vragers' gezamenlijk te huisvesten. Bewoning door 'draggers' (jongeren, studenten of ook gezinnen) zorgt voor een dynamische mix. In deze samenleefconcepten kunnen zij elkaar aanvullen en

ondersteunen. Een vereiste is wel de intrinsieke motivatie van de 'draggers' om een rol te spelen bij het ondersteunen van de 'vragers'. Wederkerigheid is het fundament. Het is wenselijk om bij de realisatie van gemengd wonen aansluiting te zoeken bij het bestaande welzijnsnetwerk en de inclusieve woonzorgcentra. Bied in dergelijke gemengde woonvormen tevens plek aan mensen die net buiten de definities vallen van bepaalde doelgroepen zoals mensen met een verstandelijke beperking. Personen die niet binnen een definitie vallen omdat hun IQ van een bepaalde hoogte is, kunnen wel degelijk moeite hebben zich goed staande te houden in een samenleving die steeds ingewikkelder wordt. Zij hebben baat bij ondersteuning die in een gemengde woonvorm kan worden gegeven om goed om te kunnen gaan met de huidige samenleving.

Randvoorwaarden extramuralisering

Er bestaat een grote vraag naar het scheiden van wonen en zorg. Daarbij kan ook worden ingezet op het vaker zelfstandig huisvesten van de doelgroep. Hiervoor adviseren wij om de volgende randvoorwaarden te hanteren:

- Het stelt eisen aan de zorginfrastructuur en de samenwerking tussen ketenpartners om de zelfstandige huisvesting te realiseren en succesvol te laten zijn.
- Naast een goede samenwerking is een geschikte woonomgeving en goede spreiding over de gemeente onmisbaar.
- Andere randvoorwaarden om zelfstandige huisvesting te realiseren is het bestaan van een stevig sociaal netwerk waaraan ook informele zorg en mantelzorg kan worden ontleend.
- Onderzoeken wijzen uit dat komende decennia het aanbod in mantelzorg flink zal gaan dalen. Dit maakt het belangrijk om de sociale veiligheid van de doelgroep te waarborgen door activiteiten en voorzieningen in de buurt aan te bieden en de doelgroep samen te laten komen.

- De VG-doelgroep wordt veel ouder en doet daarbij vaker een beroep op de ouderenzorg. Hier liggen kansen om de zorgvraag tussen zorgaanbieders te combineren, mits de partijen deze samenwerking organisch laten groeien.

5 Beschermd wonen & Maatschappelijke opvang

Voor mensen met psychiatrische problematiek die behoefte hebben aan een beschermde woonplek bestaan verschillende regelingen in Nederland. Kortdurende behandeling en opname in een psychiatrische instelling wordt bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw). Cliënten met een psychische aandoening die langdurig (meer dan 3 jaar) behandeld worden en verblijven in een GGZ-instelling, krijgen deze zorg en het verblijf vergoed vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLz). Het aantal verblijfsplekken voor deze groep is in de afgelopen jaren afgebouwd; veel van deze mensen hebben inmiddels een plek gevonden binnen de derde regeling: het Beschermd Wonen (BW), dat wordt gefinancierd uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Beschermd Wonen (BW) is een regeling voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek en waarbij behandeling niet (meer) op de voorgrond staat. Vanuit de regeling wordt zowel de zorg als het verblijf bekostigd. Vanaf 2021 zal een deel van deze doelgroep weer aanspraak maken op zorg met verblijf vanuit de WLz omdat zij 'levenslang en levensbreed' ondersteuning nodig hebben. De woon- en zorgvraag van deze doelgroep zal onder dit nieuwe financieringsregime niet wezenlijk veranderen. Deze transitie nemen we daarom niet mee in de prognoses. De vijf gemeenten die de regio Amstelland vormen zullen voor de eigen inwoners vanaf 2022 verantwoordelijk worden voor het bieden van BW aan de eigen inwoners. In dit onderzoek gaan we in op vraag en aanbod in de regio Amstelland.

In dit hoofdstuk beschrijven wij eerst de woonwensen van mensen met een indicatie voor BW en geven we vervolgens een beeld van de bestaande woonvormen voor deze groep. Dit beeld is ontstaan op basis van gesprekken met diverse groepen BW-cliënten en mantelzorgers voor andere onderzoeken elders in het land. Vervolgens maken we een analyse van de ontwikkeling van de vraag naar plekken voor zorg met verblijf voor mensen met een indicatie voor BW en zetten we deze af tegen het bestaande aanbod. Ook gaan we in op de te verwachten jaarlijkse uitstroom vanuit deze voorzieningen naar reguliere woonruimte.

5.1 Woonwensen en woonvormen

Wensbeelden

Woning

- Een gedeelte van de BW-cliënten heeft behoefte aan groepswoonruimte, zij delen graag voorzieningen met anderen vanwege de sociale interactie die dat met zich meebrengt. De meeste cliënten geven echter de voorkeur aan een eigen appartement met een aparte slaapkamer en eigen sanitaire voorzieningen. Voor sommige cliënten is het mogelijk om de stap te maken naar zelfstandig wonen en ambulante begeleiding. Het is van belang tijdens de voorbereiding op het zelfstandig wonen geld te sparen zodat alle spullen die dan nodig zijn ook gekocht kunnen worden. Gebruikmaking van urgentie helpt BW-cliënten die er klaar voor zijn uit te stromen naar een eigen woning waar ze zelfstandig met begeleiding kunnen wonen.

Woonomgeving

- BW-cliënten hebben doorgaans minder binding met burens of buurt. De sociaal aangelegde cliënt zoekt dit wél meer uit zichzelf op. Om sociale

interactie te stimuleren is de nabijheid van voorzieningen belangrijk. Daarbij gaat het voornamelijk om winkels, supermarkten, apotheken en hun werkplek. De BW-cliënten die samen in een groepswooning verblijven hebben het voordeel dat er in de woning zelf snel sociale interactie is. Een groene en rustige omgeving wordt door veel BW-cliënten gewaardeerd.

Zorg en ondersteuning

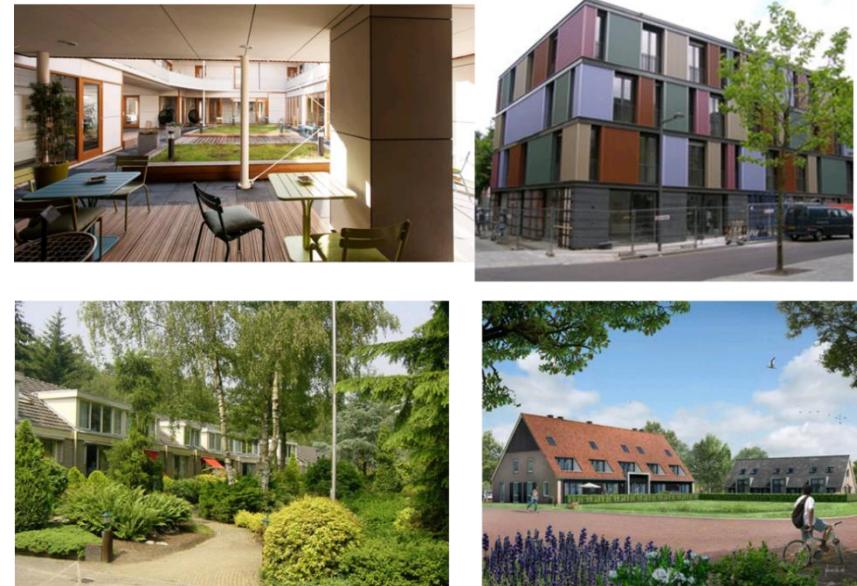
- Mensen die in een voorziening voor BW wonen hebben vaak intensieve begeleiding nodig. Er wordt gezorgd voor een stabiele omgeving, dagelijkse regelmaat en een zinvolle dagbesteding. Afhankelijk van de behoeften en het aanbod van de woonvorm kan er ook begeleiding zijn bij het huishouden, het maken van sociale contacten en eventuele verzorging en verpleging.
- De doelgroep is zeer divers. Een deel kan na een verblijf van bijvoorbeeld 2 jaar weer zelfstandig thuis wonen en zijn leven weer op de rit krijgen met behulp van (intensieve) begeleiding. Een deel van de huidige cliënten is niet in staat om weer (min of meer) zelfstandig te gaan wonen. Zij blijven in een BW instelling (met 24-uurs zorg en toezicht) en krijgen een Wlz-indicatie in plaats van een BW-indicatie vanuit de WMO.
- Continuïteit in de persoonlijke begeleiding wordt als zeer prettig ervaren. De cliënten zijn gebaat bij het creëren van een vertrouwensband. De zorgverlening speelt een cruciale rol in het welzijn van de persoon. Snelle en adequate zorgverlening is een belangrijk aspect in de woonervaring.
- Een zorgplan helpt bij de ontwikkeling richting herstel en het zelfstandiger worden door aan veranderdoelen te werken, mits op het ontwikkelplan niet teveel tijdsdruk gelegd wordt en er rekening gehouden wordt met terugval.

Woonvormen

Er is een grote variëteit aan woonvormen binnen BW: van groepswooningen waar de cliënten alleen een eigen slaapkamer hebben, tot geclusterde woonvormen waarin cliënten in een eigen appartement wonen en alleen als zij daar behoefte aan hebben gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen.

De volgende illustraties geven een indruk van de variëteit aan woonvormen die vallen onder de noemer BW.

Figuur 5.1: Voorbeelden woonvormen voor doelgroep Beschermd Wonen

5.2 Vraag naar Beschermd Wonen (BW)

Ten tijde van 14 september 2021 verblijven 61 mensen in een vorm van Beschermd Wonen en hebben zij hiervoor een indicatie in de regio Amstelland. Dit totaalcijfer beslaat alle actieve PGB en Zorg in Natura (ZIN)-indicaties voor Beschermd Wonen, aangevraagd bij de vijf gemeenten die de regio Amstelland vormen. Belangrijke kanttekening bij het aantal van 61 mensen is dat hier de afname door de overgang naar de Wlz nog niet in is verwerkt. Deze aantallen zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Daarnaast blijkt dat van veel mensen die op het moment in Beschermd Wonen zitten de gemeente van herkomst onbekend is.

De vraag naar BW-plekken binnen de regio Amstelland wordt gebaseerd op het totale aantal actieve BW-indicaties die door centrumgemeente Amsterdam is doorgegeven. Niet alle BW-cliënten met een indicatie die afkomstig zijn uit de regio Amstelland zullen zorg ontvangen binnen de grenzen van de gemeenten die de regio Amstelland vormen. Een gedeelte zal gebruik maken van het aanbod in andere gemeenten binnen de BW-regio's, met name gemeente Amsterdam. De meerderheid van deze BW-cliënten zal de komende jaren naar de gemeente van herkomst terugkeren.

Tabel 5.1: Regio Amstelland, aantal BW- indicaties naar woonvorm per gemeente

Herkomstgemeente	Individueel wonen	Groeps-wonen	24-uurs-opvang	Totaal
Aalsmeer	3	0	2	5
Amstelveen	16	15	10	41
Diemen	3	3	1	7
Ouder-Amstel	1	0	0	1
Uithoorn	6	1	0	7
Regio Amstelland	29	19	13	61

Bron: Indicatiegegevens centrumgemeente Amsterdam.

De 61 BW-cliënten vormen de vraag die speelt binnen de regiogemeenten en vormen het uitgangspunt voor onze doorrekeningen van de vraagontwikkeling.

Uit de aangeleverde gegevens door centrumgemeente Amsterdam hebben we kunnen achterhalen hoeveel mensen er op de wachtlijst staan voor een BW-beschikking. In totaal staan er nog 26 personen op een wachtlijst voor BW die uit een van de vijf gemeenten komen. Deze wachtlijst beschouwen wij als een aanvullende (uitgestelde) behoefte en zit in de cijfers verwerkt. Tabel 5.2 toont de verwachte vraag naar BW-plekken volgens de prognose: een beleidsvrije, demografische doorrekening op basis van de huidige vraag. Tevens toont het de verwachte vraag inclusief de wachtlijsten.

Tabel 5.2: Basisprognose vraag naar BW, Amstelland (2021 – 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Doorrekening	65	65	65	70	70
Doorrekening (inclusief wachtlijst)	90	90	90	100	100

Bron: Indicaties BW regio Amstelland, bevolkingsprognoses 2019 en bewerking Campanen.

De regio Amstelland vangt op dit moment een gedeelte van de bovenlokale vraag naar BW op (circa 2,8 BW-cliënten per 1.000 inwoners). De middelen voor BW-begeleiding worden vanaf 2023, in een periode van 10 jaar, stapsgewijs aan elke individuele gemeente beschikbaar gesteld. Als scenario nemen wij mee dat de vraag naar BW-plekken in de verschillende gemeenten in de regio meer verdeeld gaat worden naar rato van het aantal inwoners; het gat tussen het gemeentelijk aantal BW-cliënten (verschillend per gemeente) en het gemiddeld aantal BW-cliënten binnen de regio Amstelland (circa 2,8 BW-cliënten per 1.000 inwoners) wordt dan gedicht. Per gemeente geeft dit een ander beeld. Echter zien we dat er in de vijf gemeenten meer plekken nodig zijn en juist minder plekken nodig zijn in de gemeente Amsterdam binnen de BW-regio Amsterdam.

Uit de werksessie met stakeholders kwam naar voren dat het scenario 'regionale spreiding', ofwel scenario 'lokaal wonen' een niet geheel realistisch beeld geeft van de vraagontwikkeling in de regio. Tijdens het gesprek werd aangegeven dat mensen uit zichzelf al sneller naar de grotere steden trekken, in dit geval Amsterdam. Daarnaast zien de deelnemers dat er veel mensen gaan uitstromen. De vraag is of er meer mensen moeten terugkeren naar de herkomstgemeenten. Het scenario 'lokaal wonen' kan dienen als gespreks-onderwerp tussen de regio Amstelland, de gemeente Amsterdam en de corporaties. Het scenario 'lokaal' zal naar alle waarschijnlijkheid niet volledig gaan plaatsvinden. Een deel van de mensen in beschermd wonen heeft geen binding meer met de herkomstgemeente en zullen waarschijnlijk in Amsterdam blijven. Een ander deel zal wel willen terugkeren, zeker als de gemeenten en corporaties in Amstelland hier de ruimte voor bieden. Voor de vraagontwikkeling van het aantal BW-plekken gaan we uit van een tussenscenario; de middenweg van het basisscenario en het scenario 'lokaal wonen'.

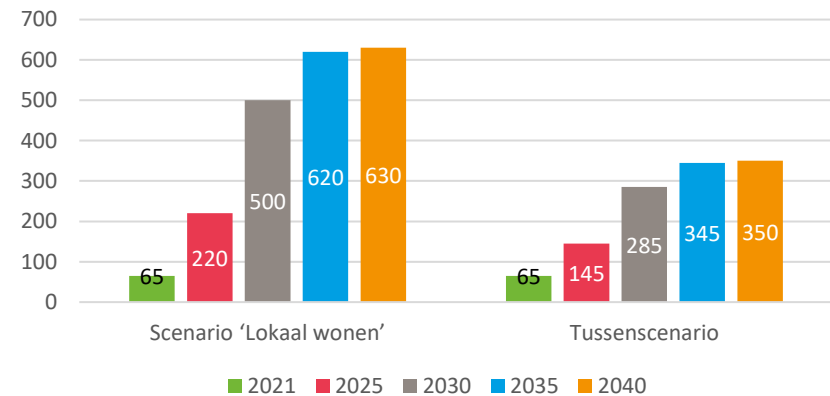
De volgende tabel en figuur tonen de verwachte vraag in de verschillende scenario's zoals hierboven toegelicht.

Tabel 5.3: Scenario's vraag BW-plekken, Amstelland (2021 - 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Doorrekening	65	65	65	70	70
Scenario 'Lokaal wonen'	65	220	500	620	630
Tussenscenario	65	145	285	345	350

Bron: Indicaties BW regio Amstelland, bevolkingsprognose 2019 en bewerking Companen.

Figuur 5.2: Vraag BW-plekken 'Lokaal wonen', Tussenscenario, Amstelland (2021 - 2040)

Bron: Indicaties BW regio Amstelland, bevolkingsprognose en bewerking Companen.

De volgende tabel geeft het onderscheid naar woonvorm weer wanneer we uitgaan van het tussenscenario wat betreft de vraagontwikkeling van BW-plekken. Zie bijlage 3 voor de definities van Beschermd Wonen, Begeleid wonen en zelfstandig wonen met begeleiding.

Tabel 5.4: Tussenscenario naar type, Amstelland (2021 - 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen met begeleiding	30	65	130	160	160
Begeleid wonen	25	45	80	95	95
Beschermd Wonen	10	35	75	90	95
Totaal	65	145	285	345	350

Bron: Indicaties BW regio Amstelland, bevolkingsprognose 2019 en bewerking Companen.

Zoals we al eerder aangaven zullen de middelen voor BW-begeleiding vanaf een periode van 10 jaar, stapsgewijs aan elke individuele gemeente beschikbaar worden gesteld. Gezien deze ontwikkelingen brengen we de vraag naar plekken voor zorg met verblijf per gemeente in beeld.

In de volgende tabellen geven we de vraagontwikkeling per gemeente weer. Hierin tonen we het tussenscenario en maken we een uitsplitsing naar woonvorm. Wanneer we kijken naar de gemeente Aalsmeer, zien we dat de gemeente 0,2 BW-cliënten telt per 1.000 inwoners. Het regionaal gemiddelde is 2,8 en daarmee ligt het gemeentelijk gemiddelde lager. Met het tussenscenario wordt het gat tussen het gemeentelijk gemiddelde en regionaal gemiddelde voor de helft gedicht. Dit betekent dat de vraag naar BW-plekken sterk zal toenemen van 5 plekken in 2021 naar 50 plekken in (zie tabel 5.5).

Tabel 5.5: Tussenscenario naar type, Aalsmeer (2021 - 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen met begeleiding	5	10	25	30	30
Begeleid wonen	0	0	0	0	0
Beschermd Wonen	0	5	15	20	20
Totaal	5	20	40	50	50

Bron: Indicaties BW, bevolkingsprognose gemeente Aalsmeer 2019, bewerking Companen.

De gemeente Amstelveen telt 0,4 BW-cliënten per 1.000 inwoners. Wanneer de gemeente richting het regionaal gemiddelde van 2,8 beweegt en tussen het scenario 'lokaal wonen' en de demografisch doorrekening uitkomt, zal de vraag toenemen van 40 BW-plekken in 2021 naar circa 165 plekken in 2040.

Tabel 5.6: Tussenscenario naar type, Amstelveen (2021 – 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen met begeleiding	15	30	50	65	65
Begeleid wonen	15	30	50	60	60
Beschermd Wonen	10	15	35	35	35
Totaal	40	75	130	165	165

Bron: Indicaties BW, bevolkingsprognose gemeente Amstelveen 2019, bewerking Companen.

De gemeente Diemen telt 0,2 BW- cliënten per 1.000 inwoners en de BW-regio Amsterdam telt 2,8 BW-cliënten per 1.000 inwoners. Voor de beweging richting

het regionaal gemiddelde en uitkomend op het tussenscenario, zal de vraag toenemen van 10 BW-plekken in 2021 naar circa 60 plekken in 2040.

Tabel 5.7: Tussenscenario naar type, Diemen (2021 - 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen met begeleiding	5	10	25	25	25
Begeleid wonen	5	10	20	25	25
Beschermd Wonen	0	5	5	10	10
Totaal	10	25	45	60	60

Bron: Indicaties BW, bevolkingsprognose gemeente Diemen 2019, bewerking Companen.

De gemeente Ouder-Amstel telt 0,1 BW-cliënten per 1.000 inwoners en ligt lager dan het regionaal gemiddelde van 2,8. De vraag naar BW-plekken zal toenemen van 1 plek in 2021 tot 30 plekken in 2040 als we uitgaan van het tussenscenario.

Tabel 5.8: Tussenscenario naar type, Ouder-Amstel (2021 - 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen met begeleiding	0	0	0	0	0
Begeleid wonen	0	0	0	0	0
Beschermd Wonen	1	10	20	25	30
Totaal	1	10	20	30	30

Bron: Indicaties BW, bevolkingsprognose gemeente Ouder-Amstel 2019, bewerking Companen.

De gemeente Uithoorn telt 0,2 BW-cliënten per 1.000 inwoners. Wanneer de gemeente richting het regionaal gemiddelde van 2,8 beweegt en uitkomt op het tussenscenario, zal de vraag toenemen van 10 BW-plekken in 2021 naar circa 50 plekken in 2040.

Tabel 5.9: Tussenscenario naar type, Uithoorn (2021 - 2040) (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen met begeleiding	5	15	30	40	40
Begeleid wonen	5	5	10	10	10
Beschermd Wonen	0	0	0	0	0
Totaal	10	20	40	50	50

Bron: Indicaties BW, bevolkingsprognose gemeente Uithoorn 2019, bewerking Companen.

5.3 Vraag naar Maatschappelijke Opvang

Mensen die dakloos zijn of raken, kunnen een beroep doen op de maatschappelijke opvang. Het gaat om mensen die kampen met uiteenlopende problematiek: huiselijk geweld, psychische problemen, schulden of verslaving. In Nederland geldt dat iedereen hier terecht moet kunnen voor een slaapplek; er is geen maximum aantal plekken in de nachtopvang. De regionale maatschappelijke opvang kent een grote verscheidenheid aan vormen, en ook een grote diversiteit aan 'gebruikers'. Maatschappelijke opvang is per definitie tijdelijk: het is altijd de bedoeling dat mensen die hier verblijven, op enig moment weer zelfstandig gaan wonen. Mensen voor wie dit niet haalbaar is, stromen soms door naar Beschermd Wonen.

Maatschappelijke opvang wordt bekostigd vanuit de Wmo. De verantwoordelijkheid voor het bieden van opvangplaatsen is belegd bij centrumgemeenten, net als bij Beschermd Wonen. De centrumgemeente Amsterdam vervult deze taak voor de vijf gemeenten die de regio Amstelland vormen.

In 2021 waren er 19 personen afkomstig uit de regio Amstelland die gebruik maakten van de maatschappelijke opvang. Er wordt onderscheid gemaakt in maatschappelijke opvang voor jong volwassenen, volwassenen en gezinnen. In onderstaande tabel staat het aantal personen in de maatschappelijke opvang voor de maatschappelijke opvang per herkomstgemeente weergegeven.

Tabel 5.10: Maatschappelijke Opvang naar type en gemeente, regio Amstelland

Gemeente	MO jong volwassenen	MO volwassenen	MO gezinnen	Totaal
Aalsmeer	0	0	0	0
Amstelveen	1	8	1	10
Diemen	1	1	0	2
Ouder-Amstel	1	0	0	1
Uithoorn	3	1	2	6
Regio Amstelland	6	10	3	19

Bron: Registratiegegevens centrumgemeente Amsterdam.

In onderstaande tabel staat per gemeente weergegeven hoeveel mensen er op de wachtlijst voor de maatschappelijke opvang staan. Er staan 11 personen op de wachtlijst die afkomstig zijn uit de regio Amstelland.

Tabel 5.11: Aantal personen op de wachtlijst voor MO, regio Amstelland

Gemeente	Wachtlijst MO
Aalsmeer	0
Amstelveen	7
Diemen	2
Ouder-Amstel	0
Uithoorn	2
Regio Amstelland	11

Bron: Registratiegegevens centrumgemeente Amsterdam.

Opvang slachtoffers van huiselijk geweld

In de regio Amsterdam-Amstelland zijn er voor slachtoffers van huiselijk geweld verschillende typen van opvang. Deze typen zijn:

- Noodbedden voor acute opvang bij ernstige onveiligheid. De politie en Veilig Thuis kan altijd iemand op deze bedden plaatsen.
- Crisisopvang waar gezinnen/huishoudens worden opgenomen die niet in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wegens onveiligheid. Er zijn 20 plaatsen en de duur van de crisisopvang is ongeveer 6 weken.

- Begeleid Wonen waar gezinnen/huishoudens vanuit de crisisopvang naar kunnen doorstromen. Er zijn 55 plaatsten en de gemiddelde duur van begeleid wonen is ongeveer 9 maanden.

De Blijf Groep zorgt voor de verschillende typen opvangplekken. In alle vormen van opvang kunnen zowel mannen als vrouwen terecht. De Blijf Groep geeft aan dat er wel veel meer vrouwen en kinderen worden opgevangen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld dan mannen.

De plaatsen staan open voor inwoners uit de regio Amsterdam-Amstelland. Wanneer er sprake is van erg grote onveiligheid van personen of huishoudens in de regio wordt er ook gekeken naar een plaatsing bij een collega-organisatie elders in het land. De opvang bij huiselijk geweld is daarmee landelijk georganiseerd. De Blijf Groep biedt opvang in heel Noord Holland en Flevoland. Ze maken voor inwoners van Amsterdam en regio Amstelland gebruik van de eigen opvangplekken in Noord-Holland of Flevoland als dat gewenst is. Amsterdam vangt ongeveer 70% van de mensen op die afkomstig zijn uit de regio Amsterdam en Noord-Holland.

5.4 Uitstroom uit BW

Beschermd Wonen is in principe bedoeld als tijdelijke vorm van wonen met zorg; na verloop van tijd zullen de meeste cliënten weer zelfstandig gaan wonen met meer of minder intensieve begeleiding. Hoeveel mensen naar verwachting op jaarbasis zullen uitstromen en dus op zoek moeten naar alternatieve woonruimte is van veel factoren afhankelijk. Daarnaast kan 'uitstroom' vanuit Beschermd Wonen in de praktijk verschillende dingen betekenen:

- Een cliënt verhuist vanuit een BW-instelling naar een zelfstandige woning of een appartement in een geclusterde woonvorm. In beide gevallen gaat

de cliënt zelf huur betalen en wordt er ondersteuning geboden in de vorm van ambulante begeleiding (Beschermd thuis).

- Een cliënt verhuist niet, maar de woonplek wordt 'omgeklapt': de BW-indicatie vervalt en wordt vervangen door een indicatie voor ambulante begeleiding. De cliënt gaat voortaan zelf huur betalen (Begeleid zelfstandig wonen).

Bij het berekenen van de verwachte jaarlijkse uitstroom uit Beschermd Wonen in de regio Amstelland doen we de aanname dat 65% van de huidige groep cliënten zal uitstromen. De overige 35% zal niet uitstromen en richting de Wlz gaan. Daarnaast houden we rekening met een verblijfsduur van 2 jaar. Daarmee komen we uit op een jaarlijkse uitstroom van 25 personen in 2021 tot 110 personen in 2040 wanneer we uitgaan van het tussenscenario.

Tabel 5.12: Verwachte jaarlijkse uitstroom BW, tussenscenario, Amstelland

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	25	45	80	110	110

Bron: Indicatiegegevens Amstelland, bevolkingsprognoses en bewerking Companen.

In de volgende tabellen wordt de verwachte jaarlijkse uitstroom uit Beschermd Wonen per gemeente weergegeven wanneer we uitgaan van het tussenscenario.

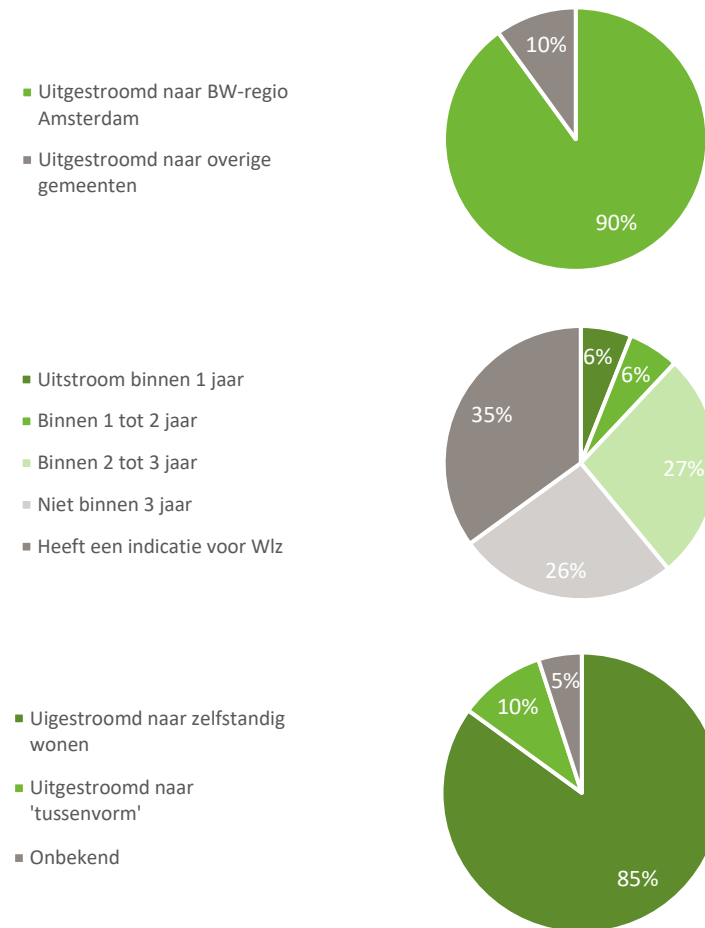
Tabel 5.13: Verwachte jaarlijkse uitstroom BW, tussenscenario (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Aalsmeer	0	5	10	15	15
Amstelveen	15	25	40	50	50
Diemen	5	5	15	20	20
Ouder-Amstel	0	5	5	10	10
Uithoorn	5	5	10	15	15
Regio Amstelland	25	45	80	110	110

Bron: Indicatiegegevens Amstelland, bevolkingsprognoses en bewerking Companen.

- De zorgaanbieders in de regio Amstelland geven aan dat 90% van de uitgestroomde BW-cliënten een plek vindt in de BW-regio Amsterdam. Circa 10% stroomt uit naar gemeenten elders in Nederland.
- Als aan alle essentiële voorwaarden voor het bevorderen van de uitstroom wordt voldaan, kan volgens de aanbieders circa 6% van alle cliënten uitstromen binnen één jaar. Circa 6% kan binnen 1 à 2 jaar uitstromen en 27% binnen 2 à 3 jaar. Circa 26% van de cliëntpopulatie is langdurig aangewezen en kan waarschijnlijk niet binnen 3 jaar uitstromen. Nog 35% heeft een indicatie voor de Wlz en stroomt niet uit.
- Het overgrote deel van de BW-cliënten stroomt uit richting het zelfstandig wonen (85%). De uitstroomrichting wordt verder verdeeld over wonen in een 'tussenvorm' (10%) en onbekend (5%).

Figuur 5.3: Uitstroom naar richting, regio/gemeente en verwachte duur (op basis van 2018 - 2020)

Bron: Vragenlijsten zorgaanbieders, bewerking Companen.

Randvoorwaarden voor de uitstroom vanuit BW

- Voldoende goedkope woonruimte voor uitstromers. Het gaat hierbij om eenvoudige woonvormen variërend van zelfstandige geclusterde woonvormen, containerwoningen tot zelfstandige studio's. Daarnaast kan er gebruik gemaakt worden van 'omklapconstructies' om de overstap naar zelfstandig wonen kleiner te maken; dit zijn constructies voor woningen waarbij het huurcontract in eerste instantie op naam van de zorgaanbieder staat, maar cliënten na enige tijd het contract overnemen.
- Goede informatievoorziening aan zorgaanbieders over mogelijkheden om aan een woning te komen via een contingentenregeling, urgentieregeling et cetera; alleen dan kunnen zij hun cliënten goed begeleiden bij het vinden van een woning.
- Werk/dagbesteding (om terugval te voorkomen).
- Intensieve ambulante ondersteuning die 24/7 beschikbaar is (eventueel via beeldbellen, telefonische bereikbaarheid en vanuit samenwerking met ander zorgpartijen vanuit zorgsteunpunt); bij voorkeur is er een doorgaande lijn in begeleiding na uitstroom.
- Een 'zachte landing in de buurt' betekent ook dat er integrale afspraken moeten worden gemaakt met bijvoorbeeld de betrokken woningcorporatie, het wijkteam, de burens en de politie; dit geeft omwonenden de zekerheid dat er goed omgegaan wordt met eventuele overlast en draagt daarmee bij aan draagvlak en tolerantie in de buurt.
- De gemeente kan afspraken maken met corporaties (via prestatieafspraken) over het beschikbaar stellen van woningen en directe bemiddeling. Zorginstellingen kunnen cliënten attenderen op tijdig inschrijven, hetgeen het aantal directe toewijzingen kan beperken.
- Het valt voor uitstromers uit BW niet mee om contact te leggen in de buurt. Hier is een rol weggelegd voor bijvoorbeeld wijkcoaches (eenzaamheid voorkomen, netwerk opbouwen). Het contact met lotgenoten kan bevorderend werken voor de sociale integratie.

5.5 Huisvestingsopgave BW

Huisvestingsopgave Beschermd Wonen

Volgens de aanbodinventarisatie zijn er in totaal circa 56 BW-plekken in de regio Amstelland. Dit aanbod komt **5 plekken tekort** voor de circa 61 mensen die nu een BW-indicatie hebben. Er is sprake van een klein tekort. Echter zien we dat er een wachtlijst is voor een BW-plek waar 26 personen op staan. Ook is er een zorgaanbieder die aangeeft dat er een wachtlijst is voor BW-plekken. Wanneer we rekening houden met de wachtlijst (afgerond 90 personen) komen we uit op een **tekort van 34 BW-plekken**.

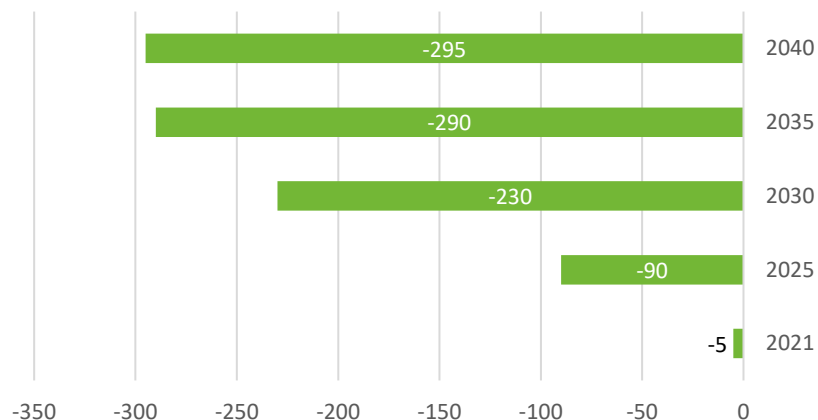
De volgende tabel en figuur toont de vraag-aanbodbalans voor BW wanneer we uitgaan van het tussenscenario. Afhankelijk van de regionale herverdeling van plekken naar rato van het aantal inwoners (scenario lokaal wonen), zal het tekort aan plekken wel of niet worden ingelopen en op den duur niet meer bestaan.

Tabel 5.14: Vraag-aanbod-balans van BW-plekken, Amstelland (afgeronde cijfers)

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	-5	-89	-229	-289	-294

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognoses, bewerking Companen.

Figuur 5.4: Saldo vraag naar en aanbod van BW-plekken, tussenscenario

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognose, bewerking Companen.

- Wij raden aan dat de regio Amstelland rekening houdt met een **oplopend tekort van 294 woningen in 2040** voor mensen met een behoefte aan geestelijke gezondheidszorg (Beschermd Wonen) door een verdere decentralisatie van het Beschermd Wonen. De mate waarin dit tekort zal gaan ontstaan is geheel afhankelijk van het verwezenlijken van een meer evenredige spreiding van de plekken op basis van de gemeente van herkomst van de cliënten.
- De stijgende vraag die voortvloeit uit het tussenscenario, vraagt om het flexibel inzetten van bestaand vastgoed voor instromers op de wachtlijst of andere doelgroepen (bijvoorbeeld VG en Jeugd).

Hoe de toekomstige vraag zich zal verdelen over de categorieën groepswonen, geclusterd wonen en gespikkeld wonen is moeilijk te voorspellen; hiervoor is het veld van BW te zeer in beweging. Wel zien wij een duidelijke ontwikkeling in zorg en ondersteuning aan de BW-cliënten. Meer bewoners zullen de

overstap maken naar zelfstandig wonen met oproepbare begeleiding. Hierdoor zal de zorgvraag van de 'achterblijvers' naar verhouding 'zwaarder' worden. In de volgende tabellen geven we de vraag-aanbodbalansen per gemeente weer.

Tabel 5.15: Vraag-aanbodbalans BW-plekken gemeente Aalsmeer

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	-5	-20	-40	-50	-50

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognose, bewerking Companen.

De gemeente Aalsmeer kent op het moment een tekort van 5 BW-plekken. Er zullen circa 50 BW-plekken bij moeten komen wanneer we kijken naar 2040 en uitgaan van het tussenscenario.

Tabel 5.16: Vraag-aanbodbalans BW-plekken gemeente Amstelveen

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	-16	-50	-105	140	-140

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognose, bewerking Companen.

We zien op dit moment een tekort van 16 BW-plekken in de gemeente Amstelveen. Wanneer we uitgaan van het tussenscenario, zal het tekort oplopen tot -140 plekken in 2040.

Tabel 5.17: Vraag-aanbodbalans BW-plekken gemeente Diemen

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	23	5	-15	-30	-30

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognose, bewerking Companen.

De gemeente Diemen kent op het moment een overschot van 23 plekken. In 2030 is er naar verwachting geen sprake meer van een overschot maar van een tekort van 15 plekken. Dit tekort loopt op tot 30 plekken in 2040. Hierbij gaan we uit van het tussenscenario.

Tabel 5.18: Vraag-aanbodbalans BW-plekken gemeente Ouder-Amstel

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	-1	-10	-20	-30	-30

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognose, bewerking Companen.

In de gemeente Ouder-Amstel is er sprake van een heel klein tekort van 1 BW-plek op het moment. Uitgaande van het tussenscenario loopt het tekort op tot 30 BW-plekken in 2040.

Tabel 5.19: Vraag-aanbodbalans BW-plekken gemeente Uithoorn

	2021	2025	2030	2035	2040
Tussenscenario	-7	-20	-40	-50	-50

Bron: BW-indicaties Amstelland, aanbodinventarisatie, bevolkingsprognose, bewerking Companen.

De gemeente Uithoorn kent op het moment een klein tekort van 7 plekken. Het tekort neemt toe tot 50 plekken in 2040 wanneer we uitgaan van het tussenscenario van de vraagontwikkeling.

5.6 Beleidsopgaven

Tussenvormen realiseren met flexibele op- en afschaalbare zorg

Vanuit een beschermd woonvorm is de stap naar (begeleid) zelfstandig wonen vaak groot. Niet iedereen weet deze stap goed te maken. Een wenselijke oplossing is om een deel van het huidige woonzorgvastgoed (in de wijk) in te zetten als tussenvorm; tussen Beschermd Wonen en regulier wonen in. Een ander goed voorbeeld betreft een pilot van gemeente Ede, waarin een 'gewone' particuliere koopwoning is getransformeerd tot 8 studio's. In deze doorstroomconcepten kan de begeleiding flexibel op- en afgeschaald worden, waarbij ook Beschermd Thuis (intensieve ambulante begeleiding) kan worden ingezet. Huisvesting in 'tussenvormen' kan ook instroom bij instellingszorg (BW

en MO) voorkomen. Uitstromers uit Jeugdzorg met verblijf kunnen bijvoorbeeld in tussenvormen werken aan zelfstandigheid en de-escalatie van problematiek, waardoor zij minder vaak een beroep op BW en MO zullen doen. Denk hierbij aan kamertrainingcentra en fasehuizen, maar ook gemengd-wonenprojecten met andere jongeren (zoals Place2BU in Utrecht). Daarbij geldt dat de organisatie (begeleiding, toezicht, etc.) rondom deze woonvormen stevig moet zijn om draagvlak in de wijk te krijgen en te behouden.

Spreiding van de uitstroom over de wijken

Bij de uitstroom op de reguliere woningmarkt komen BW-cliënten vaak in dezelfde wijken terecht omdat de goedkope woningvoorraad geconcentreerd is. Daarmee wordt de problematiek ook geconcentreerd, hetgeen het draagvlak voor de uitstroom ondermijnt. Daarom is er een opgave in het spreiden van woonvormen en de uitstroom over de wijken en kernen. De beleving van de wijk is hierin een belangrijke graadmeter.

Zachte landing in de wijk

In de uitstroom is het van belang buurtbewoners te (blijven) betrekken en de buurt ook te wijzen op de goede voorbeelden onder uitstromers. Beeldvorming is een wezenlijk onderdeel van de landing in de wijk, waarbij geldt: wie goed doet, goed ontmoet. De aanwezige partijen (corporatie, zorgaanbieders, gemeente en welzijnsorganisatie) doen er goed aan om te blijven investeren in de wijk; het draagvlak stopt namelijk meteen als hier niet meer in geïnvesteerd wordt. Hierover moeten duidelijke afspraken bestaan.

Intensivering samenwerking tussen ketenpartners

De werkvelden van Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Jeugdzorg raken meer met elkaar verbonden door een toenemende focus op doorstroming. De inzet van tussenvormen met flexibel op- en afschaalbare zorg onderstreept deze samenwerking alleen maar verder. De nieuwe aanpak

vereist een omschakeling in denkwijze: meer focus op preventie van instroom en uitstroom, een soepele aaneenschakeling van zorg voor de cliënt en daarvoor een intensievere samenwerking tussen (verschillende) zorgpartijen, gemeenten en corporaties. De regio kan hierin de rol van regisseur pakken, om partijen te verbinden en samenwerking aan te jagen.

6 Economisch daklozen

In dit hoofdstuk gaan we in op de groep 'economisch daklozen'. Deze groep bestaat uit personen die door gebeurtenissen in hun leven als scheiding, werkloosheid en faillissement geen dak meer boven hun hoofd hebben. Deze personen vinden vaak tijdelijk verblijf bij familie, vrienden en kennissen. Wat tevens kenmerkend is voor deze groep is dat ze geen verslaving of psychiatrisch problemen hebben. Er bestaat wel een risico dat de problemen van deze groep zich opstapelen doordat ze dakloos zijn. Het dakloos zijn kan leiden tot een gevoel van onrust en onveiligheid of op den duur psychische problemen. Daarnaast wordt het sociale netwerk van deze groep zwaar belast en kan de groep een schuld opbouwen of meer in de schulden komen. De economisch daklozen hebben een urgente woningvraag, omdat vaak plots de situatie ontstaat dat ze op straat komen te staan. In dit hoofdstuk maken we een inschatting van de grootte van de groep economisch daklozen.

6.1 De groep economisch daklozen

Bij het onderscheiden van de groep economisch daklozen gaan we eerst in op de definitie van economisch daklozen die we in dit onderzoek hanteren. De definitie luidt als volgt:

Daklozen met voornamelijk een huisvestingsvraag met daarbij een lichte ondersteuningsvraag. Kenmerken van deze doelgroep zijn: dak- en/of thuisloos, soms

⁵ *Beperkt zelfredzaam maar nog voldoende zelfredzaam volgens het kader van Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen. Dat wil zeggen dat er geen ernstige psychische problematiek of verslaving is.*

beperkt zelfredzaam⁵, geen verslavingsproblematiek, geen psychiatrische problematiek, geen of beperkt netwerk.

Dit is de definitie die tevens wordt gehanteerd in het 'Regioplan BW en dak- en thuisloosheid Amstelland'.

Bij het bepalen van de grootte van de groep economisch daklozen in de regio Amstelland hebben we gebruik gemaakt van verschillende bronnen waaronder briefadressen, aanmeldingen voor woonurgenties en Tijdelijk Wonen. Gegevens over briefadressen, aanmeldingen voor woonurgenties en Tijdelijk Wonen zijn door de gemeenten aangeleverd. Tijdelijk wonen bestaat uit projecten voor het bieden van tijdelijke woonvormen voor economisch daklozen door de Regenboog Groep. Deze tijdelijke woonvormen bestaan onder andere uit noodopvang in hotels, kamerbewoning met een hospitaovereenkomst en bewoning in een leegstaand kantoorpand.

6.2 Werksessie

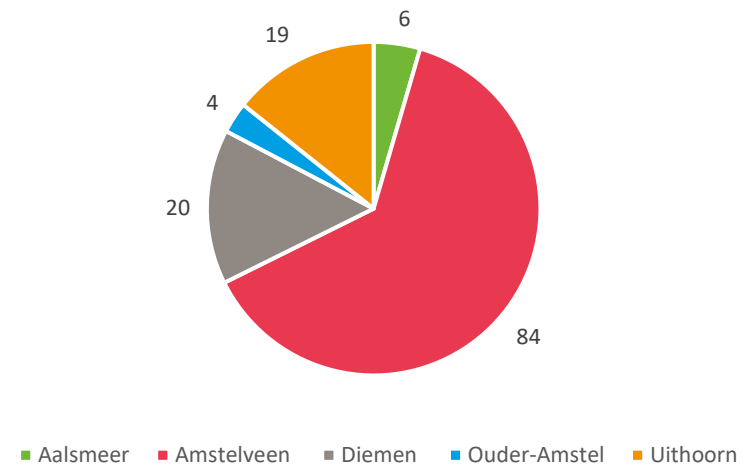
Tijdens de werksessie waarbij we in gesprek zijn gegaan over de kwetsbare doelgroepen werd de briefadressenbenadering voor het bepalen van het aantal economisch daklozen met gemeenten, corporaties, zorgaanbieders en het Zorgkantoor besproken. Uit het gesprek kwam naar voren dat het aantal briefadressen geen goede afspiegeling geeft van het aantal economisch daklozen. Mensen die voor een relatief korte tijd in het buitenland verblijven, in een instelling voor mannen- of vrouwenopvang zitten of om veiligheidsredenen een briefadres hebben gekregen vertroebelen het beeld. Zij zitten niet

per se met een woonvraag. Er werd voorgesteld te kijken naar het aantal aanvragen voor woonurgentie en met name naar het aantal aanmeldingen dat niet wordt verleend. Dit geeft een indicatie van het aantal economisch daklozen. Hierbij zouden de briefadressen kunnen worden opgeteld. Echter kan het dan zijn dat er sprake is van dubbeltellingen. We tellen het aantal briefadressen niet mee in onze berekening.

6.3 Gegevens Regenboog Groep

De regiogemeenten geven aan samen te werken met De Regenboog Groep in diverse projecten om Tijdelijk Wonen te realiseren. De doelgroep die in aanmerking komt voor deze projecten zijn de mensen die economisch dak- en thuisloos zijn. De Regenboog Groep is een algemeen nut beogende instelling die zich inzet voor mensen in Amsterdam en omstreken die het moeilijk hebben en nergens anders terecht kunnen door opvang en structuur te bieden. De Regenbooggroep heeft informatie kunnen leveren over het totaal aantal mensen dat zij in de periode maart 2021 tot maart 2022 hebben ondersteund. Het gaat om mensen die een plek hebben gevonden in Tijdelijk Wonen, worden opgevangen of ergens bij iemand op de bank slapen en begeleiding van de Regenbooggroep ontvangen. In de volgende figuur wordt inzichtelijk gemaakt om hoeveel personen het gaat die uit de verschillende gemeenten in de regio Amstelland komen,

Figuur 6.1: Aantal personen die ondersteuning hebben ontvangen van De Regenbooggroep in de periode maart 2021 – maart 2022.

Bron: Aangeleverde gegevens De Regenbooggroep, 2022

De gemeenten in de regio Amstelland herkennen zich met name in de verhoudingen van aantallen tussen de gemeenten. Naast de groep van in totaal 133 economisch daklozen in de regio Amstelland, is er ook nog een groep die ook onder economisch daklozen valt maar die we niet in beeld hebben. Denk hierbij aan mensen die van bank naar bank hoppen en geen begeleiding ontvangen van De Regenbooggroep. We willen benadrukken dat de groep van 133 economisch daklozen een inschatting is van de (minimale) groeps grootte.

6.4 Beleidsopgaven

Blijven inzetten en breed inzetten op preventie

Om te zorgen dat mensen niet dakloos worden, moet blijvend worden ingezet op preventie. In 2019 werd in Amstelveen het convenant Vroeg Eropaf getekend door de gemeente Amstelveen en corporatie Eigen Haard. Met methode Vroeg Eropaf worden huurders met een huurachterstand van twee maanden bij de gemeente aangemeld. Hulpverleners zoeken contact met de bewoners om de financiële problemen te bespreken en samen te kijken naar een oplossing. De methode is gestart in Amsterdam en verder uitgerold in Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en Zaandam/Assendelft onder de naam Vroegsignalering.

7 Kwetsbare jongeren

De groep 'kwetsbare jongeren' die een specifieke vraag heeft op de woningmarkt is een heel diverse groep. Het gaat ten eerste om jongeren die (tussen hun 18^e en 23^e) uitstromen vanuit een pleeggezin of Jeugdhulpinstelling. Een deel van hen gaat vervolgens wonen in een zelfstandige woning of kamer, maar er zijn ook jongeren die doorstromen naar Beschermd Wonen (GGZ) of een vorm van begeleid wonen. Onder de groep 'kwetsbare jongeren' vallen echter ook jongeren die niet in een pleeggezin of Jeugdhulpinstelling zijn opgegroeid, maar 'gewoon thuis'. Hun verstandelijke vermogens, psychiatrische problematiek en/of gedragsproblematiek maakt echter dat zij niet in staat zijn om direct zelfstandig te gaan wonen. Voor zover deze jongeren instromen in een instelling voor VG-zorg of beschermd wonen zijn ze in de vorige hoofdstukken al meegenomen en beschreven. In dit hoofdstuk nemen we alleen de groep mee die behoefte heeft aan een lichtere vorm van wonen met begeleiding (bekostigd vanuit de Wmo).

7.1 Woonwensen en woonvormen

Er bestaat op het moment een grote variëteit aan woonvormen voor Jeugdhulp met verblijf. Ongeveer 58% van de kinderen met een beschikking voor Jeugdhulp met verblijf woont in een pleeggezin. De rest woont in een gezinshuis of in een 'residentiële setting' zoals een behandelgroep. Er is een maatschappelijke trend zichtbaar van kleinschaliger opvang: minder in 'instellingen in de bossen' en meer in een zo normaal mogelijke gezinsetting – lees: een pleeggezin of gezinshuis. Voor de jeugd tot 18 jaar zijn er goede opvangmogelijkheden. Zij kunnen 24-uurszorg ontvangen in het groepswonen met gemeenschappelijke ruimtes. Hier wordt er voor hun gekookt en gezorgd. Na

hun 18^e jaar willen (en moeten) zij meestal zelfstandig gaan wonen. Hier loopt deze groep echter vaak tegen financiële of andere huishoudelijke problemen aan. Jongeren krijgen meestal geen Wajong meer en zijn daardoor aangewezen op studiefinanciering of de bijstand. Met deze inkomsten komt kwetsbare jeugd soms moeilijk aan woonruimte. Op het gebied van ondersteuning aan kwetsbare jongeren op weg naar zelfstandigheid zijn er de afgelopen jaren verregaande maatregelen genomen. Voor 18- tot 23-jarige jongeren is daarom de verlengde jeugdhulp ingericht zodat deze jongeren langer bij pleeggezinnen en in gezinshuizen kunnen blijven wonen. Veel jongeren die verblijven bij een pleeggezin of een gezinshuis kunnen er baat bij hebben nog wat langer in dezelfde vertrouwde omgeving te blijven wonen. Net als hun leeftijdsgenoten die 18 jaar worden, en misschien nog wel meer, hebben zij ondersteuning en begeleiding nodig op weg naar zelfstandigheid. Omdat jongeren zich pas op 18-jarige leeftijd kunnen inschrijven bij een corporatie heeft men vaak een geringe inschrijftijd waardoor het in het begin lastig is om aanspraak te maken op een sociale huurwoning. Door gebrekkige doorstroming is het mogelijk dat jongeren soms (tijdelijk) verlengde jeugdhulp krijgen toegewezen als er geen passende vervolgplek is. Een goedkopere oplossing zou zijn om met tijdelijke woonvormen (bijvoorbeeld containerwoningen) of andere tussenvormen te voorzien in basale woonruimte voor deze groep. Om een optimale doorstroming te kunnen blijven behouden is het belangrijk de beschikbaarheid van goedkope woonruimte voor jongeren te handhaven.

7.2 De groep kwetsbare jongeren

Als vertrekpunt voor de groep jongeren zijn de beschikkingen Jeugdzorg per 2022 genomen (stand gegevens zomer 2022), uitgesplitst naar jeugdzorg-met-verblijf, Jeugd-GGZ, tijdelijk verblijf en pleegzorg. Door een optelling van de jeugdzorggegevens van de gemeente Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn komen we op een totaal van 152 jongeren in 2022 met een

beschikking voor een vorm van jeugdzorg⁶. Hiervan verblijven 75 jongeren in pleegzorg, 43 jongeren in jeugdzorg-met-verblijf (instellingszorg) en 26 jongeren maken gebruik van tijdelijk verblijf. Het overige deel zit in de jeugd-GGZ (8 jongeren). In de onderstaande tabel wordt de verdeling van het totaal aantal beschikkingen per gemeente naar verschillende vormen weergegeven.

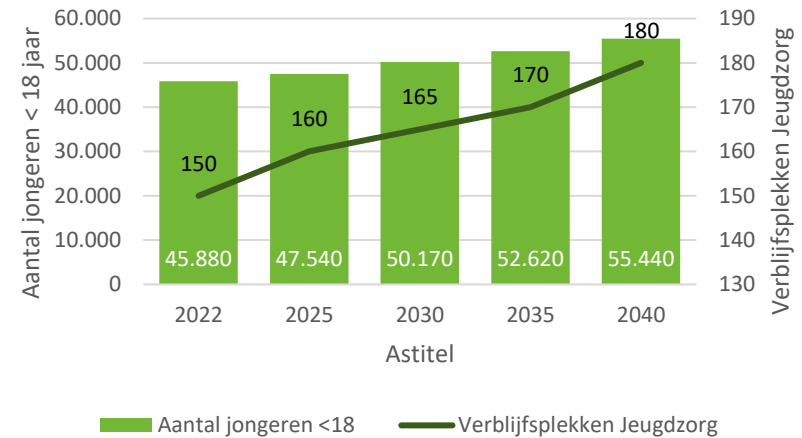
Tabel 7.1: Aantal unieke personen in type jeugdzorg naar type en gemeente (2022)

Gemeente	Jeugdzorg-met-verblijf	JGGZ	Tijdelijk verblijf	Pleegzorg	Totaal
Aalsmeer	7	2	13	12	34
Amstelveen	24	3	13	27	67
Diemen	4	2	0	12	18
Ouder-Amstel	1	0	0	6	7
Uithoorn	7	1	0	18	26
Amstelland	43	8	26	75	152

Bron: Jeugdzorggegevens gemeente Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn. Schatting gemeente Aalsmeer en Amstelveen, zomer 2022.

⁶ Voor de geschatte aantallen hebben we gebruik gemaakt van de prognosegegevens uit het RadarAdvies Onderzoek verblijfplaatsen jeugdhulpregio AA en van de gegevens van de gemeente

Figuur 7.1: Demografische doorrekening Jeugdzorgplekken regio Amstelland

Bron: Bevolkingsprognoses Amstelland 2019, Jeugdzorgregistraties gemeenten, bewerking Companen.

De onderstaande tabel geeft de demografische doorrekening per gemeente weer.

Tabel 7.2: Demografische doorrekening unieke personen in jeugdzorg per gemeente (cijfers afgerond)

Gemeente	2022	2025	2030	2035	2040
Aalsmeer	35	35	30	30	30
Amstelveen	65	75	80	80	85
Diemen	20	20	20	20	25
Ouder-Amstel	5	5	10	10	10
Uithoorn	25	25	25	30	30
Amstelland	150	160	165	170	180

Bron: Bevolkingsprognoses gemeenten Amstelland 2019, Jeugdzorgregistraties gemeenten, bewerking Companen.

Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn. Het aandeel per leeftijdsgroep dat een beschikking heeft hebben we geprojecteerd op het totaal beschikkingen in de gemeente Aalsmeer en Amstelveen.

Op basis van de demografische ontwikkelingen in de regio Amstelland hebben we een doorrekening opgesteld van de vraag naar jeugdzorg. We zoomen hiervoor in op de jongeren die jonger zijn dan 18 jaar. Zoals uit figuur 7.1 blijkt, zal de groep jongeren in de regio Amstelland in de toekomst groeien. Deze ontwikkeling zorgt voor een stijgende vraag naar plekken in jeugdzorg. Voor een periode van 2022 - 2040 verwachten wij een toename van 30 plekken.

Aandachtspunten huidige situatie en doorrekening

We hebben inzicht in de huidige situatie en aan de hand van een demografische doorrekening van de huidige situatie, ook een beeld van de toekomst wat betreft het aantal jeugdigen in jeugdzorg. Er zijn echter een aantal aandachtspunten om in ogenschouw te nemen bij de beoordeling van de analyse.

Per 1 januari 2022 is het woonplaatsbeginsel voor jeugdzorg gewijzigd. Sinds 1 januari 2022 bepaalt de inschrijving van de jeugdige welke gemeente verantwoordelijk is voor de zorg. Als er sprake is van aaneengesloten zorg met verblijf is de woonplaats waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de start van de verblijfszorg bepalend. De wijziging geeft voor alle gemeenten in Nederland enorme wisselingen in het aantal jeugdigen in jeugdzorg opgeleverd. De overgang van jeugdigen naar andere gemeenten is nog niet voor alle gemeenten afgerond. De cijfers waar we nu van uit gaan geven het meest actuele beeld van de stand van zaken in de vijf gemeenten. Echter zullen de aantallen per gemeente nog veranderen door de wisselingen en geven de cijfers waar we nu gebruik van maken nog niet het volledige beeld van de situatie waar de gemeente uiteindelijk gaan komen.

Daarnaast overstijgt de doelgroep en ook de wijze waarop jeugdigen worden opgevangen middels (tijdelijk) verblijf, de regio Amstelland. Er zijn jeugdigen uit de regio Amstelland die elders verblijven en jeugdigen die uit een andere

regio komen en wel in Amstelland een opvangplek vinden. Er zijn verblijfsvoorzieningen met een regionaal, bovenregionaal of zelfs landelijk bereik, afhankelijk van de benodigde ondersteuning waar jeugdigen uit Amstelland verblijven. De demografische ontwikkeling geeft zodoende geen compleet beeld van de (toekomstige) behoefte maar wel een te verwachten richting.

Een ander aandachtspunt om nog rekening meer te houden is de beoogde transformatie van de verblijfsvoorzieningen. Op landelijk en provinciaal niveau zijn ontwikkelingen in gang gezet die ertoe leiden dat grootschalige voorzieningen afgebouwd worden en naar kleinschalige voorzieningen in combinatie met een uitbreiding van ambulante aanbod. Het doel van de transformatie is om tot zo min mogelijk huisuitplaatsingen te komen. Als dit toch noodzakelijk is, is het van belang opvang in kleinschalige voorzieningen te bieden. Van exclusie op een afgebakend terrein naar inclusie in de samenleving.

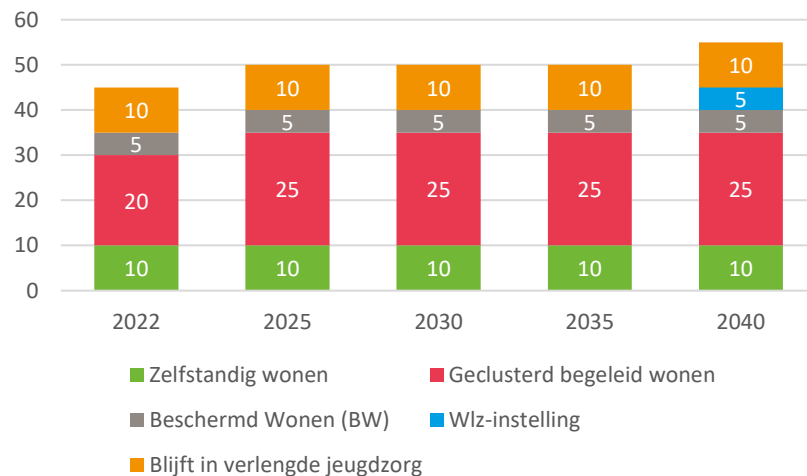
7.3 Uitstroom

De meeste jongeren stromen op hun 18^e jaar uit vanuit Jeugdzorg naar een andere vorm van wonen. Jongeren die uitstromen uit een pleeggezin worden vaak geacht goed in staat te zijn om zelfstandig te wonen in een reguliere woning. Pleegzorg wordt vaak verlengd tot 21 of 23 jaar; daarmee is de uitstroom niet altijd meteen vanaf 18 jaar. De jongeren die uitstromen vanuit jeugdzorg-met-verblijfplekken zullen vaker een beroep doen op het geclusterd wonen met begeleiding en behoefte hebben aan bijzondere woonvormen zoals een kamertraining-woonconcept. Van de jongeren die de leeftijd hebben om uit te gaan stromen zal ongeveer 20% uitstromen naar zelfstandig wonen en 45% naar geclusterd begeleid wonen. Er is ook een aandeel dat uitstroomt naar BW (10%) of naar de Wlz (5%). Nog zo'n 20% van de groep maakt gebruik van

de mogelijkheid van verlengde jeugdzorg en blijft langer in de bestaande setting wonen (pleeggezin of een andere zorg van Jeugdzorg).

Op basis van de demografische doorrekening en de aandelen binnen de doelgroep kwetsbare jongeren waarvan wordt verwacht te gaan uitstromen, is de uitstroom voor de periode 2022 - 2040 in beeld gebracht. Ook wordt er rekening gehouden met een toename van de groep jongeren in de regio Amstelland. De verwachte totale uitstroom in 2022 bestaat uit circa 45 jongeren. **Op de korte termijn zien we een uitstroom van 45 jongeren. In 2030 verwachten we een uitstroom van 50 jongeren en in 2040 een uitstroom van 55 jongeren.**

Figuur 7.2: Uitstroom naar type in de regio Amstelland (afgeronde cijfers)

Bron: Bevolkingsprognoses 2019 en jeugdzorgregistraties gemeenten, bewerking Companen.

We zoomen in op de groep jongeren waarvoor de noodzaak het grootst is dat zij in een passende woonvoorziening terecht komen. Dat zijn de jongeren die

zelfstandig of geclusterd begeleid kunnen gaan wonen. In 2022 verwachten we dat 10 jongeren zelfstandig en 20 jongeren geclusterd begeleid kunnen gaan wonen. In de jaren 2025 t/m 2040 verwachten we dat 10 jongeren zelfstandig en 25 jongeren geclusterd begeleid kunnen gaan wonen. **In de komende jaren zullen er 20 tot 25 jongeren kunnen uitstromen naar een geclusterde woonplek met begeleiding en circa 10 jongeren naar een reguliere woning of kamer (zelfstandig wonen).**

De Jeugdzorginstellingen zijn voor een deel van de jongeren een voorportaal voor de doorstroming naar VG en BW. Voor hen is de problematiek en zorgvraag zo groot dat zij een VG-indicatie of BW-beschikking krijgen. Een deel van de jongeren komt in de maatschappelijke opvang terecht. Jongeren die een te lichte problematiek en zorgvraag hebben om voor VG of BW in aanmerking te komen vallen ‘tussen wal en schip’. Voor hen is een passende woonvorm nodig waarin ze passende begeleiding kunnen ontvangen. Het is van belang passende woonvormen aan te bieden waardoor de jongeren in de regio Amstelland kunnen blijven wonen om hier zelfstandig te worden.

In de volgende tabellen brengen we de verschillende uitstroomrichtingen voor de vijf gemeenten apart in beeld.

Tabel 7.3: Uitstroom naar type in de gemeente Aalsmeer

Uitstroomrichting	2022	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen	1	1	1	1	1
Geclusterd begeleid wonen	2	2	2	2	2
Beschermd Wonen (BW)	1	1	0	0	0
Wlz-instelling	0	0	0	0	0
Blijft in verlengde jeugdzorg	1	1	1	1	1
Totaal	5	5	4	4	4

Bron: Bevolkingsprognose 2019 en schatting jeugdzorgregistratie Aalsmeer, bewerking Companen.

Tabel 7.4: Uitstroom naar type in de gemeente Amstelveen

Uitstroomrichting	2022	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen	5	5	6	6	6
Geclusterd begeleid wonen	11	12	13	13	15
Beschermd Wonen (BW)	2	3	3	3	3
Wlz-instelling	1	1	1	1	2
Blijft in verlengde jeugdzorg	5	5	6	6	6
Totaal	24	27	30	30	32

Bron: Bevolkingsprognose 2019 en schatting jeugdzorgregistratie Amstelveen, bewerking Companen.

Tabel 7.5: Uitstroom naar type in de gemeente Diemen

Uitstroomrichting	2022	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen	2	2	2	2	2
Geclusterd begeleid wonen	4	4	4	4	5
Beschermd Wonen (BW)	1	1	1	1	1
Wlz-instelling	0	0	0	0	1
Blijft in verlengde jeugdzorg	2	2	2	2	2
Totaal	8	9	9	9	10

Bron: Bevolkingsprognose 2019 en jeugdzorgregistratie Diemen, bewerking Companen.

Tabel 7.6: Uitstroom naar type in de gemeente Ouder-Amstel

Uitstroomrichting	2022	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen	0	0	0	0	0
Geclusterd begeleid wonen	1	1	1	1	1
Beschermd Wonen (BW)	0	0	0	0	0
Wlz-instelling	0	0	0	0	0
Blijft in verlengde jeugdzorg	0	0	0	0	0
Totaal	1	1	1	1	1

Bron: Bevolkingsprognose 2019 en jeugdzorgregistratie Ouder-Amstel, bewerking Companen.

Tabel 7.7: Uitstroom naar type in de gemeente Uithoorn

Uitstroomrichting	2022	2025	2030	2035	2040
Zelfstandig wonen	2	1	1	1	2
Geclusterd begeleid wonen	4	3	3	3	3
Beschermd Wonen (BW)	1	1	1	1	1
Wlz-instelling	0	0	0	0	0
Blijft in verlengde jeugdzorg	2	1	1	1	1
Totaal	8	7	7	7	7

Bron: Bevolkingsprognose 2019 en jeugdzorgregistratie Uithoorn, bewerking Companen.

7.4 Huisvestingsopgave

Vanuit verschillende hoeken bestaat er de vraag naar passende woonvormen met begeleiding voor jongeren. Deze vraag bestaat uit de huisvesting van gereclasserde jongeren, ambulante begeleidde thuiswonende jongeren met een woonwens en jongeren die uitstromen vanuit instellingszorg van de Jeugdhulp en tussen 'wal en schip' vallen. Op dit moment hebben we circa 45 tot 55 uitstromende jongeren in beeld. Een deel van deze jongeren zal naar een passende woonvorm als een kamertrainingsconcept willen doorstromen. Tevens zal een deel van de gereclasserde jongeren en thuiswonende jongeren ook behoefte hebben aan een passende woonvorm.

Om in de vraag naar passende woonvormen te voorzien zullen er circa 25 woonplekken met begeleiding gerealiseerd moeten worden. Deze aantallen zijn voldoende om ook in de toekomst in de vraag naar woonplekken met begeleiding te kunnen blijven voorzien.

De volgende tabel geeft per gemeente het aantal plekken weer die nodig zijn voor de uitstroom naar geclusterde woonvormen.

Tabel 7.8: Vraag naar geclusterd wonen per gemeente (afgeronde getallen)

Gemeente	2021	2025	2030	2035	2040
Aalsmeer	0	0	0	0	0
Amstelveen	10	15	15	15	15
Diemen	5	5	5	5	5
Ouder-Amstel	0	0	0	0	0
Uithoorn	5	5	5	5	5
Amstelland	20	25	25	25	25

Bron: Bevolkingsprognoses 2019 en jeugdzorgregistraties gemeenten, bewerking Companen.

7.5 Beleidsopgaven

Hieronder zijn de belangrijkste beleidsopgaven op een rij gezet.

Bredere doelgroep

Het is belangrijk oog te houden voor de totale groep jongeren wat betreft de woonvraag door niet alleen oog te hebben voor jongeren van 18 jaar en ouder maar ook voor jongeren vanaf 16 jaar en nog onder de jeugdzorg vallen. Jongeren vanaf 16 jaar moeten worden voorbereid op het volwassen worden en te zijner tijd zelfstandig wonen.

Win-win: Kamertrainingsplekken en gezamenlijke 'pot'

De uitstromende jongeren zijn ook gebaat bij kamertrainingsplekken waar ze goed op weg worden geholpen om uiteindelijk zelfstandig te gaan wonen. Het huidige aanbod van de regio Amstelland moet dus worden gehandhaafd. Wanneer de jongeren uitstromen beschikken ze vaak over weinig inkomsten tot hun 21^e jaar, en kunnen ze zonder verdere financiële ondersteuning nauwelijks zelfstandig gaan wonen. Dit geeft een opdrijvend effect naar de vraag naar beschermd wonen. Wij adviseren het opstellen van een gezamenlijke 'pot' voor tijdelijke overbrugging van de meestal te hoge huur voor jongeren onder de 23 jaar. Dat zal een flinke kostenbesparing opleveren.

De kosten voor huur van de woning en ambulante begeleiding zijn immers veel lager dan de kosten voor Beschermd Wonen. Inzet op het handhaven van de bestaande kamertrainingsplekken en een gezamenlijke 'pot' kan leiden tot lagere kosten binnen Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang en betere doorstroming van jongeren vanuit de Jeugdhulp naar zelfstandig wonen. Deelnemers aan de gezamenlijke 'pot' zijn corporaties, zorgaanbieders en gemeenten.

Meer aanbod aan tussenvormen

Een aangesloten wooncarrière voor mensen na een zorgtraject is van groot belang, om te voorkomen dat zij op een later moment terugkeren in instellingszorg zoals beschermd wonen. De stap van instellingszorg naar zelfstandig wonen is in veel gevallen te groot; er is dus aanbod nodig in tussenvormen: geclusterde vormen waarbij er sprake is van minder afstand tussen zorg en cliënt, maar waar ook eigen voorzieningen en privacy kunnen worden geboden. Men kan hier gebruiken maken van gemeenschappelijke (buiten)ruimte, maar hoeft dit niet te doen. Meer 'doorstroomgericht woningaanbod' kan ook helpen om de uitstroom op peil te houden, of juist om instroom bij instellingszorg te voorkomen. Om meer 'tussenvormen' te realiseren kan een deel van het huidige aanbod aan groepswonen getransformeerd worden. Hiervoor kunnen kansen liggen in Beschermd Wonen-locaties, als hier op meer spreiding binnen de regio wordt ingezet. Bij de transformatie ligt een uitdaging in het vinden van balans tussen kleinschaligheid en betaalbaarheid. Hierin kan het ook een optie zijn om gemengde woonvormen te realiseren met andere groepen; zo kunnen exploitatiekosten voor het vastgoed gedeeld worden. Dit vraagt wel om een goede (vitale) mix aan zorgdragers en zorgvragers.

8 Uitstroommogelijkheden op de reguliere woningmarkt

Voor uitstromers uit Beschermd Wonen en Jeugdhulp geldt dat de overgang naar een eigen woning in veel gevallen valt te beschouwen als (opnieuw) een stap naar een zelfstandig leven, met alle bijkomende verantwoordelijkheden en vraagstukken. De kwetsbare uitstromers hebben hierbij vaak behoefte aan ondersteuning en begeleiding. Het passend huisvesten van deze mensen valt of staat met de mogelijkheid om ze op een goede en duurzame manier te ondersteunen in hun dagelijks leven. Deze ondersteuning kan worden geboden vanuit professionals, maar soms ook vanuit het eigen netwerk.

Ook speelt de woonomgeving een belangrijke rol. Vooral voor de zorgdoelgroepen moet een zorgvuldige afweging gemaakt worden als het gaat om de woonlocatie. Alles moet erop gericht zijn de kans op herstel zo groot mogelijk te maken en de kans op terugval te minimaliseren. Denk bijvoorbeeld aan BW-cliënten die baat hebben bij een prikkelarme omgeving of aan jongeren die buiten bereik van verslavingsgevoelige plekken moeten blijven. Een passende woonkwaliteit is afhankelijk van meerdere factoren. Een belangrijke factor is de problematiek waarmee mensen te maken hebben. De problematiek is voor ieder persoon net weer anders en vergt daarom maatwerk per persoon.

⁷ Bron: Gegevens van corporaties: Eigen Haard, Rochdale, Stadgenoot, De Key. De corporatie DUWO is niet meegenomen omdat deze corporatie zich specifiek richt op het huisvesten van studenten.

8.1 Geschikte corporatiewoningen

Uitstromers vanuit instellingen hebben behoefte aan goedkope woonruimte. In de regio Amstelland zijn 2.236 goedkope sociale huurwoningen met een huur onder de kwaliteitskortingsgrens (tot € 442) en nog eens 6.997 woningen met een betaalbare huur (€ 442 tot € 633)⁷.

In onderstaande tabel en kaartje wordt het aantal goedkope en betaalbare corporatiewoningen per gemeente weergegeven.

- Het grootste aantal aan goedkope woningen staat in de gemeente Diemen. Het grootste aantal aan betaalbare woningen staat in de gemeente Amstelveen. De gemeente Amstelveen telt in totaal de meeste goedkope en betaalbare woningen. De gemeente Amstelveen is dan ook de grootste gemeente van de gemeenten die de regio Amstelland vormen. De goedkope corporatievoorraad is in de gemeente Uithoorn erg klein.

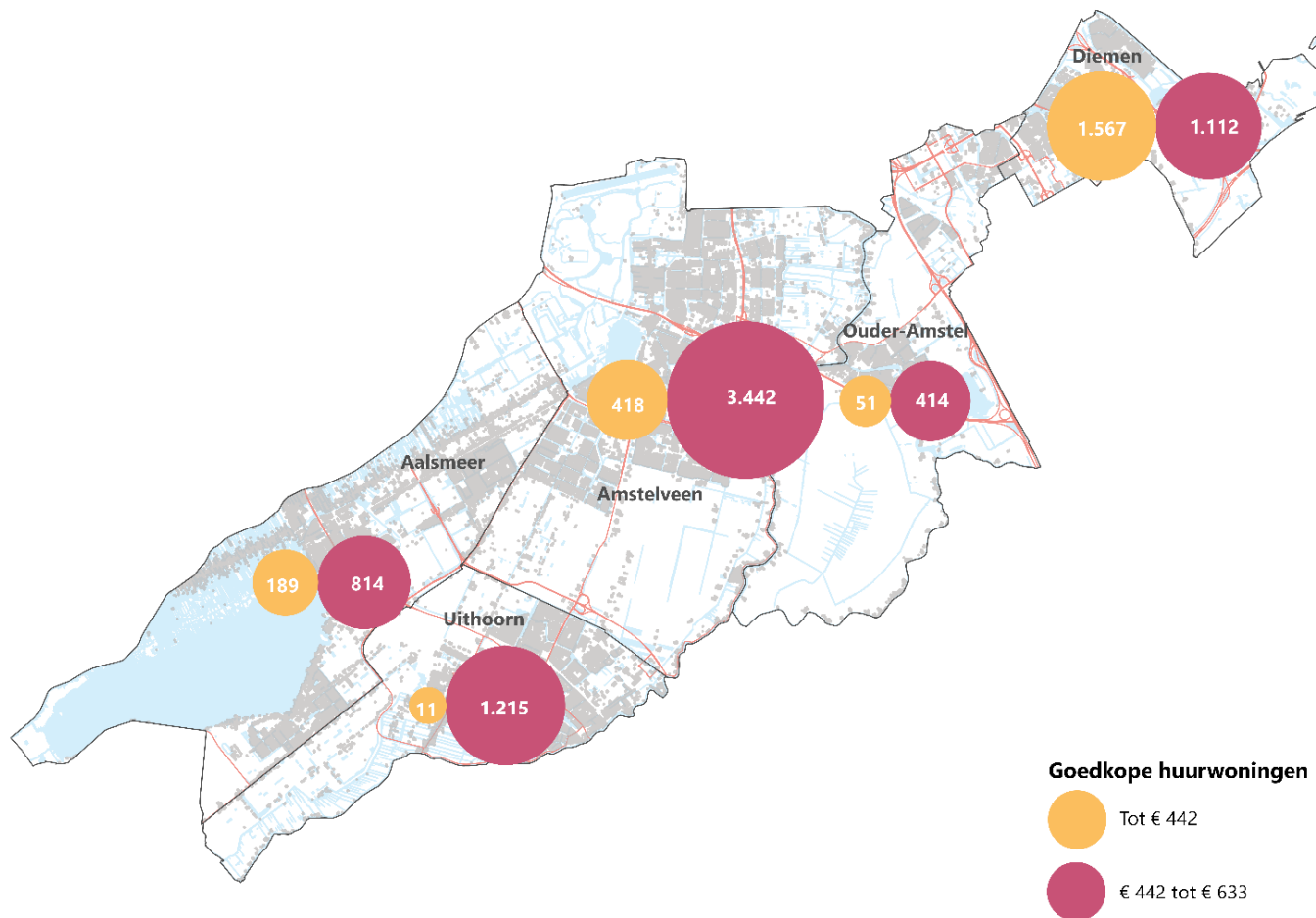
Tabel 8.1: Sociale voorraad van corporatie uitgesplitst naar huurprijsklassen

Gemeente	Tot € 442	€ 442 tot € 633	Totaal
Aalsmeer	189	814	1.003
Amstelveen	418	3.442	3.860
Diemen	1.567	1.112	2.679
Ouder-Amstel	51	414	465
Uithoorn	11	1.215	1.226
Regio Amstelland	2.236	6.997	9.233

Bron: Gegevens van corporaties in de regio Amstelland.

Figuur 8.1: Sociale voorraad van corporaties uitgesplitst naar huurprijsklassen

Regio Amstelland

Bron: Gegevens van corporaties in de regio Amstelland.

8.2 Mutaties

Om zicht te krijgen op eventuele tekorten volstaat het niet om te kijken naar het aantal aanwezige woningen in een bepaalde prijsklasse; minstens zo belangrijk is het aantal woningen dat op jaarbasis beschikbaar komt voor een nieuwe huurder. De meest recente en volledige informatie van de corporaties in de regio Amstelland over mutaties hebben betrekking op het jaar 2020:

- In 2020 werden er in de regio Amstelland 843 zelfstandige woningen aangeboden met een goedkope huur (tot aan € 442). In de prijsklasse € 442 tot € 633 kwamen er in datzelfde jaar 471 woningen vrij⁸.
- Van de doelgroep Beschermd Wonen wordt er verwacht dat er in 2021 25 personen kunnen uitstromen. Deze groep uitstromers zou goed terecht kunnen in de goedkope sociale huur. Daarnaast verwachten we dat in 2040 110 personen kunnen uitstromen. Deze personen kunnen, uitgaand van het huidige vrijkomend aanbod, in de goedkope sociale huur terecht. Echter heeft de groep nog concurrentie van de reguliere vraag binnen de sociale huur.

8.3 Druk op de sociale huur

De jaarlijks vrijkomende goedkope huurvoorraad is een segment waar de nodige druk op staat; de meest kwetsbare inwoners in de regio Amstelland maken hier namelijk aanspraak op. Deze groep is divers en omvangrijk. Vanuit het wonen met zorg gaat het daarbij voornamelijk om vraag vanuit de volgende doelgroepen:

- De verwachte jaarlijkse uitstroom van jongeren naar begeleid wonen (bijvoorbeeld kamertrainingscentrum of gezinshuis) of zelfstandig wonen

bestaat uit circa 30 tot 35 personen. Wij verwachten dat er van deze groep jaarlijks een groep van circa 20 tot 25 jongeren een beroep wil doen op een goedkope huurwoning in een doorstroomconcept (met toezicht/-begeleiding). Daarnaast zullen er jaarlijks circa 10 jongeren doorstromen naar een zelfstandige woning zonder begeleiding.

- Van de doelgroep BW wordt verwacht dat er in 2021 25 personen kunnen uitstromen. In 2040 zal de verwachte uitstroom liggen op 110 personen. Zorgaanbieder geven aan dat 90% uitstroomt naar een gemeente binnen de BW-regio Amsterdam en de overige 10% uitstroomt naar andere gemeenten in Nederland. Voor het jaar 2021 betekent dit dat er ongeveer 23 personen zullen uitstromen naar een gemeenten binnen de BW-regio Amsterdam en 2 personen naar een andere gemeente in Nederland. Dit beeld zal in de toekomst mogelijk verschuiven door de terugkomst van BW-cliënten die uit de vijf gemeenten die de regio Amstelland vormen afkomstig zijn maar momenteel verblijven in zorginstellingen elders in Nederland.
- De totale mogelijke uitstroom vanuit Beschermd Wonen en Jeugdzorg bestaat uit **circa 33 personen in de huidige situatie** die uiteindelijk in de regio Amstelland willen blijven wonen (zelfstandig wonen). Wanneer we uitgaan van eenzelfde verdeling naar uitstroomrichting voor 2040, zien we dat **circa 109 personen** uiteindelijk in de BW-regio of regio Amstelland willen blijven wonen (zelfstandig wonen).

Theoretisch gezien zou de groep uitstromers terecht kunnen in de goedkope sociale huur. In praktijk zijn de uitstromers vanuit verschillende woonzorgplekken niet de enige groep voor wie de goedkope en betaalbare sociale huur bereikbaar zou moeten zijn. Zo heeft de groep concurrentie van de andere doelgroepen binnen de sociale huur. Denk hierbij aan huishoudens met lage inkomens en statushouders. De druk op het goedkope en betaalbare segment

⁸ Bron: Verhuurgegevens van corporaties: Eigen Haard, Rochdale, Stadsgenoot en De Key.

van de sociale huur wordt tevens groter door een sterkere inzet op extramuraliseren en lokaal uitstromen.

8.4 Beleidsopgave uitstroombmogelijkheden

Samenwerken aan een landschapsschets of woonzorgladder

Inwoners zullen in toenemende mate schakelen tussen wonen en/of zorg vanuit de domeinen Jeugdhulp, Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Wmo-begeleiding. In sommige gevallen zullen zij daarbij ander verblijf nodig hebben en in sommige gevallen juist andere zorg. Doorstroming vereist een geoliede schakelformule op de woonzorgladder. Wij adviseren de regio om met de betrokken beleidsmedewerkers te werken aan een gezamenlijke landschapsschets of woonzorgladder. Hierin kan onder andere gewerkt worden aan eenduidige definities en vereisten voor diverse woonvormen (zoals tussen-vormen) en zorggroepen, de aansluiting tussen diverse woonvormen en een gestroomlijnde monitoring. Het doel is om het aanbod zo passend mogelijk te maken, en elkaars taal en systematiek beter op elkaar te laten aansluiten. Om zo ook te voorkomen dat mensen te lang zitten in een bepaalde trap van de woonladder, bijvoorbeeld crisisopvang of instellingszorg. Voor sommige groepen, zoals jonge moeders en gezinnen die begeleiding nodig hebben, is daarbij aanvullend aanbod aan tussenvormen gewenst.

Gezamenlijk werken aan samenlevingsopbouw

Om te werken aan verbetering van de samenlevingsopbouw in de wijken, is een betere ketensamenwerking tussen zorginstellingen en woningcorporaties gewenst. Denk daarbij aan het volgende:

- Leefbaarheid is een verantwoordelijkheid van inwoners, maar ook van professionals in de wijk. Met collega-organisaties moeten afspraken worden gemaakt over wie wanneer nodig is. Men moet ook van elkaar

weten wat de ander niet doet, zodat elke organisatie genoeg informatie beschikbaar heeft om de eigen professionals goed in te zetten.

- Individuele professionals moeten vervolgens genoeg handelingsvrijheid ervaren om deze verantwoordelijk te kunnen nemen, en dus ook om snel te kunnen reageren. Hier moet meer ruimte voor worden gemaakt in de toekomst (in budgetten), maar ook in de taakverdeling binnen de organisaties zelf. Het bieden van meer maatwerk kan een manier zijn om de bestaande regels om te buigen en de handelingsnelheid te bevorderen.

Het is daarnaast van groot belang om dezelfde taal te leren spreken. In het fysieke en sociale domein geldt een andere mentaliteit en een ander referentiekader. Dit vraagt om aandacht bij alle partners in de keten.

Afspraken maken over woonruimte voor alle uitstromers

Wij adviseren om afspraken te maken over een (vast) jaarlijks beschikbaar aantal woningen voor alle uitstromers, met zowel corporaties als geïnteresseerde particuliere verhuurders. Zo zal het makkelijker worden voor uitstromers om aan een (goedkope) woning te komen en wordt onnodig verblijf in zorginstellingen voorkomen. De regio kan hierin een faciliterende rol spelen om partijen bij elkaar te brengen.

Spreading van uitstroom over de wijken

Uitstromers vanuit BW hebben over het algemeen behoefte aan een (zeer) goedkope huurwoning. Zeker in stedelijk gebied komen zij daardoor vaak in wijken terecht waar veel goedkope woningen bij elkaar staan - vaak wijken met een concentratie van sociaaleconomische problematiek. Door uitstromers te huisvesten in deze wijken, neemt de problematiek in deze wijken verder toe. Dat kan de leefbaarheid onder druk zetten en het draagvlak voor uitstroom ondermijnen. Bij het maken van uitstroombafspraken met corporaties is het wenselijk hier aandacht voor te hebben. Dat vraagt om de bereidheid om ook

buiten de geijkte wijken op zoek te gaan naar geschikte woonruimte voor uitstromers.

Integrale aanpak voor mensen met multiproblematiek in de wijk

Zorgaanbieders geven aan dat het aantal cliënten met multiproblematiek toeneemt, nu in de breedte een verzwaring van de zorgvraag wordt gezien. Er is meer, langer en specifiekere zorg nodig. Cliënten worden ook steeds ouder. Ook dit leidt tot een toename aan multiproblematiek. Corporaties zien vaker mensen met multiproblematiek of een complexe zorgvraag in de wijk wonen. Wij adviseren om een integrale aanpak op te stellen voor de begeleiding van deze groep mensen, tussen gemeente, corporaties en zorgaanbieders.

Bijlage 1: Aanbodoverzicht

Aanbod voor ouderen

Zorgaanbieder	Locatie	Gemeente	Totaal aantal plekken	24-uurszorg PG	24-uurszorg SOM	Geclusterd wonen	Tijdelijk verblijf
Brentano	't Huis aan de Poel	Amstelveen	134	85	39		9
Brentano	Klaasje Zevenster	Amstelveen	52	52			
Brentano	Nieuw Vredeveld	Amstelveen	75	75			
Brentano	Belmonte	Amstelveen	30		25		5
Amstelring	Het Hoge Heem	Uithoorn	141	46	20	69	6
Amstelring	Rozenholm	Aalsmeer	54	29		23	2
Amstelring	Groenelaan	Amstelveen	132	96	18		18
Zorgcentrum 't Kloosterhof	't Kloosterhof	Aalsmeer	54	22	31		1
Zorgcentrum Aalsmeer	Zorgcentrum Aalsmeer	Aalsmeer	110	60	45		5
Cordaan	Berkenstede	Diemen	181	60	24	85	12
Cordaan	De Diem	Diemen	44	20	20		4
Zonnehuisgroep Amstelland	Zonnehuis Juliana	Amstelveen	72	72			
Zonnehuisgroep Amstelland	Zonnehuis Beatrix	Amstelveen	76		76		
Zonnehuisgroep Amstelland	Zonnehuis De Luwte	Amstelveen	105	48	57		
Zonnehuisgroep Amstelland	Zonnehuis Theresia	Ouder-Amstel	45	45			
Zonnehuisgroep Amstelland	Zonnehuis Bovenkerk	Amstelveen	48	48			
Zonnehuisgroep Amstelland	Zonnehuis Westwijk	Amstelveen	90	90			
Totaal			4.758	848	355	3.493	62

Aanbod voor mensen met een verstandelijke beperking

Zorgaanbieder	Locatie	Gemeente	Totaal aantal plekken	Gespikkeld wonen	Geclusterd wonen	Groepswonen
Cordaan	De Diem	Diemen	20		20	
Cordaan	Landlust	Diemen	24		24	
Onstweedethuis	Aan het spoor	Uithoorn	28		28	
Onstweedethuis	De Spil	Aalsmeer	33		25	8
Onstweedethuis	Groenhof	Amstelveen	52		52	
Onstweedethuis	Koningsstraat	Aalsmeer	22		22	
Onstweedethuis	Zijdelveld	Uithoorn	43		43	
Onstweedethuis	Amstel-Meer	Aalsmeer	45			45
Onstweedethuis	Hortensialaan	Aalsmeer	29			29
Onstweedethuis	Maccabiadelaan	Amstelveen	36			36
Onstweedethuis	Schoolweg	Ouder-Amstel	64			64
Onstweedethuis	Sluis-Zicht	Amstelveen	16			16
Onstweedethuis	Westwijk	Amstelveen	66		10	56
Onstweedethuis	Admiraal de Ruyterlaan	Uithoorn	11			11
Onstweedethuis	De Kwakel	Uithoorn	7			7
Onstweedethuis	Meerwijk	Uithoorn	24	5		19
Onstweedethuis	Mozaïek	Amstelveen	36			36
Totaal			556	5	224	327

Aanbod aan Beschermd Wonen

Zorgaanbieder	Locatie	Gemeente	Totaal aantal plekken	Gespikkeld wonen	Geclusterd wonen	Groepswonen
Woonbegeleiding Allemansvrind	Buitenlust 114 t/m 117	Diemen	16		16	
Woonbegeleiding Allemansvrind	Sierpeerhof 12 t/m 18	Diemen	14		14	
RIBW K/AM	Landtong 3	Amstelveen	25			25
Totaal			55	0	30	25

Bijlage 2: De Doorzonscan

De Doorzonscan is een beproefd meetinstrument waarmee gemeenten en woningcorporaties op een snelle manier kunnen achterhalen welk deel van de woningvoorraad al geschikt is voor mensen met een functiebeperking en welke woningen met een kleine ingreep geschikt te maken zijn. Iedere woning wordt op basis van een aantal kenmerken van de woningen (bouwjaar, oppervlakte en woningtype) ingedeeld in één van de categoriën. Hieronder staan de kenmerken waaraan woningen moeten voldoen om een specifieke kwalificatie te krijgen.

Geschikte woning

Alle primaire voorzieningen (slaapkamer, woonkamer, toilet, badkamer en keuken) liggen gelijkvloers of zijn zonder traplopen bereikbaar. De woning is geschikt voor bewoners met geringe beperkingen bij het lopen, die als hulpmiddelen eventueel wandelstok of kruk(ken) gebruiken. De woningen voldoen aan tenminste één van de volgende kenmerken:

- woning is aangemerkt als seniorenwoning of nultredenwoning;
- appartementen/(galerij)flats (als deze over een lift beschikken);
- (semi)bungalows, woonboerderijen.

Potentieel geschikte woning

Potentieel geschikte woningen zijn woningen die met relatief beperkte middelen geschikt te maken zijn. Hierbij is te denken aan het installeren van een traplift, of het verlagen of weghalen van drempels. Deze woningen voldoen aan de volgende criteria:

⁹ Uit landelijk onderzoek is gebleken dat er een relatie is tussen de inhoud en de potentiële geschiktheid van woningen. Voor de gemeenten Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn is de

- eengezinswoning, is gebouwd na 1998;
- inhoud⁹ bij koopwoning is groter dan 350 m³ en gebouwd na 1965;
- inhoud bij huurwoning is groter dan 300 m³ en gebouwd na 1980;
- geschakelde woning.

Niet-geschikte woning

De overige woningen zijn als niet-geschikt aangemerkt; deze woningen zijn vermoedelijk ook niet (eenvoudig) geschikt te maken.

De beoordeling van de woningvoorraad op geschiktheid op basis van wozegevens is een inschatting. Bezoek aan een woning zelf moet uitwijzen of de inschatting ook juist is. Daarnaast geeft de analyse uitsluitend inzicht in de kenmerken van de woning. Het is denkbaar dat ouderen de woning niet meer geschikt vinden omdat bijvoorbeeld het onderhoud van de woning of de tuin teveel wordt, of dat men dichterbij voorzieningen wil wonen; een woning die volgens de analyse 'geschikt' is kan in de beleving van de bewoners dan minder geschikt zijn. Andersom kan het zo zijn dat in een woning die volgens de analyse 'potentieel geschikt' is inmiddels al aanpassingen zijn gedaan (zoals de installatie van een traplift, of de drempels verwijderd). Hier kom je echter alleen achter door de woning daadwerkelijk te bezoeken. Daar wordt in deze analyse geen rekening mee gehouden.

inhoud van de woning onbekend. Aan de hand van de woonoppervlakte en ervaringen van andere onderzoeken is een inschatting gemaakt van de inhoud van de woningen.

Bijlage 3: Afkortingen en begrippen

- **Ambulantisering (GGZ):** afbouwbeleid van intramurale zorg. Een deel van de GGZ-Cliënten die voorheen zorg met verblijf in een instelling kreeg, wordt voortaan ambulant begeleid in hun eigen woning.
- **AWBZ:** Algemene wet bijzondere ziektekosten. Is per 1 januari 2015 opgeheven. Langdurig verblijf is sindsdien opgenomen in de Wlz.
- **BW:** Beschermd Wonen (GGZ). Wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorend toezicht en begeleiding. Beschermd Wonen is binnen de Wmo 2015 een maatwerkvoorziening. Vóór 1-1-2015 maakte het deel uit van de AWBZ en heette het GGZ-C.
- **Extramuralisering:** het streven om buiten de muren van een zorginstelling gelijkwaardige zorg te bieden, bijvoorbeeld in de eigen woning. Anders dan bij ambulantisering gaat het niet zozeer om individuele cliënten vanuit een instelling in de wijk te laten wonen, maar dat nieuwe cliënten minder snel worden opgenomen in een instelling.
- **GGZ:** Geestelijke gezondheidszorg. Betreft zowel de klinische zorg (Zvw), langdurige zorg (Wlz) als Beschermd Wonen (Wmo).
- **LVB:** Licht verstandelijk beperkt.
- **MPT:** Modulair Pakket Thuis. Verstrekkingvorm Zorg in Natura: een deelverstrekking die kan worden gecombineerd met het PGB.
- **MO:** Maatschappelijke opvang. Tijdelijke huisvesting van kwetsbare mensen, waaronder daklozen, jonge moeders of slachtoffers van huiselijk geweld.
- **PGB:** Persoonsgebonden budget: een verstrekkingvorm in de Wet langdurige zorg en Wmo waarbij de cliënt of diens vertegenwoordiger het budget beheert.
- **Prestatieafspraken:** Afspraken tussen gemeenten, woningcorporatie en huurders-vertegenwoordigers zoals bedoeld in de Woningwet.
- **Scheiden wonen en zorg:** Cliënt betaalt zelf de huur en de kosten voor levensonderhoud (“hotelkosten”).
- **VG:** Verstandelijk gehandicapt/beperkt.
- **VPT:** Volledig Pakket Thuis. Verstrekkingvorm Zorg in Natura: een totale verstrekking die thuis kan worden geleverd.
- **Wlz:** Wet Langdurige Zorg.
- **Wmo:** Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
- **Zvw:** Zorgverzekeringswet.

Woonvormen

Ouderen

- **Geclusterde woonvormen:** een uiteenlopend palet aan woonvormen, van instellingszorg in groepswoningen tot geclusterde appartementen, hofjes-woningen of zorgboerderijen.
- **Geclusterd wonen zonder zorg (aanwezig):** het aanbod geclusterd wonen zonder zorg kent veel variatie op verschillende vlakken. Variatie in de woonvorm: van hofjes tot flats. Variatie in de omvang van de complexen: van circa 20 tot circa 200 woningen in één complex. Als laatste bestaat er veel variatie in de aanwezigheid van gemeenschappelijke faciliteiten zoals de aanwezigheid van een buitenruimte, recreatieruimte, voorzieningen in de nabijheid, een huismeester of een alarmeringssysteem. Het zijn met name de faciliteiten die een woonplek tot een beschutte woonplek maken.
- **Geclusterd wonen met zorg nabij:** beschutte woonvorm waarbij de bewoner een eigen appartement of studio heeft met voorzieningen, dat zich in de nabijheid van een woonzorgcentrum bevindt. Bewoners kunnen een beroep doen op de medische en sociale voorzieningen van het centrum. De sociale interactie binnen en buiten de cluster staat voorop. De woningen zijn geschikt voor mensen met een lichte of middelzware zorgvraag.

- **Geschikte woning:** woning die geschikt is voor ouderen of andere zorgvragers met een (lichte) lichamelijke beperking. Alle primaire voorzieningen liggen gelijkvloers of zijn zonder traplopen bereikbaar.
- **Hofjeswonen:** geclusterde appartementen of woningen rondom een gemeenschappelijke binnentuin.
- **Reguliere woning:** ‘gewone’, niet-geclusterde woning. Het gaat hierbij zowel om gezinswoningen als om appartementen of studio’s waar ook mensen zonder zorgvraag kunnen wonen.

Beschermd Wonen & verstandelijk beperkten

- **Groepswonen/instellingszorg:** een specifieke vorm van geclusterd wonen, waarbij bewoners een kamer hebben en voorzieningen als keuken en woonkamer delen met andere bewoners. De woningen zijn geschikt voor bewoners met een zwaardere zorgvraag.
- **Geclusterd wonen met of zonder begeleiding:** beschutte woonvorm waarbij de bewoner een eigen appartement of studio heeft met voorzieningen, maar ook met een ontmoetingsruimte in of bij het pand. De woningen zijn geschikt voor bewoners met een zwaardere zorgvraag.
- **Gespikkeld wonen/individueel wonen met begeleiding:** wonen in een reguliere, niet-geclusterde woning die vaak in de nabijheid van een woonvorm staat waarvandaan lichtere zorg en begeleiding geboden kan worden.
- **Beschermd Wonen:** De cliënt woont in een gebouw met meerdere mensen die bescherming en begeleiding nodig hebben. De cliënt heeft een eigen kamer. Er zijn gemeenschappelijke ruimtes zoals de eetkamer. Overdag zijn er altijd begeleiders in het gebouw. ’s Nachts is er een toezichthouder.
- **Begeleid wonen:** De cliënt woont zelfstandig in een huis (regulier of geclusterd). Het huis staat op de naam van de zorginstelling die de cliënt begeleidt. De begeleider komt op vaste tijden langs bij de cliënt en bespreekt hoe het gaat.

- **Zelfstandig wonen met begeleiding:** De cliënt kan zelfstandig in de eigen woning blijven en krijgt begeleiding aan huis. De zorgverlener komt in de meeste gevallen naar de cliënten toe in een woonruimte die niet in beheer is van de zorginstelling. De cliënt betaalt de huur en vaste lasten zelf.

Kwetsbare jongeren

- **Kamertrainingscentrum:** een specifieke vorm van geclusterd wonen, waarbij bewoners een kamer hebben en voorzieningen als keuken en woonkamer delen met andere bewoners. De woonvorm is bestemd voor jongeren van 18+ en dient als opmaat richting zelfstandig wonen.

Bijlage 4: Organisatie en bekostiging van langdurige zorg

Wlz, Wmo en Zvw

Sinds de afschaffing van de AWBZ in 2015 kan langdurige zorg en ondersteuning voor volwassenen uit drie zorgwetten geleverd worden:

- Zorg uit de Wet langdurige zorg (Wlz)
- Ondersteuning uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Wijkverpleging uit de Zorgverzekeringswet (Zvw)

De aard van de zorgbehoefte bepaalt vanuit welke wet iemand zorg krijgt.

De Wet langdurige zorg is bedoeld voor mensen die 'levenslang en levensbreed' ondersteuning nodig hebben, thuis of in een zorginstelling. Wlz-zorg is alleen mogelijk als iemand zorg nodig heeft vanwege een lichamelijke ziekte of beperking, dementie, een verstandelijke beperking of een zintuiglijke beperking, het duidelijk is dat hij of zij blijvend (= levenslang) zorg nodig heeft en iemand permanent toezicht of 24 uur per dag zorg in de nabijheid nodig heeft. Het Zorgkantoor is verantwoordelijk voor deze zorg; cliënten hebben een indicatie nodig van het CIZ om in aanmerking te komen voor Wlz-zorg. Wie niet voldoet aan de voorwaarden voor Wlz-zorg, kan voor ondersteuning een beroep doen op de gemeente (Wmo). Wijkverpleging wordt bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet.

In principe geeft alleen de Wlz toegang tot wonen in een zorginstelling, zoals een verpleeghuis of een instelling voor beperktenzorg¹⁰. Verhuizen naar een instelling is overigens niet verplicht: als de omstandigheden goed zijn kan Wlz-

¹⁰ Beschermd Wonen GGZ vormt hierop een uitzondering: dit is 24-uurszorg inclusief verblijf, maar wordt bekostigd door de gemeente (Wmo).

zorg ook thuis geleverd worden. Wmo-ondersteuning en wijkverpleging zijn mogelijk als u thuis of in een kleinschalige woonvorm woont.

Zorgzwaartepakketten

Tot 2015 werden indicaties uitgedrukt in 'zorgzwaartepakketten'. Met de overgang van de AWBZ naar de Wlz is deze term officieel vervangen door de term 'zorgprofiel'; in de praktijk wordt de zorgvraag echter nog vaak uitgedrukt in de oude terminologie. Voor ouderen bestaan binnen de Wlz de volgende zorgprofielen (VV staat voor 'verpleging en verzorging'):

Vroegere ZP	Naam zorgprofiel
ZP VV 4	VV Beschut wonen met intensieve begeleiding en uitgebreide verzorging
ZP VV 5	VV Beschermd wonen met intensieve dementiezorg
ZP VV 6	VV Beschermd wonen met intensieve verzorging en verpleging
ZP VV 7	VV Beschermd wonen met zeer intensieve zorg vanwege specifieke aandoeningen, met de nadruk op begeleiding
ZP VV 8	VV Beschermd wonen met zeer intensieve zorg vanwege specifieke aandoeningen, met de nadruk op verzorging/verpleging
ZP VV 9b	VV Herstelgerichte behandeling met verpleging en verzorging

Voor mensen met een (lichte) verstandelijke beperking gelden de volgende zorgprofielen binnen de Wlz:

Vroegere ZZP	Naam zorgprofiel
ZZP VG 3	VG Wonen met begeleiding en verzorging (vanaf 18 jaar; niet voor jeugd)
ZZP VG 4	VG Wonen met begeleiding en intensieve verzorging
ZZP VG 5	VG Wonen met intensieve begeleiding en intensieve verzorging
ZZP VG 6	VG Wonen met intensieve begeleiding, verzorging en gedragsregulering
ZZP VG 7	VG (Besloten) wonen met zeer intensieve begeleiding, verzorging en gedragsregulering
ZZP VG 8	VG Wonen met begeleiding en volledige verzorging en verpleging

Vroegere ZZP	Naam zorgprofiel
ZZP LVG 1	LVG Wonen met enige behandeling en begeleiding
ZZP LVG 2	LVG Wonen met behandeling en begeleiding
ZZP LVG 3	LVG Wonen met intensieve behandeling en begeleiding, kleine groep
ZZP LVG 4	LVG Wonen met zeer intensieve behandeling en begeleiding
ZZP LVG 5	LVG Besloten wonen met zeer intensieve behandeling en begeleiding
ZZP SGLVG 1	LVG Behandeling in een SGLVG behandelcentrum

Voor mensen met een lichamelijke beperking gelden de volgende zorgprofielen binnen de Wlz:

Vroegere ZZP	Naam zorgprofiel
ZZP LG 1	LG Wonen met enige begeleiding en enige verzorging (alleen in 2015)
ZZP LG 2	LG Wonen met begeleiding en enige verzorging
ZZP LG 3	LG Wonen met enige begeleiding en verzorging (alleen in 2015)
ZZP LG 4	LG Wonen met begeleiding en verzorging
ZZP LG 5	LG Wonen met begeleiding en intensieve verzorging
ZZP LG 6	LG Wonen met intensieve begeleiding en intensieve verzorging
ZZP LG 7	LG Wonen met zeer intensieve begeleiding en zeer intensieve verzorging

Voor mensen met een psychiatrisch ziektebeeld die langer dan drie jaar verblijven in een GGZ-instelling voor behandeling gelden de volgende zorgprofielen binnen de Wlz:

Vroegere ZZP	Naam zorgprofiel
ZZP GGZ-B 3	GGZ-B Voortgezet verblijf met intensieve begeleiding
ZZP GGZ-B 4	GGZ-B Voortgezet verblijf met intensieve begeleiding en verzorging
ZZP GGZ-B 5	GGZ-B Voortgezet verblijf met intensieve begeleiding en gedragsregulering
ZZP GGZ-B 6	GGZ-B Voortgezet verblijf met intensieve begeleiding en intensieve verpleging en verzorging
ZZP GGZ-B 7	GGZ-B Beveiligd voortgezet verblijf vanwege extreme gedragsproblematiek met zeer intensieve begeleiding

Beschermd Wonen

Beschermd Wonen (BW) valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Bij BW wordt door de gemeente met vier typen beschikkingen gewerkt:

Beschikking	Naam zorgprofiel
Intramuraal	Geclusterde woningen inclusief IBW-woningen (individueel beschermd wonen). Dit zijn satellietwoningen in de buurt van een BW-locatie.
VPT	Volledig Pakket Thuis is beschermde woonzorg bij iemand thuis (24-uur afroepbaar).
Overbruggingszorg	Omvat zowel mensen die nog op een wachtlijst staan voor BW en in de tussentijd overbruggingszorg thuis ontvangen, als mensen die al uitgestroomd zijn en op basis van hun BW-indicatie nog alternatieve zorg ("losse componenten") thuis krijgen.
PGB	Omvat zowel mensen die met hun PGB een plek in een instelling hebben geregeld als mensen die met hun PGB de benodigde zorg thuis regelen.

Bijlage 5: Zorggebruik

Hieronder volgt een overzicht van indicaties voor langdurige zorg van de afgelopen kalenderjaren. Het betreft hier het aantal indicaties per jaar op 1 januari, tenzij anders wordt aangegeven. De gegevens zijn afkomstig van het Centrum indicatiestelling zorg (ouderenzorg, verstandelijk beperkten, GGZ-B) en de gemeenten (GGZ, Jeugdzorg).

Tabel 5a: Wlz-indicaties ouderenzorg naar zorgzwaarte, regio Amstelland

Wlz-indicatie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
VV01	45	30	25	15	15	15
VV02	150	110	70	45	25	20
VV03	160	105	60	40	30	20
VV04	430	390	360	355	360	350
VV05	750	790	815	855	915	980
VV06	390	395	390	375	365	370
VV07	120	85	60	65	45	45
VV08	25	30	20	25	20	20
VV09*	15	5	5	10	5	5
VV10	15	0	0	0	0	0
Totaal	2.100	1.940	1.805	1.785	1.780	1.825

Bron: CIZ-gegevens.

Tabel 5b: LG-indicaties, regio Amstelland

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal	90	90	120	120	125	125

Bron: CIZ-gegevens.

Tabel 5c: Wlz-indicaties doelgroep VG naar zorgzwaarte, regio Amstelland

Wlz-indicatie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
VG01	10	10	10	10	10	10
VG02	50	50	45	45	40	30
VG03	175	175	185	185	195	205
VG04	80	90	105	105	115	125
VG05	95	100	120	125	125	115
VG06	150	165	185	195	200	195
VG07	50	50	55	55	65	90
VG08	30	35	45	50	55	60
(SG)LVG	15	5	20	10	5	0
Totaal	655	680	770	780	810	830

Bron: CIZ-gegevens.

Tabel 5d: Beschikkingen Jeugdzorg, regio Amstelland

	0 - 4 jaar	5 - 9 jaar	10 - 14 jaar	15 - 16 jaar	17 - 19 jaar
Jeugdzorg-met-verblijf	7	29	51	18	81
JGGZ	0	0	7	9	22
Tijdelijk verblijf	15	29	68	51	35
Pleegzorg	0	0	0	2	9
Totaal	22	57	125	79	147

Bron: Gegevens gemeente Diemen, Ouder-Amstel, Uithoorn en schatting voor gemeente Aalsmeer en Amstelveen.

Bijlage 6: Verwerking aannames doelgroep ouderen en VG

Vertaling van zorgvraag naar woonvraag ouderen, basisvariant (2021)

Woonvormen voor 65-plussers in 2020	Zorg-trede 1	Zorg-trede 2	Zorg-trede 3	Zorg-trede 4	Zorg-trede 5	Zorg-trede 6 (PG)	Zorg-trede 6 (SOM)
Regulier wonen	88%	88%	80%	70%	60%	9%	9%
Geclusterd wonen	12%	12%	20%	30%	40%	3%	3%
24-uurszorg SOM	0%	0%	0%	0%	0%	0%	88%
24-uurszorg PG	0%	0%	0%	0%	0%	88%	0%

Vertaling van zorgvraag naar woonvraag ouderen, trendvariant (2040)

Woonvormen voor 65-plussers in 2020	Zorg-trede 1	Zorg-trede 2	Zorg-trede 3	Zorg-trede 4	Zorg-trede 5	Zorg-trede 6 (PG)	Zorg-trede 6 (SOM)
Regulier wonen	85%	85%	65%	60%	50%	5%	40%
Geclusterd wonen	15%	15%	35%	40%	50%	28%	10%
24-uurszorg SOM	0%	0%	0%	0%	0%	0%	50%
24-uurszorg PG	0%	0%	0%	0%	0%	67%	0%

Vertaling van zorgvraag naar woonvraag VG, basisvariant (2021)

Zorgzwaartepakketten	Aandeel geclusterd	Aandeel gespikkeld
SG(LVG)	0%	100%
VG1	100%	0%
VG2	50%	50%
VG3	50%	50%
VG4	85%	15%
VG5	100%	0%
VG6	100%	0%
VG7	95%	5%
VG8	100%	0%

Vertaling van zorgvraag naar woonvraag VG, trendvariant (2040)

Zorgzwaartepakketten	Aandeel geclusterd	Aandeel gespikkeld
SG(LVG)	0%	100%
VG1	85%	15%
VG2	0%	100%
VG3	0%	100%
VG4	67%	33%
VG5	100%	0%
VG6	100%	0%
VG7	85%	15%
VG8	100%	0%

Bijlage 7: Woonstijlen

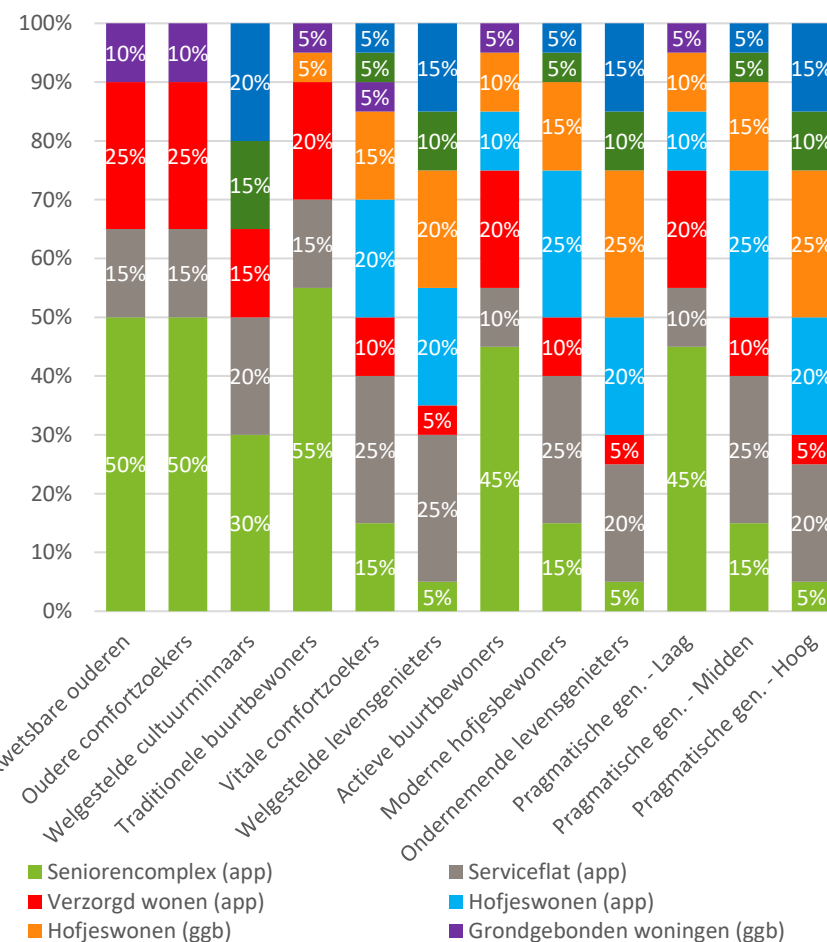
De woonwensen van ouderen zijn divers. Er bestaat geen blauwdruk voor het ‘geclusterd wonen’. De woonvorm ‘geclusterd wonen’ is een verzamelnaam voor diverse woningtypes en woonconcepten die beschutting, comfort en ontmoeting bieden. Verschillende groepen ouderen zoeken daarbij verschillende typen geclusterde woonvormen. Welke keuzes groepen ouderen hierin maken is onder meer afhankelijk van hun woonwensen, die wij classificeren als zogeheten woonstijlen. De ‘woonstijl’ is een adaptie van de sociologische term ‘leefstijl’. Via ‘woonstijlen’ worden sociologische inzichten gebruikt om woongedrag te classificeren.

Indeling van 9 woonstijlen naar generatie (geboortjaar) en financiële positie

	Lagere financiële positie	Middel financiële positie	Hoge financiële positie
Stille Generatie (1940 e.o.)	Kwetsbare Ouderen	Oudere comfortzoekers	Welgestelde cultuurminnaars
Protestgeneratie (1940-1955)	Traditionele buurtbewoners	Vitale comfortzoekers	Welgestelde levensgenieters
Generatie X (1955-1970)	Actieve buurtbewoners	Moderne hofjesbewoners	Ondernemende levensgenieters

Wij zien negen dominante woonstijlen onder huidige en toekomstige generaties ouderen (50+), die elk een eigen profiel en type woonwensen hebben. De indeling naar woonstijlen is gebaseerd op analyses van woongedrag en woonwensen van ouderen, zoals die naar voren komen in CBS-microdata, het WoON-onderzoek en sociologisch onderzoek naar generaties en waardepatronen. Deze inzichten zijn gekoppeld aan achtergrondkenmerken van ouderen, zoals het inkomen, leeftijd, huishoudenssamenstelling, stedelijkheid, opleiding en vermogen. In de volgende pagina’s geven we een profielschets van elke woonstijl en hun woonwensen. De figuur rechts geeft aan welke woonconcepten goed passen bij de woonstijlen.

Voorkeuren van woonstijlen naar woonconcept binnen geclusterd wonen

Bron: CBS-Microdata en WoON2018; bewerking Companen.

Woonconcepten

De woonvorm 'geclusterd wonen voor ouderen' valt uiteen in diverse woonconcepten, en ook woningtypes. Voor alle geclusterde woonconcepten geldt dat zij in enige mate beschutting, ontmoeting en comfort bieden. Vaak is er sprake van ontmoetingsruimte en/of een gezamenlijke tuin, soms is er een bewonerscommissie die activiteiten organiseert. Sommige woonconcepten onderscheiden zich door een groot aanbod aan (betaalde) diensten, terwijl bij andere de onderlinge hulp juist centraal staat. Hieronder lichten we de verschillende typologieën toe. Hierin is *primair* gekeken naar het onderscheid in verschijningsvorm en *secundair* naar de aanwezigheid van zorg, diensten of voorzieningen.

Seniorencomplex: Traditioneel appartementencomplex voor senioren

Serviceflat: Appartementencomplex met hoog aantal (verplicht af te nemen) diensten met betrekking tot comfort en ondersteuning

Verzorgd Wonen: Appartementencomplex dat alleen toegankelijk is voor mensen die zorg aan huis nodig hebben (Zvw- of VPT-indicatie (wlz) is vereist)

Hofjeswonen (ggb): Cluster van kleine woningen, gecentreerd rondom een gezamenlijke binnenplaats

Hofjeswonen (app): Appartementencomplex met 3 à 5 woonlagen, gecentreerd rondom een gezamenlijke binnenplaats en entree. Ontwerp nodigt uit tot ontmoeting in deze (buiten)ruimten

Grondgebonden seniorenwoningen: Traditionele geschikte rijwoningen

Zorgvilla: Luxe appartementencomplex op privaat terrein, met uitgebreide buitenruimte rondom het complex

Luxe appartementen: Modern appartementencomplex met een hoge mate aan zelfstandigheid en comfort

De kenmerken van deze woonconcepten zijn in onderstaande figuur schematisch uiteengezet. In hoofdstuk 4 geven wij een inschatting van de behoefte per concept, en de veranderingen die hierin zullen plaatsvinden. De kleuren geven het onderscheid in kenmerken van de woonconcepten weer.

Woonconcepten	Marktsegment			Indicatie nodig?		Mate van beschutting			Mate zelfstandigheid			Mate van samenleven			Dienstenniveau			Voorzieningenniveau			
	Soc.	PH	Koop	Geen	ZVW	Laag	Mid.	Hoog	Laag	Mid.	Hoog	Laag	Mid.	Hoog	Laag	Mid.	Hoog	Laag	Mid.	Hoog	
Seniorencomplex	■						■			■			■			■		■	■		
Serviceflat	■	■	■				■			■			■				■		■	■	■
Verzorgd Wonen	■	■			■			■	■				■				■		■	■	■
Hofjeswonen (app)	■	■	■		■			■		■				■		■			■	■	■
Hofjeswonen (ggb)	■	■	■		■			■		■				■		■			■		
Seniorenwoningen (ggb)	■					■					■	■			■				■		
Zorgvilla		■			■			■	■					■			■			■	■
Luxe appartementen		■	■				■			■		■				■			■		

Kwetsbare ouderen

Kwetsbare ouderen behoren tot de 'stille generatie' (1925 – 1940). Deze groep ouderen heeft een leeftijd van 80 jaar of ouder. De groep heeft een lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen. Zij zijn doorgaans lager opgeleid. Het merendeel van de kwetsbare ouderen woont in een corporatiewoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Kwetsbare ouderen hebben een traditionele waardeoriëntatie, die voornamelijk gevormd is door de waarden en normen die men 'vanuit huis' mee kreeg. Kwetsbare ouderen komen voort uit een plichtsgetrouwe generatie, waarin een zuinig en bescheiden leven voorop staat. Voor deze groep staat de gemeenschap in het middelpunt in plaats van het individu.

Kwetsbare ouderen zijn trouw aan collectieve organisaties zoals ouderenbonden, vakbonden en goede doelen. Echter ondernemen ze geen politieke of maatschappelijke actie. Moderne communicatiemiddelen worden door kwetsbare ouderen niet of nauwelijks gebruikt.

Vrije tijd & consumptie

Vanwege de hoge leeftijd, beperkte financiële middelen en traditionele oriëntatie, ondernemen kwetsbare ouderen relatief weinig activiteiten. Deze groep onderneemt met name traditionele hobby's, zoals lezen, puzzelen, breien, verzamelen en tuinieren.

Kwetsbare ouderen lezen vooral regionale kranten en omroepbladen. Nederland 1, 2 en 3 en RTL-zenders zijn favoriet op de TV. Het aankopen van producten via het internet doet de groep nauwelijks.

Kwetsbare ouderen hebben een gemiddeld aantal verzekeringen. Kwetsbare ouderen hebben vaak geen auto en steunen bekende goede doelen, omdat dit zo 'hoort'.

Verhuiscens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 85% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar (WoON2018). Van de overige 15%, geeft 70% aan misschien en 17% beslist te willen verhuizen, 9% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 4% heeft al een andere woning gevonden.

Kwetsbare ouderen wonen relatief vaak in een gelijkvloerse woning, die al is aangepast voor een eventuele handicap. Daarnaast wonen kwetsbare ouderen vaak in seniorenwoningen, binnen een complex of als aanleunwoning.

Veel kwetsbare ouderen geven aan dat gezondheid een reden vormt om te verhuizen. De gewenste woningen bij verhuizing zijn met name appartementen. De groep heeft hierbij over het algemeen ook een sterke voorkeur om samen te wonen, mede om meer sociaal contact te kunnen leggen. De nabijheid van supermarkten en OV is belangrijk voor de groep kwetsbare ouderen.

Oudere comfortzoekers

Oudere comfortzoekers behoren tot de 'stille generatie' (1925 – 1940). Deze groep ouderen is 80-plus en beschikt over een midden inkomenspositie en een modaal vermogen. Zij zijn doorgaans lager of midden opgeleid. Net zoals de groep kwetsbare ouderen woont het merendeel van de oudere comfortzoekers in een corporatiewoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Oudere comfortzoekers hebben een traditionele waardeoriëntatie, die voornamelijk gevormd is door de waarden en normen die men 'vanuit huis' mee kreeg. Oudere comfortzoekers komen voort uit een plichtsgetrouwe generatie, waarin een zuinig en bescheiden leven voorop staat. Voor deze groep staat de gemeenschap in het middelpunt in plaats van het individu.

Oudere comfortzoekers hebben relatief veel vertrouwen in de overheid, banken en de zorg. Moderne communicatiemiddelen worden door oudere comfortzoekers niet of nauwelijks gebruikt.

Vrije tijd & consumptie

Vanwege de hoge leeftijd en traditionele oriëntatie, ondernemen oudere comfortzoekers relatief weinig activiteiten. Deze groep gaat soms naar een restaurant en houdt zich bezig met kruiswoordpuzzels, lezen, puzzelen, bordspellen en tuinieren.

Oudere comfortzoekers lezen graag regionale kranten en maken gebruik van omroepbladen zoals Troskompas en KRO Magazine. Daarnaast leest deze groep graag bladen zoals Libelle, Privé en Plus magazine. Publieke televisiezenders, RTL-zenders en Veronica worden veel bekeken door oudere comfortzoekers. De radio staat vaak afgestemd op een regionale radiozender.

Oudere comfortzoekers hebben weinig interesse in financiële producten. Verzekeringen worden vaak afgesloten bij de grote banken. Deze groep ouderen doneert jaarlijks een bescheiden bedrag voor fondsen zoals KWF Kankerbestrijding, Nederlandse Hartstichting en Zonnebloem. Sommige oudere comfortzoekers hebben één tweedehands auto van het merk Suzuki, Peugeot of Volkswagen.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 80% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 20%, geeft 71% aan misschien en 10% beslist te willen verhuizen, 15% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 3% heeft al een andere woning gevonden.

Oudere comfortzoekers wonen overwegend binnen een complex, in de vorm van woonzorgcentrum, bejaardentehuis of serviceflat. De woningen binnen deze complexen zijn vaak gelijkvloers.

Gezondheid vormt ook voor deze groep de grootste reden tot eventuele verhuizing. Oudere comfortzoekers spreken vaker een wens uit om samen te wonen met andere huishoudens, bijvoorbeeld in appartementencomplexen. Bij de keuze voor een woonplek is ook voor deze groep de nabijheid van supermarkten en OV belangrijk.

Welgestelde cultuurminnaars

Welgestelde cultuurminnaars vallen onder de 'stille generatie' (1925 – 1940). Deze groep ouderen is op hoge leeftijd (80-plus) en beschikt over een hoge inkomenspositie en een hoog vermogen. Zij zijn doorgaans hoger opgeleid. De welgestelde cultuurminnaars wonen voornamelijk in koopwoningen.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Welgestelde cultuurminnaars hebben een traditionele waardeoriëntatie, die voornamelijk gevormd is door de waarden en normen die men 'vanuit huis' mee kreeg. Oudere comfortzoekers komen voort uit een plichtsgetrouwe generatie, waarin een zuinig en bescheiden leven voorop staat. Voor deze groep staat de gemeenschap in het middelpunt in plaats van het individu.

Deze groep is vooral betrokken bij goede doelen of politiek. Ze steunen vaker dan gemiddeld initiatieven/projecten van anderen door middel van donaties. Welgestelde cultuurminnaars hebben vertrouwen in de overheid en andere instituties.

Vrije tijd & consumptie

Welgestelde cultuurminnaars bezoeken graag opera's, klassieke concerten en musea. Deze groep is geïnteresseerd in het verzamelen van antiek. Ze gaan nog regelmatig uit eten. Verder houdt deze groep zich bezig met bridgen, golfen, lezen, kaartspellen en schaken.

De welgestelde cultuurminnaars lezen graag de krant. Het Financieel Dagblad, de Volkskrant en trouw worden veel gelezen. Populaire tijdschriften onder deze groep zijn Plus Magazine en Elsevier. De televisie wordt afgestemd op Nederland 1, 2 en 3 waarop ze graag informatieve programma's kijken. Men luistert voornamelijk naar Classic FM of één van de publieke radiozenders Radio 1, Radio 2 of Radio 4.

De Welgestelde cultuurminnaars zijn vaak beleggers en ze beleggen voornamelijk via een bank. Het aantal verzekeringen ligt hoog en worden het liefst bij een bank afgesloten. Deze groep bankiert voornamelijk bij de bekendste banken van Nederland. Ze steunen goede doelen die actief zijn op het gebied van kunst, cultuur, milieu en natuur. Ze doneren meer dan gemiddeld en zo'n 2 tot 10 keer per jaar.

Als er een auto voor de deur staat is deze vaak van het merk Mercedes, BMW of Volvo.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 81% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 19%, geeft 79% aan misschien en 8% beslist te willen verhuizen, 8% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 5% heeft al een andere woning gevonden.

Welgestelde cultuurminnaars wonen zowel in complexen als op zichzelf. Wanneer deze groep in een complex woont, betreft het vaak een woonzorgcentrum, bejaardentehuis of serviceflat. De woningen zijn hierbij over het algemeen gelijkvloers en onderhoudsvriendelijk.

Gezondheid wordt als een van de voornaamste redenen gezien om te verhuizen. De verhuiswens is hierbij hoofdzakelijk gericht op appartementen met daaropvolgend rijtjeshuizen en andere soort woningen. Binnen deze verhuiswens is er een sterke behoefte om samen te wonen. Deze groep vindt het prettig als supermarkten en OV dichtbij huis te vinden zijn.

Traditionele buurtbewoners

Traditionele buurtbewoners vallen onder de 'protestgeneratie' (1940 – 1955). Deze groep ouderen is op hogere leeftijd (65 tot 80 jaar) en heeft een lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen. Zij zijn doorgaans lager opgeleid. Ondanks de lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen woont het merendeel van deze groep ouderen in een koopwoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Traditionele buurtbewoners zijn gedreven, idealistisch en zelfbewust. Ze kenmerken zich door een actieve levenshouding met hoge vitaliteit. Traditionele buurtbewoners hebben een zichtbare persoonlijk stijl, varen een eigen koers en trekken zich minder aan van autoriteit. Een bekend motto van deze groep luidt: 'Wat ik nog kan, doe ik'.

Deze groep is bovengemiddeld betrokken bij vereniging en politiek. Ze ondernemen weinig politieke of maatschappelijke actie. Ze ervaren minder omzien naar elkaar en dat is een gemis. Het vertrouwen in banken en zorg is relatief groot. Men voelt zich niet goed vertegenwoordigd en gehoord door met name de landelijke politiek.

Vrije tijd & consumptie

Traditionele buurtbewoners wandelen of fietsen met enige regelmaat. Deze ouderen gaan soms nog naar de kerk. Ze ondernemen hobby's zoals kruiswoordpuzzels, lezen, tuinieren, zelf kleding maken en verzamelen.

Traditionele buurtbewoners maken veel gebruik van verschillende media, zoals kranten, omroepbladen, televisie en radio. Regionale kranten en kranten zoals Nederlands Dagblad, Reformatorisch Dagblad en Trouw, zijn populair onder de

groep. De televisie en radio staan voornamelijk afgestemd op de publieke televisie- en radiozenders zoals Nederland 1, 2 of 3 en Radio 1, 2, 4 of 5.

Het liefst bankieren de traditionele buurtbewoners bij grote banken zoals Rabobank en ING. Ze hebben daar een betaalrekening en spaarrekening afgesloten, maar van andere financiële producten wordt eigenlijk geen gebruik van gemaakt. De meeste traditionele buurtbewoners hebben één kleine auto van merken zoals Opel, Nissan of Toyota. De groep geeft geld aan goede doelen met een humanitair karakter, zoals Kerk in Actie, Unicef en Leger des Heils.

Verhuiscens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 74% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 26%, geeft 72% aan misschien en 13% beslist te willen verhuizen, 13% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 2% heeft al een andere woning gevonden.

Traditionele buurtbewoners wonen over het algemeen vaak gelijkvloers. De woning, waarin zij doorgaans wonen is in algemene zin minder geschikt voor een zorgvraag. Om deze reden zijn aanpassingen (op latere leeftijd) in het huis vaker noodzakelijk. Vanwege het hebben van sociale contacten kiezen traditionele buurtbewoners er vaak voor om in een complex te gaan wonen. De groep kiest er vaker voor om te experimenteren met verschillende vormen van samenleven.

Al met al behoren gezondheid, de huidige woning en woonomgeving tot de voornaamste redenen voor traditionele buurtbewoners om te verhuizen. De gewenste woning voor deze groep is een primair appartement of een secundair rijtjeshuis. De wens om samen te wonen of om alleen te wonen is hierbij in evenwicht. De groep vindt de nabijheid van supermarkten en OV erg belangrijk.

Vitale comfortzoekers

Vitale comfortzoekers behoren tot de 'protestgeneratie' (1940 – 1955). Deze groep ouderen valt binnen de leeftijdsklasse 65 tot 80 jaar en heeft een gemiddelde inkomenspositie en een modaal vermogen. Het grootste deel van de groep vitale comfortzoekers woont in een koopwoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Vitale comfortzoekers zijn gedreven, idealistisch en zelfbewust. Ze kenmerken zich door een actieve levenshouding met hoge vitaliteit. Vitale comfortzoekers hebben een zichtbare persoonlijk stijl, varen een eigen koers en trekken zich minder aan van autoriteit. Een bekend motto van deze groep luidt: 'Wat ik nog kan, doe ik'.

Vitale comfortzoekers zijn bovengemiddeld betrokken in de samenleving. Zij steken hun energie in het geloof, goede doelen en politiek, maar ondernemen geen politieke of maatschappelijke actie. Een kwart levert een actieve bijdrage aan de eigen leefomgeving waar dat nog lukt. Tegelijkertijd is er een grote groep die juist weinig tot niets onderneemt.

Vrije tijd & consumptie

De vitale comfortzoekers doen voornamelijk aan bridgen, fietsen en wandelen. Ook gaan ze graag op vakantie waarbij zowel rondreizen, cruises, natuur-, fiets- en wandelvakanties geliefd zijn. Musicals en restaurants worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met kruiswoordpuzzels, tuinieren, vrijwilligerswerk en verzamelen.

Vitale comfortzoekers veel gebruik van regionale dagbladen, het AD en de Telegraaf. De televisie en radio staan voornamelijk afgestemd op de publieke televisie- en radiozenders zoals Nederland 1, 2 of 3 en Radio 1, 2, 4 of 5.

Verzekerd zijn voor alle risico's vinden de vitale comfortzoekers erg belangrijk. Verzekeringen worden het liefst afgesloten bij een bank. Vitale comfortzoekers steunen veel goede doelen en doen dat vaak meerdere keren per jaar. De meeste vitale comfortzoekers hebben één kleine auto van merken zoals Opel, Nissan of Toyota.

Verhuiscwens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 73% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 27%, geeft 79% aan misschien en 9% beslist te willen verhuizen, 9% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 4% heeft al een andere woning gevonden.

De woonsituatie van vitale comfortzoekers kenmerkt zich als overwegend op zichzelf. De betreffende personen wonen hierbij vaak in een gelijkvloerse ouderewoning. De woningen zijn op zichzelf gezien al redelijk geschikt. Wel wordt er vaker gebruik gemaakt van een traplift. Hierbij is er ook vaker een 2^e toilet aanwezig en sprake van aanbouw.

Binnen deze groep vormt gezondheid wederom een grote reden tot eventueel verhuizen. Anders dan bij de voorgaande groepen wordt hiervoor ook de huidige woning op zichzelf als reden gezien. De verhuiscwens is met name gericht op primaire appartementen en secundaire rijtjeshuizen. De wens om samen of alleen te wonen is hierbij in evenwicht. In tegenstelling tot de eerdere twee groepen vinden vitale comfortzoekers het minder belangrijk dat supermarkten en OV in de nabijheid zijn.

Welgestelde levensgenieters

Welgestelde levensgenieters zijn onderdeel van de 'protestgeneratie' (1940 – 1955). Deze groep ouderen valt in de leeftijdscategorie 65 tot 80 jaar en heeft een hoge inkomenspositie en een hoog vermogen. De ondernemend levensgenieters wonen voornamelijk in (vrijstaande) koopwoningen.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Welgestelde levensgenieters zijn gedreven, idealistisch en zelfbewust. Ze kenmerken zich door een actieve levenshouding met hoge vitaliteit. Welgestelde levensgenieters hebben een zichtbare persoonlijk stijl, varen een eigen koers en trekken zich minder aan van autoriteit. Een bekend motto van deze groep luidt: 'Wat ik nog kan, doe ik'.

Welgestelde levensgenieters zijn bovengemiddeld betrokken in de samenleving. Zij steken hun energie in vereniging, goede doelen en politiek en ondernemen alleen politieke of maatschappelijke actie als het echt nodig is. Een kwart levert een actieve bijdrage aan de eigen leefomgeving waar dat nog lukt. De groep staat neutraal tegenover de eigen invloed op de regering.

Vrije tijd & consumptie

Welgestelde levensgenieters maken in hun vrije tijd vraag uitstapjes in de natuur en houden ze zich bezig met tuinieren. De hobby's van deze groep bestaan voornamelijk uit fietsen, wandelen, lezen en schilderen. Daarnaast bezoeken ze regelmatig musea en theaters. Ze geven de voorkeur aan culturele- en zon- en strandvakanties.

De Volkskrant, NRC Handelsblad en regionale kranten worden veel gelezen. Daarnaast zijn woon- en tuinbladen en opiniebladen geliefd. Er wordt vooral naar

de publieke omroepen gezapt en kijkt de groep graag naar documentaires, educatieve en actualiteitenprogramma's. De radio staat met name afgestemd op de publieke zenders of Sky radio.

Verzekerd zijn voor veel risico's vinden de Welgestelde levensgenieters erg belangrijk. Verzekeringen worden het liefst afgesloten bij een bank. Beleggen doet deze groep relatief veel. Welgestelde levensgenieters zijn gul in hun donaties aan goede doelen en doneren vaak meerdere keren per jaar. De Welgestelde levensgenieters hebben één of twee auto's voor de deur staan, vaak van het merk BMW, Audi, Mercedes of Mazda

Verhuiscens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 72% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 28%, geeft 76% aan misschien en 8% beslist te willen verhuizen, 7% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 9% heeft al een andere woning gevonden.

Welgestelde levensgenieters wonen overwegend op zichzelf. De woningen zijn over het algemeen goed geschikt en beschikken daarbij vaker over een 2^e toilet.

Over het algemeen vormt voor ook deze groep gezondheid een reden om te verhuizen. Daarnaast kan de woning zelf ook als een verhuisreden worden gezien. Indien er sprake is van een verhuiscens dan is deze met name gericht op (het zelf bouwen van woningen zoals) primaire appartementen en secundaire rijtjeshuizen. Hierbij is er een sterke wens aanwezig om alleen te blijven wonen. De nabijheid van supermarkten wordt als minder belangrijk gezien. De nabijheid van OV wordt als redelijk belangrijk gezien.

Moderne buurtbewoners

Moderne buurtbewoners zijn onderdeel van 'Generatie X' (1955 – 1970). Deze groep toekomstige ouderen is nu op middelbare leeftijd (50 tot 65 jaar) en heeft een lagere inkomenspositie en een beperkt vermogen. Merendeel van de groep moderne buurtbewoners woont in een corporatiewoning. Daarnaast woont nog een behoorlijk aandeel in een koopwoning ondanks de lagere inkomenspositie en beperkt vermogen van deze groep.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Moderne buurtbewoners zijn praktisch ingesteld, zelfredzaam en soms wat onzeker. Ze weten zich snel dingen eigen te maken of zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zoals nieuwe technologie. Een bekend motto van deze groep luidt: 'het is wat het is'.

De maatschappelijke betrokkenheid van moderne buurtbewoners is beperkt. Moderne buurtbewoners participeren het liefst in projecten waarin meedoen voorop staat. Dit wordt gevoed door hun lage vertrouwen in zichzelf en de overheid. Deze groep mensen is van mening dat de overheid meer zou moeten doen voor de 'gewone man'.

Vrije tijd & consumptie

De moderne buurtbewoners doen in hun vrije tijd aan wandelen, fietsen en lezen. Ook gaan ze graag op vakantie waarbij zowel rondreizen, cruises, natuur-, fiets- en wandelvakanties geliefd zijn. Musicals en restaurants worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met kruiswoordpuzzels en vrijwilligerswerk en verzamelen.

Moderne buurtbewoners maken veel gebruik van regionale dagbladen, het AD en de Telegraaf. Ook lezen zij overwegend veel roddelbladen (Weekend, Story, Privé), vrouwenbladen (Margriet, Libelle), gezondheidsbladen en woon- en tuinbladen. De televisie en radio staan voornamelijk afgestemd op SBS6, RTL 4 en Nederland 1 en 2, en radiozenders zoals Radio 2 en Sky Radio.

Geldzaken doen moderne buurtbewoners met name bij de Rabobank. Lenen en beleggen gebeurt weinig. Moderne buurtbewoners sluiten veel verzekeringen af

(uitvaart-, inboedel-, aansprakelijkheidsverzekering). Moderne buurtbewoners doneren geregeld een bescheiden bedrag aan bekende goede doelen. De meeste vitale samenwoners hebben één tweedehands auto van merken zoals Suzuki, Mitsubishi, Toyota en Nissan.

Verhuiscens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 67% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 33%, geeft 66% aan misschien en 17% beslist te willen verhuizen, 15% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 2% heeft al een andere woning gevonden.

Personen binnen de betreffende groep wonen zowel evenveel binnen complexen als op zichzelf. Aanpassingen om woningen geschikt te maken voor deze groep zijn desalniettemin vaak noodzakelijk.

Zoals hierboven aangegeven, vormt de woonomgeving een van de grootste redenen om te verhuizen. Dit, tezamen met de huidige woning zelf. De verhuiscens is hierbij met name gericht op primaire appartementen en secundaire rijtjeshuizen. De wens om samen te wonen of alleen te wonen ligt gelijk. Deze groep vindt de nabijheid van OV belangrijk.

Actieve hofjesbewoners

Actieve hofjesbewoners behoren tot de 'Generatie X' (1955 – 1970). Deze toekomstige groep ouderen is nu op middelbare leeftijd (50 tot 65 jaar) en heeft een gemiddelde inkomenspositie en een modaal vermogen. Actieve hofjesbewoners wonen voornamelijk in koopwoningen.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Actieve hofjesbewoners zijn praktisch ingesteld, zelfredzaam en soms wat onzeker. Ze weten zich snel dingen eigen te maken of zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zoals nieuwe technologie. Een bekend motto van deze groep luidt: 'het is wat het is'.

De maatschappelijke betrokkenheid van Actieve hofjesbewoners is hoog. Actieve hofjesbewoners nemen zelf initiatief en participeren het liefst bij verenigingen, scholen of sport. Actieve hofjesbewoners zijn minder betrokken bij politiek of goede doelen, en ondernemen alleen politieke actie als dat nodig is. Deze betrokkenheid wordt gevoed door een hoog vertrouwen in zichzelf en gemiddeld vertrouwen in de overheid. Deze groep mensen is niet uitgesproken negatief of positief in de mate waarin men zich gehoord voelt door de politiek.

Vrije tijd en consumptie

De Actieve hofjesbewoners doen in hun vrije tijd weinig aan sport, maar gaan wel wandelen en fietsen. Voor een vakantie zoeken zij rust, zon en strand op. Musicals, sportwedstrijden, casino's en attractieparken worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met tuinieren, computerspellen en bakken.

Actieve hofjesbewoners lezen graag regionale kranten. De televisiezenders Nederland 1 en 2, SBS6 en RTL 4 worden veel bekeken. Het liefst kijken ze naar actualiteitsprogramma's, quizprogramma's en documentaires. De radio wordt vaak afgestemd op Radio 2, Radio 4 of Sky Radio.

Actieve hofjesbewoners doneren geregeld een bescheiden bedrag aan goede doelen voor gezondheid (KWF, Nederlandse Hartstichting en Stichting Clinicians). De meeste vitale samenwoners hebben één kleine auto van merken zoals Opel, Suzuki, Nissan en Mazda.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 72% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 28%, geeft 77% aan misschien en 10% beslist te willen verhuizen, 9% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 5% heeft al een andere woning gevonden.

Actieve hofjesbewoners wonen overwegend op zichzelf. Het merendeel van de woningen zijn niet gelijkvloers. De woningen komen vaker voor met aanbouw en is er ook vaker sprake van de aanwezigheid van een 2^e toilet. Reden voor deze groep om toch in een ouderenwoning te gaan wonen is hoofdzakelijk de onderhoudsvriendelijkheid.

Zowel de huidige woning als de woonomgeving kunnen als voornaamste redenen tot eventueel verhuizen worden gezien. De wens om in een appartement of rijtjeshuis te wonen is in evenwicht. Hierbij is er wel sprake van een sterke wens om alleen te wonen. Aanvullende hierop is er tevens enige wens om zelf te bouwen. De nabijheid van OV is voor deze groep redelijk belangrijk.

Ondernemende levensgenieters

Ondernemende levensgenieters zijn onderdeel van de 'Generatie X' (1955 – 1970). Deze toekomstige groep ouderen is nu op middelbare leeftijd (50 tot 65 jaar) en heeft een hoge inkomenspositie en een hoog vermogen. De Ondernemende levensgenieter woont voornamelijk in een (vrijstaande) koopwoning.

Waardeoriëntatie & betrokkenheid

Ondernemende levensgenieters zijn praktisch ingesteld, zelfredzaam en soms wat onzeker. Ze weten zich snel dingen eigen te maken of zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden, zoals nieuwe technologie. Een bekend motto van deze groep luidt: 'Ik ken de wegen'.

De maatschappelijke betrokkenheid van Ondernemende levensgenieters is zeer hoog. Ondernemende levensgenieters leveren een actieve bijdrage aan de leefomgeving en ondersteunen vaak initiatieven of projecten van anderen. Ondernemende levensgenieters zijn betrokken bij (landelijke) politiek en weet 'de weg naar het gemeentehuis' goed te vinden. Deze groep inwoners wil zowel 'meedoen' als 'meedenken' als het om participatie gaat. Deze betrokkenheid wordt gevoed door een hoog vertrouwen in zichzelf en in de overheid.

Vrije tijd en consumptie

De Ondernemende levensgenieters doen in hun vrije tijd aan golf en bridgen. Ook gaan ze graag op vakantie waarbij zowel culturele als actieve vakanties geliefd zijn. Musea en concerten (klassiek en jazz) worden af en toe bezocht. Voor overige hobby's houden zij zich bezig met wijnen en antiek.

Ondernemende levensgenieters maken veel gebruik van media. Zij lezen kranten zoals Financieel Dagblad, NRC en de Volkskrant en tijdschriften als Elsevier, HP/De Tijd, Vrij Nederland, Opzij en Elegance. De televisie staat voornamelijk afgestemd op Nederland 1, 2 en 3, en actualiteitsprogramma's,

documentaires en financiële programma's. Ondernemende levensgenieters luisteren naar publieke radiozenders en Classic FM.

Geldzaken doen Ondernemende levensgenieters met name bij grote banken, maar ook bij de ASN Bank en Triodos Bank. Deze groep doet vaak aan beleggen. Ondernemende levensgenieters zijn gulle donateurs voor kunst, cultuur, natuur en milieu. De meeste Ondernemende levensgenieters hebben één of twee auto's voor de deur van luxere merken, zoals Volvo, Audi of BMW.

Verhuiswens, woonsituatie en woonwensen

Van deze groep geeft 72% aan *beslist niet* te willen verhuizen binnen de komende 2 jaar. Van de overige 28%, geeft 79% aan misschien en 8% beslist te willen verhuizen, 6% zou wel willen verhuizen maar niets kan vinden en 7% heeft al een andere woning gevonden.

Ondernemende levensgenieters wonen overwegend op zichzelf en maar weinig gelijkvloers. Over het algemeen worden de woningen van en voor deze groep als goed geschikt ervaren. Een eventuele reden die gegeven zou kunnen worden voor het verhuizen naar een ouderenwoning is de onderhoudsvriendelijkheid van deze ouderenwoningen.

Over het algemeen vormen de huidige woning (ondanks de goede geschiktheid) en de woonomgeving de voornaamste redenen om te verhuizen. Een verhuiswens is even vaak gericht op appartementen als op rijtjeshuizen. Binnen de verhuiswens is er een zeer sterke behoefte aanwezig om alleen te wonen. Hierbij is er ook sprake van een sterkere wens om zelf te bouwen. De nabijheid van boodschappen in de buurt wordt als minder belangrijk ervaren. De nabijheid van OV wordt als redelijk relevant ervaren.

Bijlage 8: Voorzieningenkaarten

Op de volgende pagina's zijn kaarten te vinden van welzijns- en zorgvoorzieningen, OV-haltes, en het huidige aanbod aan huisvesting voor de verschillende doelgroepen.

We brengen dit in beeld voor de vijf gemeenten.

Aalsmeer

De meeste zorglocaties liggen in de buurt van belangrijke voorzieningen. Er is echter één locatie die bestaat uit groepswonen en geclusterd wonen voor mensen met een verstandelijke beperking en ver van voorzieningen af ligt. Deze locatie ligt wel dichtbij een bushalte en bewoners die bijvoorbeeld niet kunnen fietsen kunnen van de locatie toch met de bus naar de supermarkt of huisarts.

Amstelveen

De meeste zorglocaties liggen in de buurt van belangrijke voorzieningen. In het zuidoosten van de gemeente is er een groepswonenlocatie voor mensen met een verstandelijke beperking die dicht tegen de grens van Ouder-Amstel aan

ligt. Deze locatie lijkt wat geïsoleerd te liggen van belangrijke voorzieningen. Daarnaast is er geen mogelijkheid om te voet naar een bushalte te gaan om toch naar de dichtstbijzijnde voorzieningen te gaan.

Diemen

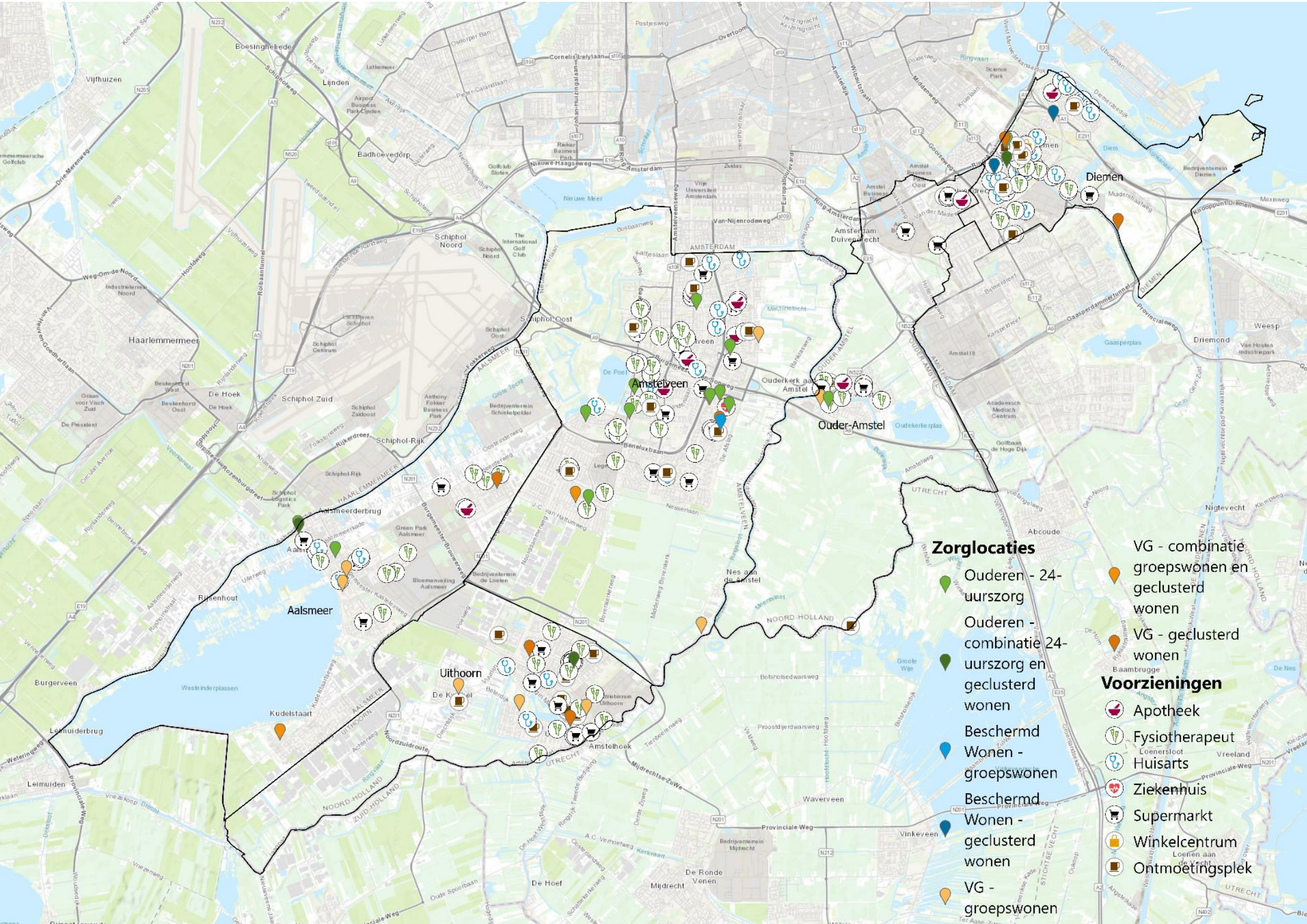
Ook voor de gemeente Diemen geldt dat de meeste zorglocaties in de buurt liggen van belangrijke voorzieningen. Er is echter één geclusterd wonenlocatie voor mensen met een verstandelijke beperking waarbij dit niet het geval is (het oosten van Diemen ligt dicht tegen de grens aan van de gemeente Amsterdam). Ook is er geen vorm van OV in de buurt van deze locatie.

Ouder-Amstel

In de gemeente Ouder-Amstel liggen de zorglocaties in de buurt van belangrijke voorzieningen. Het openbaar vervoer, de bushaltes, liggen op grotere afstand van de zorglocaties.

Uithoorn

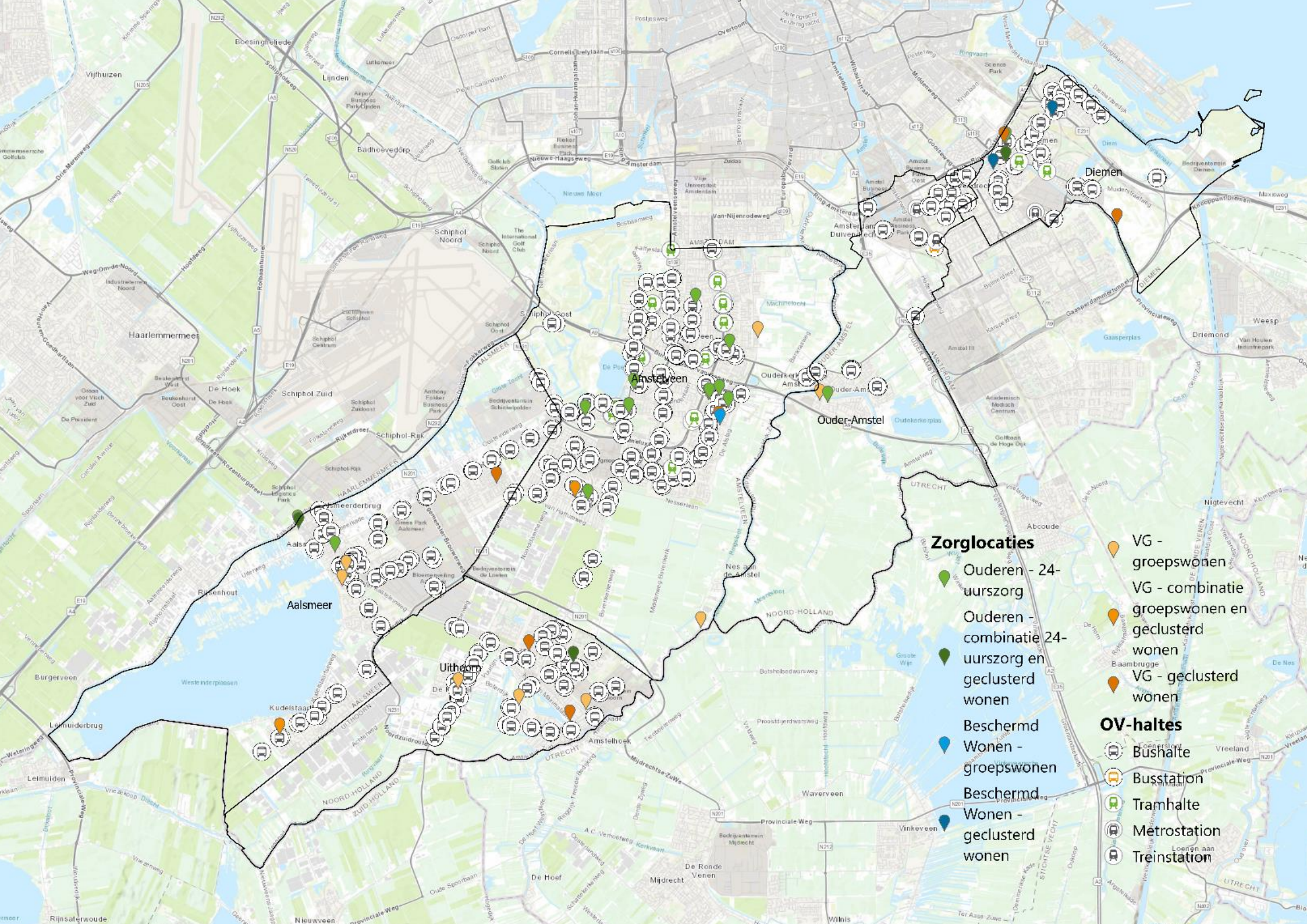
De meeste zorglocaties liggen in de buurt van belangrijke voorzieningen. Daarnaast is er bij iedere zorglocatie een bushalte dicht in de buurt.

Zorglocaties

- Ouderen - 24-uurszorg
- Ouderen - combinatie 24-uurszorg en geclusterd wonen
- Beschermd Wonen - groepswonen
- Beschermd Wonen - geclusterd wonen
- VG - groepswonen

- VG - combinatie groepswonen en geclusterd wonen
- VG - geclusterd wonen
- Voorzieningen**
- Apotheek
- Fysiotherapeut
- Huisarts
- Ziekenhuis
- Supermarkt
- Winkelcentrum
- Ontmoetingsplek

Zorglocaties

- Ouderen - 24-uurszorg
- Ouderen - combinatie 24-uurszorg en geclusterd wonen
- Beschermde Wonen - groepswoon
- Beschermde Wonen - geclusterd wonen

- VG - groepswoon
- VG - combinatie groepswoon en geclusterd wonen
- VG - geclusterd wonen

OV-haltes

- Bushalte
- Busstation
- Tramhalte
- Metrostation
- Treinstation